

Генри Лайон Олди

Обитель героїв

Генрі Лайон Олди

Обитель героїв

Авторський текст

http://www.litres.ru/pages/biblio_book/?art=171903

Обитель героїв: Гамазин; Київ; 2005

ISBN 966-365-087-7

Аннотація

Хто не знає Генрі Лайона Олді? А ну-бо, озивайтесь!

Хто не знає, що цей мислитель живе в українському місті Харкові, а його рукою водять Олег Ладиженський та Дмитро Громов? Творчий тандем наших земляків з'явився в літературі ще 1990 року і з того часу регулярно радує нас своїми творами.

Хто не знає, що творчість Олді вшановано не одною престижною премією – тут і «Роскон», і «Фанкон», і «Зоряний меч», і «Странник», й безліч інших.

Але одного ви не знаєте точно – що новий їх роман «Обитель героїв» виходить українською мовою раніше, ніж російською, і ми з вами будемо мати ексклюзивне право його прочитання.

Отже, поспішайте реалізувати це право на заздрість північним сусідам.

«Зелений пес» відкриває нову серію «Світи Г.Л.Олді». Тут ви знайдете традиційний «олдівський» стиль – безліч підтекстів, суміш стилів, карколомний сюжет, і безперечно – глибокі думки.

А головне – віднині усі нові романи харківського дуету Ладиженського та Громова українські читачі будуть читати першими.

Бо так велів сам Генрі Лайон Олді.

Содержание

Том перший	5
PROLOGUS	6
LIBER I	13
CAPUT I	13
SPATIUM I	41
CAPUT II	47
SPATIUM II	84
CAPUT III	90
SPATIUM III	121
CAPUT IV	130
SPATIUM IV	159
CAPUT V	164
Конец ознакомительного фрагмента.	187

Генрі Лайон Олді

Обитель героїв

Том перший

Реттія

Для багатьох відкриття простого факту, що чорне й біле – всього лише слова, а зовсім не протилежні об'єкти в моралі, етиці й буденності, – величезна цінність, покликана підтвердити їхню велемудрість.

Так дитина хвалиться матері пійманою журилицею, у якій для малої втілена вся краса світобудови, і викликає в найкращому разі поблажливу посмішку.

Розпечене до білого залізо, торкаючись зіниць, дарує вічну чорноту.

Із чорних хмар падає білий сніг.

Тіні личить темне, а імені – світле, хоч буває й навпаки.

Ну і що? Ви хочете сказати мені, що тут криється якась таємниця?

Із записів Нихона Сивочола

Люди не знають тіньового боку речей, а проте саме в тіні, у півморочу, у глибині й криється те, що надає гостроти нашим почуттям. У глибині вашої

PROLOGUS

Рип-рип-рип-рип, рип-рип-рип-рип...

Гарний початок великого шляху.

Стратег Герман пройшовся з кутка в куток, спритно підхопивши зі столу кубок з вином. Нові бежевого кольору ботфорти при ходьбі ледь порипували в такт крокам. Так, звісно, Заповіт велів лицарям Ранкової Зорі берегти білими честь, помисли, одяг та взуття. Проте на час квесту дозволялися винятки. Надто вже гарний подарунок стрільцям Чорного Аспіда – білосніжні постаті на обвуглений і вкритий попелом землі навколо Цитаделі. У цьому разі Заповіт лише м'яко рекомендував «по можливості, світлі тони», але не наполягав категорично.

Молодий стратег дотримувався рекомендацій: бежеві ботфорти, вершково-кремові лосини, новомодний, завужений у талії камзол із блідо-блакитного сукна, два ряди срібних гудзиків... Втім, у змінному гардеробі було вбрання й темніших барв. Командор зобов'язаний передбачити все, нехай навіть подібний дріб'язок і не належить до сфери стратегії чи тактики. Пригадується, гранд-професор Люгель Двоголовий з кафедри фунстрату повсякчас повторював на лекціях: «Пе-

ремога починається не з флангового прориву кавалерії, а із запасних гетрів у багажі барабанщика!»

Герман мимоволі посміхнувся, згадавши старого з його афоризмами, але одразу потамував усмішку.

Не місце й не час.

Хвилину-дві він вивчав барельєф над каміном. На відміну від незграбних полотен, розвішаних у готелі на кожному кроці, барельєф був зроблений надзвичайно майстерно. Не те що мазанина найманих живописців-батальєрів! Одухотворені обличчя лицарів, що тнули мерзенних слуг Чорного Аспіда сталлю й чарами, здавалося, світилися зсередини. Начебто Світло, якому вони служили, наповнило душі до країв і тепер вихлюпувалося назовні.

Відблиски полум'я каміна?

Чи тут не обійшлося без дещиці мани?

Сам Герман, не будучи магом, цього визначити не міг, а відволікати Кристофера заради такої дурниці вважав безглуздом і нетактовним.

Він ковтнув емурійського мускату, оцінив витонченість букета й неквапно обернувся. Чіпким поглядом окинув Білу залу й вірних соратників, немов оцінював військо та диспозицію перед майбутнім боєм. Яскраво горіли свічки в шандалах і канделябрах – під стелею, на стінах, на ломберному столику в центрі. Наближалася північ, але тут полум'я не залишало місця пітьмі, виганяючи її з найвіддаленіших закутків. Символічно. У присутності тих, хто тут зібрався, так са-

мо, як і в їхніх серцях, можливий тільки найчистіший, найяскравіший, найжиттєдайніший вогонь, без найменших домішок диму чи кіптяви.

Пафос? Звісно.

Але пафос – це страждання людини під дією сильної пристрасті.

А серед нас нема тих, хто сміється зі страждань і зневажає пристрасть.

Склад квесторів і справді був доволі вдалий. Герман не полінувався ознайомитися з архівами Ордену і з задоволенням переконався: його загін унікальний. У високосний похід до Цитаделі вирушали благородні майстри меча, бойові маги й волхви-підкувальники; часом – вправні мисливці та слідопити, що вирішили присвятити себе ідеалам Рівноваги. Але досі не було випадку, щоб квест очолив випускник факультету фундаментальної стратегії, який з відзнакою закінчив магістратуру університету в Браваллі! І ніколи ще під орудою дипломованого стратега-універсала не збиралося воїнство таких виняткових чеснот.

Ось, приміром, Кристофер Форзац. Стоїть біля вікна спиною до всіх, у незмінній сірій хламиді, схожий на велетенську свічку, увінчану світлим полум'ям чуприни. Налаштовує кришталеву кулю-обсервер, що лежить на підвіконні. Обличчя Кріса не видно, але запевне він беззвучно ворухить губами, бурмочучи закляття. Він часто ворухить губами, навіть коли не чаклує, а просто задумується. Тонкі пальці

музиканта ласкаво погладжують кулю, наче кошеня. Волхв-п'іклувальник? Віщун-люміносернер? Бери вище! У його віці – вправний некромант-вербувальник, рік тому блискуче захистив дисертат, залюбки склав кандидатський практикум з розверзання могил! І попри це – переконаний прихильник Ранкової Зорі. Ну скажіть, коли і де некрот боровся проти Зорі Вечірньої?

– Германе, пора! Я готовий!

– Ти завжди готовий, Джеймсе. Не поспішай, настане і твій час...

Молодший нащадок древнього, хоча й зубожілого роду, геніальний борець, найкращий учень маестро Франтішка Челліні – Джеймс Рівердейл вписувався в загін, як віртуоз-скрипаль у камерний оркестр. Саме на таких людях і тримається Рівновага. Із Джеймсом стратег близько зійшовся ще під час вступних випробувань і тепер несказанно радів блискучому союзникові. Радість – це добре. Радість – запорука перемоги. «Бо радість надихає на подвиги, додає сили та відваги, ведучи прямісінько до катастрофи задумів Чорного Аспіда», – сказано в Заповіті.

Джеймс перехопив погляд Германа – легко, заввиграшки, як перехоплював чужий клинок на випаді – й відкинувши з чола русяве волосся, підморгнув другові. Годі, мовляв, хвилюватися, ми приречені на успіх! Якби успіх задуманої авантюри залежав тільки від Рівердейла, командор був би спокійніший за надгробну плиту... Сьорбнувши ще раз вина, Гер-

ман дорікнув собі за недоречне порівняння; і знову дорікнув – за кумедну забобонність. Але ж не даремно сплигло, не випадково. Свою місію стратега він на першому етапі виконав із честю; тепер черга за тактиками – Джеймсом і Кристофером, воїном і магом.

– Про що задумався, красивий?

Грайливе контральто, сповнене м'яких обертонів, з ледь помітною хрипінкою на денці. Від голосу Агнешки командора пробирав солодкий трепет, і перед цією слабкістю пасував навіть «золотий» диплом магістра з відзнакою.

Стидовисько.

На мить увійшовши в смислотранс, Герман повернув душі спокій і обернувся до Агнешки. Виявив, що красуня-перевертень, нітрохи не бентежачись, сидить на колінах у Санчеса, а злодій обіймає її за стан. Спокій миттю вивітрився, а сам стратег безнадійно почервонів. Ні, він не хлопчисько, він доросла людина і все чудово розуміє – любов, пристрасть, нарешті, банальне кокетування! – але ж існують якісь межі пристойності!

– Я думаю про нашу спільну справу. І всім би радив зібратися з думками.

– Навіщо наперед загадувати? – щиро здивувалася Агнешка, намотуючи на палець білявий локон. – Я, либонь, серед вас одна дівка незаміжня, мені й ворожити: на судженого-рядженого, на подарунок-посаг. От як почнеться веремія, отут уже мені краще гав не ловити, берегти честь замолоду.

Ти головний, твій і клопіт – заздалегідь розраховувати-прикидати.

І з несподіваною теплотою посміхнулася Германові:

– Не бійся, командоре, не схибимо. Вчуємо, виманимо й горло вирвемо. По-нашому, по-дівочому.

Посмішкою у відповідь Герман подякував дівчині за добре слово. Зараз кожне підбадьорливе слово на вагу золота. Адже це перша справжня кампанія стратега. Він за будь-яку ціну зобов'язаний домогтися успіху! І не тільки тому, що квестори довірили йому свої життя. Є дещо незрівнянно значиміше! Чотирирічний цикл добіг кінця, і тепер від них залежить: чи впаде Цитадель, чи прийде кінець тиранії Чорного Аспіда? О, у мріях Герман уже бачив, як, немов зачаровані, біліють вугільно-чорні стіни Цитаделі, як злітає над вежею переможний прапор Ранкової Зорі, а вранішнє сонце щедро золотить прапор переможців і крізь знівечену, обпалену, розтріскану землю пробивається перша зелена парость.

Ось мета, гідна дворянина й патріота!

І нехай сміються циніки, тицяють пальцями дурні, глузують обивателі, проклинаючи «мзду на рівновагу» і прагнучи позбутися безглуздих, за їхніми куцими мірками, витрат – не їм, нудним і гідним жалю, судилися високе життя й велика честь!

– Тривога, пані та панове... Овал Небес! До бою!

Кристофер не змінив пози, залишився біля вікна. Але ру-

ки некроманта ожили, зарухалися в таємничих пасах, а плечі під хламидою поширшали, здійнялись горбами м'язів, рідко властивими магам його профілю, що не визнають «Нихонової школи». Некрот ще тільки почав говорити, а Агнешка вже вислизнула з обіймів злодія і тепер виверталася із сукні, а здавалося – із самої себе. Як блискавичний Джеймс опинився біля дверей з рапірою та дволезною дагою в руках, командор не встежив.

– Овал Небес! – встиг повторити маг, перш ніж гримнуло по-справжньому.

Із тріском вилетіла віконна рама, обсипала некроманта дощем гострих, як лезо, скалок. У кожній з них палало багряне полум'я. Порив вітру промчав по залі, гасячи свічки. Герман рвучко пригнувся; наступної миті арбалетний болт, глухо ухнувши, зніс зі стіни шандал над головою стратега. З долонь Кристофера зірвалося гроно зеленавих виноградин, віялом розсипалось у нічній пітьмі; майже одразу некрот охнув і купою ганчір'я осів на підлогу. Агнешка загарчала. Хижий силует виник у вікні, зупинив стрибок вовкулаки, і обоє покотилися по битому склі.

Двері вивалилися, і Джеймс Рівердейл, засміявшись, зустрів гостей сталлю.

LIBER I

Конрад фон Шмуц, обер- квізитор всевидючого приказу

CAPUT I

**«А в цьому готелі з підлоги до стелі
– весь шлях від землі до небес...¹»**

– Дозвольте вашу ручку! Вашу дорогоцінну! Сюди, сюди, на подушечку...

– Тримайте. Пальці розпарилися?

– Дивовижні пальчики! Чудові! Як нігтик робимо? Лопаткою, списиком?

– «Гусячим яєчком». Кутикулу не видаляти, зсунути кипарисовим шпателем. І край нігтя по обідку – білим лаком.

– О, ваш смак, як завжди, бездоганий! Основний лак – «Палевий перл»?

– Ні, «Перлистий іній».

– Чудово! Почнемо, почнемо...

Поки досвідчений циркульник-нігтьяр займався його паль-

---

¹ Тут і далі – вибрані цитати з народних реттійських пісень минулого століття, опублікованих у збірнику «Фольклор Батьківщини», за редакцією Адальберта Меморандума, штабс-секретаря Ложі Силаботоніків.

цями, барон Конрад фон Шмуц уважно, не сказати б прискіпливо стежив за другим цирульником – стригунцем, що обслуговував службову перуку барона. Майстер скінчив завивати буклі, легко закріпив косу на золотому дроті й раз, вправно орудуючи шпильками та обручем, надавав перуці форми. Поруч чекали своєї черги пудрениця, помада для волосся, зварена з ведмежого жиру з геліотропом, та срібна брошка – самка грифона розпростерла крила над гніздовисьцем.

Суворий погляд барона потеплішав і пом'якшав.

Цирульня «Іридхар Чиллал», заснована однойменним куафером, втікачем із Ла-Ланга, засудженим на батьківщині до зміїної ями довічно за спотворення вигляду царствующої особи, славилася на всю Реттію. Працювали тут віртуози, здебільшого нелегали. Хазяїн, вихований у східній суворості, регулярно нагадував працівникам про принади зміїних ям і вічну правоту клієнтів, тож скаржитися не доводилося.

А яка тут водилася огіркова олія!

А яких п'явок ставили до скронь і на зап'ястки!

Думка про п'явок дивовижним чином нагадала баронові про призначену на сьогодні дуель із зухвалим корнетиком Лефевром, названим сином полку кінних пращників. Шмаркач, молоко на губах, ріденькі вусики, а туди ж! Уголос, в офіцерських зборах, розмірковувати про переваги та недоліки працівників Всевидющого Приказу, применшуючи перші й без міри перебільшуючи другі... Нахаба зволив зне-

важливо відгукнутися про розкриття «Справи мокрого виро́дка», за яку Конрад, обер-квізитор огульно знеславлюваного Приказу, одержав перший ранг і подяку від прокуратора Вільгельма Цимбала. Мовляв, буйного маніяка, спійманого на гарячому, при вчиненні опору, зарубає кожен бовдур! А якщо ти не бовдур, як більшість Всевидющих, то будь ласкав узяти живцем і кинути до буцегарні! Рубати ми всі вміємо...

І корнет багатозначно опустив долоню на ефес шаблі.

«Хлопче! – сказав йому барон, не звертаючи уваги на шум зборів, які почасти поділяли сміховинні погляди шмаркача. Падіння моралі давно не дивувало Конрада фон Шмуца. – Коли наступного разу я братиму маніяка, я неодмінно звернуся до вас за порадою. Оскільки сам у теорії не мастак, бо віддаю перевагу сухій практиці. А от вам, як і вашим товаришам по службі, котрих минулої осені неабияк відколошмадили ятричанські кожум'яки, я б рекомендував якомога рідше розмірковувати про чиюсь компетентність...»

Шкода, наступні пасажі, справжні перли красномовства, так і не пролунали. Корнет збуряковів, пожбуїв у голову барона кухоль із грогом, промахнувся й довів справу до дуелі. А оскільки нанесення тілесних ушкоджень працівникам Всевидющого Приказу каралося стратою через заморожування, баронові довелося відіслати посланця до спецарсеналу – замовити «секундантів». Шаблі-торохтілки, єдина зброя, з якою квізиторам усіх рангів дозволялося виходити

на поєдинки честі, без попереднього замовлення на руки не видавалися.

«Завтра ввечері, хлопче, – тоном, здатним заморозити вискочку без суду та слідства, кинув обер-квізитор. – У час Бабака, коли сонце сідає; біля обителі Веселих Братів. І прошу не спізнюватися, я вам не дівка на виданні...»

Корнет чекати до завтрашнього вечора не хотів, але його, зв'язавши й кинувши в куток, умовили розумніші товариші по службі. Навряд чи родині Лефевра було б приємно зберігати в родовому склепі крижану статую хлопчиська, щодня стежачи, щоб не розтанула...

– До вас кур'єр, ваша світлосте!

Голос циркульника вивів Конрада із задуми. Є народна прикмета: кур'єр у вихідний – чекай неприємностей. А народ, він даремно не скаже.

– Депеша? Усне послання? – допитувався барон з очевидним роздратуванням.

– Депеша, ваша світлосте.

– Нехай увійде й зачитає.

– Вголос?

– Звісно, вголос.

– А якщо там службові таємниці? – нігтьяр розхвилювався й навіть зробив баронові трішки боляче, смикнувши шпателем.

На щастя, шпатель не зачепив службового стигмата, виколотого в улоговинці між великим і вказівним пальцями пра-

вої руки Конрада. Звісно, на щастя не для самого барона, а для роззяви-цирульника. Сокира в пучку різок, право карати й страчувати, – емблема Всевидючого Приказу – належала до тих зображень, що цілком здатні самі постояти за себе. Знаючи це й пам'ятаючи про спадкову запальність фон Шмуців, бідолаха-нігтьяр побілів, як крейда.

– Пробачте великодушно, ваша світлосте! Ми – люди маленькі...

У душі Конрад не гнівався на цирульника за докучливість. Якби був обер-квізитор на місці не цивільного реттійця, а біженця-нелегала, то й поготів не хотів би виявитися свідком таємниць Приказу. Але брати депешу в розпарені руки, ламати печатку, псуючи все задоволення відвідин цирульні... Мимохіть Конрад помітив, що майстер-стригунець призупинив роботу над перукою і чекає, напружено зіщулившись. Із-за штори, що відокремлювала салон від лабораторії шиньонів, блиснуло каре око власника цирульні. В оці виразно відбивалася пам'ять про зміїні ями та мінливість вдачі вельможних осіб.

– Гаразд, – змилостивився барон, ідучи на компроміс. – Нехай кур'єр увійде, розгорне депешу й піднесе мені до очей. Я сам прочитаю. Без розголошення, так би мовити, таємниць.

Бравий кур'єр виник як на помах чарівної палички. Сургуч печатки хруснув, аркуш пергаменту розгорнувся із глузливим шурхотом.

«...негайно прибути... – розбирав Конрад знайомий витончений почерк, похмуро усвідомлюючи, що його вихідний день закінчився, не почавшись, – до місця події... провулок Усікновіння Глави, будинок чотири, готель „обитель героїв“... слідчий наряд у складі дюжини лікторів вислано... провести огляд із старанністю... цим завіряю...»

І підпис.

Вільгельм Цимбал, прокуратор Всевидючого Приказу.

Перед відходом, як розраду, барон придбав у раболіпного Іридхара новий набір для манікюру. У гніздах екзотичної скриньки лежали пилочки нігтьові й полірувальні, паличка для задирок, жезл із апельсинового дерева для зсування кутикули, малі ножиці та п'ять флаконів з лаком.

Обер-квізитор першого рангу, згідно зі Статутом, повинен бути взірцем для наслідування. А відвідування циркульні, самі бачите, не завжди можна довести до логічного кінця.

Конрад фон Шмуц не зважав на забобони. І сміявся, коли йому казали, що стригти нігті в суботу – прикмета або майбутніх втрат, або приходу коханого. Але зараз, у шостий день тижня, поганяючи ворону кобилу до провулка Усікновіння Глави, він був схильний визнати наявність у забобонах зерна істини.

Гарний настрій барона як рукою зняло.

Залишався прихід коханого.

Готель заздалегідь оточили ліктори, розігнавши роззяв, нечисленних тут, на околиці, такої ранньої години. Зупинивши кобилу на розі, Конрад розглядав місце події здаля, не кваплячись наблизитися. Старий метод початку слідства, неодноразово перевірений на практиці. Перші міркування, а точніше – відчуття та передчуття, невиразні, напівсформовані, як зародок в утробі матері, несуть у собі прообраз майбутніх знахідок і відкриттів. Головне – не поспішати, не давити бульбашки-дурнички, що спливають на поверхню. Згодом, перебродивши в казані глузду, нісенітниця перетвориться на вино розуміння.

Барон знав, що схильний до сентиментів і псевдопафосу. Ну то й що? Це теж частина методу. Як і відданий йому цинізм, що чекає своєї черги в засідці.

Фасад і парадний під'їзд «Притулку героїв» не справляли враження сцени, де відбувся фінальний акт трагедії. З каштанів, що росли вздовж провулка, мирно обсіпалися плоди – тверді, немов з обпаленої глини. Один каштанчик тріснув найближчого ліктора-охоронця по маківці: бідолаха зняв ківер, аби витерти рукавом спітніле чоло, і тепер ображено вертів головою. У лазуровому мундирі, підперезаний червоним поясом, огрядний, розчервонілий і спітнілий від трудів праведних, ліктор чудово доповнював картину ран-

ньої осені. Осінь... Жовте, багряне, темно-зелене листя... Лікторів ківер – темно-синя лопасть із сукна, обшита яскраво-червоним галуном; плюмаж з рудого півнячого пір'я, латунна кокарда. Палітра щедрого живописця. Ага, ось і перша невідповідність.

Готель категорично не вписується в пейзаж.

Він чорно-білий.

Ліхтарі при вході: зліва – чорний, зі змією, що обвилася навколо стовпа, справа – білий, увінчаний оптимістичним голубом. Стулки входних дверей: права пофарбована свинцевим білилом, ліва – казенною тушшю, що йде на звіти й рапорти. Ліва частина будинку, від віконець цокольного поверху до черепиці на даху – кольору розплавленої, киплячої смоли; права, від входу в льох-льодовик, де зберігається їстівне, до комина – снігова цілина, незаймана, не порушена навіть пташиними слідами. І ліплення на стінах: голуби, горностаї, агніці, єдиногоги й зебри-альбіноси мігрували на схід, зате захід міцно окупували аспіди, ворони, зембійські пантери й чупакабри, що ссуть кров з домашньої птиці.

Крилося в цій двобарвності щось неприємне, викликаючи відразу.

Конрад спробував згадати плітки чи чутки, пов'язані з «Притулком героїв», і врешті-решт залишився ні з чим: пам'ять відмовляла. Якась дурня, ігри золотої великосвітської молоді... ні, не ігри, а справляння рідкісного обряду, цікавого тільки вузькому колу втаємничених... Прокляття! Гаразд,

згадаємо. Або подамо запит до архіву Приказу, там знайдеться будь-яка інформація – про останній приступ мігрені у Вічного Мандрівця, про місячну затримку в Нижньої Мами...

– Здоров'я желаєм, пане обер-квізиторе!

Ага, примітили. У кого тут око найзіркіше? – ну звісно, в прибитого каштаном. Поспішає назустріч, квапиться, спотикається від запорадливості. Он сокирка мало не випала з-за пояса. Даремно, звичайно: працівники Всевидючого Приказу будь-яких чинів і звань повинні бути статечними й вселяти повагу, нехай і в присутності безпосереднього начальства.

Спішившись, барон кинув повід лікторові, що підбіг, кивком відповів на вітання й рушив до готелю. Позаду цокали копита коня й тупотіли чоботи здорованя. Сам ліктор мовчав, очікуючи запитань. Напевно, знав барона в обличчя й пам'ятав, що той не любить базік.

А ще Конрад фон Шмуц не любив людей, вищих за нього. На жаль, таких виходила безсумнівна, огидна більшість. Тому обер-квізитор носив взуття на високих підборах і часто піддавався мізантропії.

– Що сталося? – не обертаючись, поцікавився барон.

– Насмілюся доповісти, ваша світлосте, побоїще. Бойовисько з ускладнюючими обставинами.

– Коли?

– За всіма ознаками, опівночі. Шестеро постояльців згинуло. У Білій залі розгром. З боку Четвертого тупика – сліди збройного опору.

– Опору? Кого й кому?

– Не могу знати! Думаю, постояльців цим... лиходіям, що побажали залишитися невідомими!

– Тіла загиблих? Поранені?

– Відсутні, ваша світлосте! Або вивезені, або того... магичним шляхом!

– Сусідів опитали?

– Тут сусідів – кіт наплакав. Які є, тих опитали, із старанністю...

– Ну?

– Не бачили, не чули. Замкнулися вночі на всі замки й тремтіли зі страху. Я запитую: чого, мовляв, тремтіли, якщо не бачили й не чули? – знизують плечима. Ми, кажуть, завжди тремтимо. Хоч є чого, хоч нема.

– Викид мани зафіксований? Рівень?

– Не могу знати! Нам наказали до вашої появи не доповідати про подію в Тихий Трибунал!

Знявши трикутного форменого капелюха, Конрад за кошу підняв перуку й обережно почухав потилицю. Прокуратор Вільгельм, досвідчений інтриган і хитра бестія, випадкових наказів не віддає. Про конфронтацію між квізиторами Всевидючого Приказу й вігілами Тихого Трибуналу в Ретті знав кожен шмаркач, що торгує пиріжками. Обидві служби потай думали, що чудово впораються зі справами будь-якого профілю; особливо якщо Його Величність Едвард II розформує конкурентів за непотрібністю, перевівши частину звіль-

нених ледарів у безумовне підпорядкування службі, що залишиться. Про всяк випадок, як тимчасових консультантів і хлопчиків на побігеньках.

Розумом барон не поділяв таких оманливих уявлень.

Але ж серцю не накажеш?!

Тим часом вони підійшли до входу в готель. Назустріч, нюхом учувши високе начальство, вилетів хазяїн «Притулку героїв»: вузькоплечий носатий коротун із куценською борідкою, схожий на чорного вельштер'ера. Барон відчув розчарування: він потай очікував побачити блазня в чорно-білому трико. А побачив скандального бюргера, що зазнав непередбачених збитків, готового звинуватити власті у всіх смертних гріхах.

За хазяїном тягся приватний стряпчий з пером і папером у руках.

– Скандал! Неподобство! – хазяїн нервувався, бризкав слиною. Щоби його вкрилися червоними прожилками, кінчик носа також почервонів, видаючи згубну пристрасть до елю й бальзаму «Спотикач». – Пане офіцер, я чесний власник готелю! Я почесний член Гільдії Готельєрів! Це підступи заздрісників! Прагнуть спаплюжити! Відбити клієнтів! Розорити! Я вимагаю відшкодування зі скарбниці й частку від майна впійманих зловмисників...

– Згідно з «Законом про права потерпілих», – сухо зауважив стряпчий, не припиняючи на ходу робити нотатки, – стаття шоста, параграф другий.

І задумливо полоскотав вухо кінчиком пера.

– Барон фон Шмуц, – відрекомендувався Конрад, роздратовано сіпнувши кутиком рота. Нервовий тик ставав у пригоді, коли було потрібно поставити зухвалого співрозмовника на місце. – Обер-квізитор першого рангу, кавалер медалі «За завзяття». З ким маю честь?

На своє щастя, хазяїн мав зріст ще менший, ніж у барона, що певною мірою примиряло обер-квізитора з безглуздістю ситуації.

– Е-е... Трепчик. Амадей Вольфганг Трепчик-молодший, до послуг вашої світлості.

– Яких саме, пане Трепчик, заздрісників ви бажаєте обвинуватити? Імена, прізвища? Чини? Звання?

Хазяїн прикусив язик. Навряд чи хтось із колег заздрив йому аж настільки, щоб, прагнучи скомпрометувати, міг організувати нічне побоїще з вивозом поранених і мертвих. Таємний голос підказував барону: тут справа не в простій бійці не зовсім тверезих гостей. Вищих офіцерів Всевидючого Приказу не зривають у вихідні судити та рядити побутові скандали. І слідчий загін у складі дюжини лікторів на всякі дрібниці не висилають.

– Заспокойтеся, пане Трепчик. Запевняю вас, я зроблю все можливе, щоб ваша репутація не постраждала. А зараз дайте мені пройти і йдіть за мною.

І знову, при слові «репутація», у пам'яті ворухнулося щось таке стосовно «Притулку героїв». Здається, готель по-

пулярний серед приїжджих. Навіть місцеві жителі наймають тут апартаменти на день-два – під час сімейних свят, золотих весіль чи сороковин за любим дядечком. Якесь повір'я, пов'язане з цим клятим чорно-білим розфарбуванням...

Ні. Не пригадується.

Барон розчаровано зітхнув і ввійшов у «обитель героїв».

* * *

Блазнівського стилю було дотримано й усередині готелю. Єдиним винятком був крихітний хол, всуціль, включаючи підлогу та стелю, пофарбований у сірий, як пил, колір. Мабуть, для того, щоб справжній пил і павутиння не так впадали в око. У холі стояла одинока конторка, на якій лежала книга для запису постояльців.

Конрад вирішив, що ознайомиться із книгою пізніше, і продовжив огляд.

До лівого крила будинку вели акуратно прикриті аспідно-чорні двері. А от праві – судячи з перекрученої логіки тутешньої архітектури, білі – були відсутні зовсім. Одвірок порубали вщент, судячи з характеру ушкоджень, бойовими сокирами.

Уламки лежали кроків за п'ять, у коридорі, безсоромно відкритому поглядові. Там же валявся масивний засув, вивернутий, що називається, «з м'ясом». Барон прикинув, з якою силою рвали нещасні двері, й насупився.

– Ремонт давно робили? – запитав він, не встигши придушити в душі підступний порив жалю.

– Цього літа! – схлипнув хазяїн.

– Ну й даремно...

Намагаючись не наступати на понівечені картини, що пообпадали зі стін, немов листя з дерев, барон пройшов углиб крила. Підбор так і старався наступити як не на тріснуту раму, то на розірване полотно. Обличчя численних учасників баталій, зображених на полотнах, з осудом дивилися на оберквізитора знизу вгору.

«За що?» – мовчазно запитували герої.

Сліпучо-білий коридор виводив до сходів, застелених ворсистим килимом, схожим на засніжену дорогу. Сходи вели нагору – до гостьових покоїв, – і вниз, до харчевні, розміщеної, якщо вірити плачу хазяїна, на цокольному поверсі. Закінчувався коридор ще одним розшматованим прорізом.

– Що там?

– Камінна зала, ваша світлосте...

Всередині зали панував повний розгром. Як не дивно, це остаточно заспокоїло оберквізитора і якоюсь мірою примирило з навколишньою дійсністю. По-перше, картина місця події виявилася типовою. Подібне Конрад бачив десятки, якщо не сотні разів. По-друге, розгром припускав наявність слідів і речових доказів, що, безсумнівно, полегшувало слідство й пошук винуватців. А по-третє, з першого погляду на розбиті в друзки крісла, кульгавий столик, до половини за-

битий у пащу каміна, обідрану оббивку дивана, перекинуті шандали й арбалетні болти, що стирчали зі стін, барон відчув напад зловтіхи. Бо не повинен задріпаний готель на околиці виблискувати чистотою, як військовий госпіталь імені королеви Якобіни у дні візиту найяснішої покровительки! Не повинен, і квит.

А так – зовсім інша річ.

Повна відповідність канону «після бійки».

Барон знаком звелів хазяїнові залишатися в коридорі. Бувалий у бувальцях стряпчий спробував вдати, ніби розпорядження його не стосується, але обер-квізитор миттю припинив самоуправство.

– На ваш вік, голубе, збитків вистачить. Стачило б чорнила... Будьте такі ласкаві, не плутайтеся під ногами.

Гидливим щиглем збивши з плеча випадкову порошок, Конрад хруснув тонкими пальцями й увійшов до зали. Так, бійка тут була не на жарт. Невідомі лиходії брали гостей у кліщі, атакуючи через вікно та з боку центрального входу. Цікаво, а чорний хід тут теж чорно-білий? Барон підняв з підлоги уламок скла, оплавлений і потемнілий. Сліди сажі на стінах, барельєф каміна в кіптяві... Від займистих стріл або «чуського вогню» наслідки були б інші. Якби почалася реальна пожежа, від готелю до ранку залишились би димуючі руїни. Виходить, застосовувалась бойова магія, що збільшує провину.

Відомство Тихого Трибуналу.

Але, з іншого боку – стріли, сокири...

І наказ Вільгельма Цимбала: не поспішати з доповіддю в Трибунал.

Намагаючись відігнати погане передчуття, Конрад затримався біля дивом уцілілого дзеркала, поправив перуку, що з'їхала набік, і продовжив огляд. Біля дивана він був змушений присісти навпочіпки. На розчавленій свічці, що прилипла до дошки паркету, чітко відпечатався рубчастий слід. Перша зачіпка? Пройшовши до вікна, барон гукнув ліктора, наказавши прихопити полотняні торбинки для речових доказів.

У коридорі підкреслено голосно перешіптувалися хазяїн зі стряпчим:

– ...подати найретельніший опис...

– Цілковито з вами згодний, люб'язний пане Терц! Я виставлю їм такий рахунок...

– Але опис треба скласти негайно! По гарячих слідах!

– От і скажіть про це панові обер-квізитору. Скажіть! Ви – особа офіційна і маєте повне право... Бити офіційних осіб по обличчю не дозволено нікому...

– Посторонися!

У двері протиснувся прибитий каштаном служака, несучи в руках цілу купу мішків різного розміру. За бажання можна запакувати півготелю як речові докази. Барон поморщився: заподатливість повинна мати межі. Інакше вона наближається до глупоти і стає приводом для глузувань. А він терпіти

не міг, коли сторонні брали на кпини співробітників Всеви-
дуючого Приказу.

У спецарсеналі Конрадові якось пригрозили, що перестануть видавати «секундантів» для дуелей.

– Підійдіть сюди. Вздовж стіни, акуратно! Нічого не торкайтеся, крім того, на що я вам вкажу. Запакуйте ось це... і ось це... і ще...

– Ваша світлосте! Я зобов'язаний включити ці предмети в опис! Щоб учинити позов відповідно до параграфа...

Чесно кажучи, стряпчий набрид гірше за муху в Спасівку. Кому він збирається вчиняти позов? Невідомим зловмисникам? Гільдії Готельєрів?! Але з позиції закону він правий, і нічого страшного не станеться, якщо пан... як його? Терц? – внесе в опис речові докази, що вилучаються. Отже, що ми долучаємо до справи? Розчавлену свічку, оплавлену скалку скла та срібний гудзик. Останній, судячи з чеканки, належить комусь зі зниклих безвісти гостей, а ніяк не хазяїнові готелю.

– Прошу дуже.

– Красно дякую за сприяння, пане обер-квізиторе.

Гудзик стряпчого засмутив. Він з явним небажанням визнав, що до опису зіпсованого майна його включити ніяк не вийде. Хіба що до опису зіпсованого чужого майна. А це придасться лише при оформленні спадку родичами зниклих пожитків.

– Тіпун вам на язык! – не стримався Конрад.

Той не відповів. Схоже, крючкові обіцяно частку від суми позову.

Завершивши первинний огляд і вказавши лікторові, що з доказів варто забрати, барон рушив до виходу з зали.

– Хвала Вічному Мандрівцеві! Ви закінчили! Пане Терц, приступайте. Я вже послав по столяра, і щойно ви впораєтеся...

– Не поспішайте, голубчику. Якщо стряпчого я ще ладен терпіти тут – звісно, у присутності лікторів – то зі столяром вам доведеться зачекати.

– Чому, ваша світлосте? Як же так?! Адже ви закінчили?

– Ні, – сухо кинув Конрад і вийшов з камінної зали в хол, супроводжуваний по п'ятах збудженим хазяїном.

Дорогою він думав, що зовнішня комісія лікторату повинна відбирати в слуги закону не дубуватих гевалів, що спритно вправляються з табельними сокирами, а суддівських крючків, як оцей настирливий стряпчий, чи докучливих Трепчиків-молодших. Ну, хоча б третину особового складу. Ці землю носом ритимуть, а жодного загубленого гудзичка, жодного недогарка не пропустять. Із природної в'їдливості, котра, якщо вдуматися, вже сама по собі неабиякий талант. А пообіцяй їм премію...

– Ваша світлосте!

– У мене є запитання особисто до вас, пане Трепчик. Попрошу відповідати коротко й чесно. Це у ваших же інтересах. Я доступно висловився?

– Куди вже доступніше, ваша світлосте...

– Чудово. Отже, чи відомо вам, що саме відбулося вночі в готелі?

– Так! Тобто, ні...

– Будьте такі ласкаві, висловлюйтеся ясніше, пане! Так, чи ні?

Барон насупився, дивлячись Трепчикові-молодшому в перенісся: ніби цвях забивав. Під його поглядом хазяїн скулився, зробився схожий на побитого собаку та мокру курку одночасно, якщо в природі можливий такий монстр.

– Я... я чув. Але не бачив.

– Що саме ви чули? В який час?

– Близько півночі. Я в готелі ночував. У вільній кімнаті.

– Ви спали? Вас щось розбудило?

Трепчик зам'явся, тупцюючи на місці.

– Я... не спав, ваша світлосте.

– Чому? – фон Шмуц картинно підвів брову. Зазвичай це вбивало свідків наповал.

– Я... я був не сам.

– І, природно, не з дружиною.

– Ваша світлосте! Благаю! Віолета мене вб'є! Ви її не знаєте!

Здається, готельєр полюбляє скакати в гречку. Він хотів упасти баронові в ноги, але побоявся. І правильно. Фон Шмуц подібних витівок не схвалював. І був безперечно радий, що не знайомий з ревнивою Віолетою Трепчик.

– А це залежить від вас, друже мій. Від вашої відвертості й бажання допомогти дізнанню. Отже, що за особу ви ошчасливили своєю прихильністю?

– Куховарку, ваша світлосте.

– Її я допитаю пізніше.

– Насмілюся зауважити, ваша світлосте: Аничка... куховарка тобто – вона німа. Її допитати важкувато буде.

– Зате ви говіркий за двох. Розповідайте, що чули.

– Ох, чув! Упаси Вічний Мандрівцю таке двічі почути! Спершу репетувати почали. Репетують і репетують, а слів не розібрати. Потім грім ударив, із чистого неба. Ударив, значить, упав і давай качатися у нас під вікнами! Тріск, гуркіт, скло, чую, б'ється – а воно, знаєте, яке дороге?! Скляр Дорфман три шкури дере, гадюка, я вже з ним і торгуюся, і по матінці...

– Скляра облишмо. Що ще чули?

– Залізо дзенькало. Лайка, лемент, і вив хтось. Моторошно, немов на небіжчика... І ще вони сміялися.

– Хто – вони?

– Не знаю, ваша світлосте. Грім, тріск, лайка, а вони сміються. Аж мороз поза шкірою... А потім замовкли. Не до сміху стало, либонь.

– Що ви робили в цей час?

– Вам би все насміхатися, ваша світлосте! Що ж тут зробити, коли таке страхіття?! Замкнулися ми з Аничкою на засув і від страху тремтіли! Вона хоч німа, а все чує...

– Добре. Далі що було?

– Далі? Все. Тобто, нічого. Стихло далі. Ще начебто віз від готелю від'їхав. Може, й не один. Я до ранку почекав, а як розвиднілося, вибрався подивитись. Нижня Мамо! Погром і чисто жах! Та ви самі бачили, ваша світлосте. Ну, я відразу хлопця у Всевидющий Приказ відправив: доповісти про подію. Стряпчого викликав: збитки описувати. Лихо моє та біда, значить...

Барон зміряв Трепчика поглядом і вирішив від уточнюючих запитань утриматися.

– Як мені повідомили, зникло шість ваших пожильців. Це вірно?

– Чиста правда, ваша світлосте. Усі, хто був, і пропали.

– У якому розумінні – всі?

– Ну, всі, хто в готелі жив. До одного.

Конрад подумав, що в «Притулку героїв» вільно розмістилося б півроти драгунів. За бажання разом з кіньми. Однак від зайвих запитань і цього разу відмовився. Зрештою, яке йому діло, процвітає Амадей Вольфганг Трепчик, чи навпаки, близький до розорення? Знадобиться – з'ясуємо.

– Постояльці записані в книгу?

– Ясна річ, ваша світлосте! У нас із реєстрацією повний ажур. Прошу вас... тут картинки, якщо ваша ласка, валяються... благаю не топтати, картинки грошей коштують...

Дивитися книгу записів, пухку й набиту даними, як горіще – старим мотлохом, барон почав з першої сторінки. Його

скрупкульозність, не сказати б в'дливість, багатьох дратувала, часом призводячи до нових дуелей. Можливо, саме тому Конрад досі був неодружений. Одним з небагатьох мудреців, кого радували згадані якості обер-квізитора – ретельність і незалежність – був прокуратор Цимбал. Але вголос прокуратор нічого не казав: вважав, що озвучена похвала співробітникам Приказу шкодить.

А ліктори й квізитори у свою чергу знали: мовчить, отже, задоволений.

Судячи із записів у книзі, «обитель героїв» справді користувався широкою популярністю. Барон зажадав дані за минулий рік, потім за позаминулий, довів хазяїна до серцевого нападу. Ось вона, ще одна загадка. Рік за роком гостеві покої повні-повнісінькі, блудлива куховарка Аничка, мабуть, трудиться зі світанку до заходу, а потім – із заходу до світанку, пожильці роєм рояться, отримуючи збочене задоволення від тутешнього декору, а тижня півтора тому, з початку листвянчика-місяця – як відрізало.

Нещасних шестеро, і нікого більше!

Можна процитувати пана Трепчика: «Погром і чисто жах!»

Залишалося пояснювати «мертвий сезон» або наявністю якогось забобону, або кричущою скандальністю шістьох гостей, жити поруч з якими не захотів ніхто. А може, вони з недоброї вдачі пересварились на ніч у камінній залі та й перебили одне одного? А трупи вивіз сам хазяїн, ховаючи кінці

в воду заради репутації готелю...

Інших версій на думку не спадало.

Імена, що значилися в книзі останніми, також нічого не говорили баронові. Агнешка Мала, уродженка Глухої Пущі, гуртівниця, повнолітня... Лайза Вертенна, вільна металъниця, ліцензія найму дійсна до... Джеймс Рівердейл, віконт де Треццо... Кристофер Форзац, маг... Санчес Панчоха, експерт із запірних пристроїв... Герман фон Шмуц, з Міельських Шмуців...

Овал Небес!

Барон заново перечитав останній запис. Збіг? Випадковість?! Крива усмішка спотворила рот Конрада, і нервовий тик цього разу був ні до чого. У збіги й випадковості оберквізитор першого рангу вірив ще менше, ніж у забобони.

Зниклий безвісти пожилець «Притулку героїв» Герман фон Шмуц, доводився баронові рідним племінником.

* * *

Дехто з товаришів по службі чи, скажімо, з каторжан Тінжерських каменоломень, серед яких зустрічалися колишні клієнти барона, міг би підтвердити: Конрад Зануда вміє тримати удари долі. Тільки дуже уважний спостерігач помітить, як твердіють на мить риси обличчя, як здуваються, щоб відразу опастися, жовна на вилицях; і складка між бровами, дуже каверзна, якщо ви дбаєте про відсутність зморшок, на-

ливається кров'ю, стаючи схожою на каліграфічно виписану літеру «швах».

На щастя, уважних спостерігачів, так само як товаришів по службі й каторжан, поруч не виявилось. А за мить обличчя фон Шмуца набуло звичайного, замкнено-буркотливого виразу. Він відклав список і задумався, втратив на якийсь час будь-який інтерес до навколишнього.

Судячи з усього, в момент нападу чудова шістка перебувала в Білій залі. Звідти гості зникли – живі або мертві. Якщо відкинути версію «внутрішньої» бійки, виникає інший варіант: у пожильців була якась спільна справа, котра, м'яко кажучи, виявилася не до смаку таємничим лиходіям. Але уявити собі справу, здатну об'єднати настільки різношерсту компанію? І логіка, і уява відмовляли категоричніше, ніж цнотлива панна – підступному спокусникові. Ну, скажіть, що спільного між повнолітньою гуртівницею, віконтом де Треццо, експертом із заборів і племінником обер-квізитора, дипломованим стратегом-універсалом?!

– Усі вони – лицарі Ордену Зорі, пане барон. Квестори цього сезону.

Барон обернувся так рвучко, що повітря довкола нього, здавалося, закрутилось маленьким смерчем.

– Хто пропустив?!

Запитуючи, Конрад демонстративно дивився повз струнку пані середнього віку, яка проникла в готель вочевидь недозволеним, не сказати б злочинним шляхом. Мало того,

що якийсь тюхтій з лікторів прогавив гостю; мало того, що ця особа дозволяє собі переривати чужі міркування, то вона ще й вища за барона на цілі півголови! Незважаючи на підбори й гордовиту поставу фон Шмуца! Правда, замшеві черевички незнайомки також мали досить солідний підбор, а капелюшок – тулію у формі башточки, але хіба в цьому справа? Хтось зараз поплатиться за неухважність! І обер-квізитор знає, хто саме: он треться у дверях, бельбас, пітніє від страху.

– Прошу вас, не гнівайтесь. У лікторів не було вибору.

– Он як, пані? Не було вибору?!

Лютий погляд пропав даремно: дама посміхалася без виблику, але з гідністю.

– Звісно, ваша світлосте. Дозвольте відрекомендуватися: Генрієтта Кукіль, м. н. к., вігіла Тихого Трибуналу.

Вона зняла нитяну рукавичку, простягла баронові витончену ручку. З доволі посереднім, зауважимо, манікюром. І лак з дешевих. Цілувати нахабі руку, тим більше недоглянуту, барон не збирався, а обмінюватися з дамою, нехай навіть магічкою найвищої кваліфікації, рукостисканням – поганий тон. На жаль, для процедури верифікації повноважень не існує ні чоловіків, ні жінок.

– Конрад фон Шмуц. Всевидющий Приказ, обер-квізитор першого рангу.

Долоня у вігіли виявилася твердою – і при цьому теплою, майже гарячою. Мана через край хлище? Барон знав, що за-

раз має відчувати Генрієтта у якості гарантії дійсності чину та рангу співрозмовника. Легкий, схожий на укус кропиви, опік пучка різок і потрійний укол вкладеної в них сокирки. Квізиторські стигмати – не найприємніша у світі вірча грамота, зате підробка виключена. Стигмат співробітникам вищих рангів наколювався під наглядом одного з трьох знаменитих «колачів», королівських кобників-графологів: Героніма Баска, Жан-Поля Індички та Петруччіо Брігелло, авторів спільного шрифтового триптиха «Корабель худих у гавані Арнольфані».

Ага, спрацювало. Поморщилася.

У відповідь на лівій щоці вігили проступило невидиме до-сі клеймо: по-особливому перехрещені дві стилізовані літери «Т». Знак Тихого Трибуналу. Вважалося, що поєднання двох «Т» утворить спрямоване вгору вістря меча, і під ним – хрест. Символ караючої зброї та перехрестя людських доль. Барон, на жаль, нічого подібного в емблемі не вбачав, як не намагався (а намагався неодноразово). Хрест, на його погляд, виходив убогий; на перехрестя доль не тягнув. Та й верхній кутик з вістрям меча не асоціювався. Максимум – двосхилий дах будиночка, як його малюють діти.

Що вони про себе думають, ці віги? Невсипущі? Напустили туману, висмоктали з пальця безліч прихованих значень у простих двох літерах – а насправді... Спати більше треба! Якщо вірити медикусам, для здорового глузду дуже корисно.

– Радий знайомству, колего.

Короткий офіційний уклін: строго за Статутом, ні на волосинку нижче.

– Навзаєм, колего.

Сухий укорочений реверанс: точна копія поклону в дамському варіанті.

«І все-таки, чому лікторам звеліли не повідомляти про подію в Трибунал? Хотіли виграти час? З якою метою?!»

– Ви затрималися, колего. Дозвольте запитати: чому? Слід холоне, самі розумієте...

– Поділяю вашу стурбованість, колего. Але сезонні збурення в Найвищих Емпіреях завадили волхвам-локаторам відразу зафіксувати критичний викид мани. Поки картина прояснилася, поки локалізували місце...

Барон вдоволено кивнув:

– Отже, викид мани все-таки був. Та ще й критичний. Я так і думав.

– Можу вас запевнити: був. Рівень я зараз уточнюю. У кожному разі, це означає, що справа має бути у провадженні Тихого Трибуналу як злочин із застосуванням магії, що збільшує провину. Чи не проведете ви мене безпосередньо на місце події, колего? Після чого...

– Із задоволенням, колего. Щоб ви могли переконатися: крім викиду мани, тут розігралася ціла баталія із застосуванням стрілецької та холодної зброї. Я, до речі, припускаю, що магію застосували не зловмисники, а потерпілі, в рамках самооборони. Що знімає питання про «обставини, які збіль-

шують провину». І виходить, справа належить до компетенції Всевидючого Приказу, який я маю честь представляти.

Якби Конрад не був абсолютно впевнений, що дуель призначено на вечір, він міг би подумати, що двобій уже почався. Зазвичай маги Тихого Трибуналу – тихі, сірі хлопці, слова кліщами не витягнеш. А тут просто світська левиця! Ні, нам левиці ні до чого, у нас дізнання, а не полювання...

– Ваша версія, колего, доволі цікава, – вігіла іронічно примружилася, поправляючи попелястий локон, що вибився з-під капелюшка. – Шкода лише...

Заливчаста трель співочого дрозда завадила їй закінчити фразу.

– Перепрошую, мене викликають.

Генрієтта Кукіль витягла із сумочки витончену пудреницю, прикрашену емаллю, різьбленням і насічками. У покритку пудрениці зсередини було вбудоване люстерко, куди вігіла й спрямувала погляд. Барон тактовно відійшов, скося спостерігаючи за «колегою». Якусь хвилину Генрієтта мовчки слухала те, що було чути їй одній, потім беззвучно заворушила губами. Пудра відразу легким струмком здійнялася в повітря, вигинаючись змією. Вігіла цокнула язиком, немов дівчисько, і пудра вляглася на місце.

Тихо клацнула покритка.

– Здається, наші відомства знайшли спільну мову, – Генрієтта обернулася до барона. – Нам з вами пропонується вести цю справу разом. Можете перевірити: прокуратор Цим-

бал видав письмове розпорядження.

– Ніколи не сумнівався в мудрості начальства. Дозвольте глянути на вашу пудреницю? Дякую... О, старовинна робота! Чудова річ! Де такі роблять?

– Службовий артефакт. На щастя, його можна застосовувати не лише для рапід-конексусу.

– А я, – не втримався барон, – придбав сьогодні дивовижний манікюрний набір.

Вперше дама глянула на співрозмовника з щирим інтересом.

– Він у вас із собою? Дозвольте, у свою чергу... Яка краса! Де ви його купили, якщо не секрет?

– Ну які тепер між нами секрети? В «Іридхар Чиллал».

– Але ж у них все таке дороге! – мимоволі вихопилося у вігилі.

– Краса вимагає жертв! – в голосі барона проскочили нотки самовдоволення, і Конрад подумки вилаяв себе за нестриманість. – То що ви казали про Орден Зорі? Це має відношення до справи?

– Найбезпосередніше.

SPATIUM I

Орден лицарів Зорі або Синопис архівів Тихого Трибуналу

Хендрик Землич, пізніше відомий як Хендрик Високос-

ний, сказав ще замолоду: «Веселка – всього лише кривий шлях від чорного до білого!» Заяву було піддано різкій критиці живописцями, філософами й віщунами погоди, але мова не про це.

З хибного афоризму, в якому виразно звучав юнацький максималізм, помножений на фанатизм і самовідданість Хендрика, як дуб із дрібного жолудя, згодом виріс унікальний Орден Зорі.

Ще за часів служби помічником університетського архіваріуса, розкопавши в анналах звід записів Еразма Чарівника, що дивом потрапив у вільний доступ – зокрема, «Давнє добре зло», «Пуп Землі, як він є», а також «Основи Універсуму» з купюрами цензорів, – наш герой зробив ряд висновків, що мали за наслідок речі дивовижні й непередбачені. Згідно з його майбутніми «Максимами», боротьба чистих, без домішок Добра і Зла, інакше кажучи, Світла й Темряви, у нашому матеріальному світі виведена за дужки й неможлива в принципі через недосконалість людської природи. Проте вона продовжує впливати на існування цивілізації. Рафіноване Добро й концентроване Зло легко виділити в кожній точці будь-якого окремо взятого конфлікту, якщо не вдаватися в загальну суть самого конфлікту й не персоніфікувати ці сили в конкретних особистостях – знову ж таки тому, що світ і люди втратили досконалість.

Але досконалість, на щастя, не втратила світу і людей.

«Кривими шляхами йдете ви до істини, – сказав аскет-ма-

ньєрист Денієл Олів'є, ознайомившись із „Максимами“. – Манівцями тягнетеся ви до неї. А я лежу під вишнею, обтяженою плодами, і кісточками плююся вам услід, коли ви проходите повз мене».

Заява Олів'є породила силу тлумачень, але річ не в них.

Як із подібними поглядами на життя та кепським характером, обтяженим хронічною меланхолією, Хендрику Земличу вдалося ввійти в довіру до Губерта Раптового, п'ятого герцога д'Естрем'єр, історія замовчує. Можливо, це пов'язано зі зрадою дружини Губерта й полюванням на відьом, що почалося після цього мезальянсу; можливо, приводом послужила трагічна загибель сокола Чаплеїда й оголошена жалоба за птахом. Так чи інакше, в Естрем'єрі, на кордоні з Реттією, Малабрією та Південним Анхуесом, було виокремлено чималий шмат території, названий Чорно-Білим Майоратом, і передано у володіння заснованому буквально за кілька днів перед тим Ордену Зорі.

Покровителем Ордену, спершу – земним, а через двадцять один рік – і небесним, став Губерт Раптовий.

Першим великим магістром Ордену, двоєдиним втіленням Чорного Аспіда й Білого Голуба, став Хендрик Високосний.

Догматом Ордену й керівництвом до дії стала боротьба двох начал у чистому вигляді.

Зараз важко з'ясувати, як чиста боротьба начал відбувалася на початку існування Ордену – за крайньої нечисленності

лицарства та двоєдності великого магістра, що виключала саме поняття конфлікту. Літописець Фома Вебеллін стверджує, буцімто це і стало причиною роздвоєння особистості Хендрика, що спричинилося до фатального кроку з балкона. Історики університету в Браваллі спростовують версію Фоми. Так чи інакше, перші походи сторін навперейми, як у породіллі перші перейми, стали на відведених герцогом землях поживою для чуток. А незабаром приватна контора переписувачів у Гаальдріху опублікувала «Максими» та «Стислий Заповіт», вгамувавши вирування пристрастей.

«Найчастіше перемагає той, кого не сприймали всерйоз», – писав тим часом мудрець-стовпник Хірам Роверглас, автор маловідомого трактату «Критика Максим або Верцадло зловорожості». Але думку Хірама, загублену в купі пліток, не сприйняли, отже, мудрець переміг.

Отож, лицарі Ордену, набрані виключно з добровольців, людей молодих і піднесених духом, ділилися на два табори: Зорі Вечірньої, провісниці ночі, й Зорі Ранкової, глашатая дня. Відповідно, в Майораті було зведено два профільні храми, Голубиний і Аспідний, і одну-єдину Цитадель, що переходить із рук у руки разом з ленним правом на Майорат. Тимчасові хазяї Цитаделі бралися облаштовувати фортецю, перекроювати зовнішній вигляд території та перевиховувати населення, що також формувалося на ідейно-добровільній основі – в душі чистоти переможного начала.

Начало ж переможене на чотири роки покидало зі стого-

нами і плачем землі Ордену, аби готувати за його межами наступний квест – іншими словами «запит» – і сподіватися на переосмислення сутності Майорату.

Метою високосного конфлікту між квесторами, до якої б сторони вони не належали, і тимчасовим правителями із Цитаделі, був Пуп Землі, – артефакт, заволодіння яким вирішувало результат боротьби. Походження згаданого Пупа оповите завісою таємничості. Дехто вважає його дешевою підробкою, фальшивою забавкою, позбавленою навіть крихти мани, – інші ж приписують створення артефакту Вічному Мандрівцеві, Нижній Мамі, Еразму Чарівникові у розквіті сил та іншим видатним особистостям, ведучи нескінченні суперечки про справжнє авторство.

Бажаючих відсилаємо до оракулярного довідника «Омфалос для початківців».

Герцогство Естрем'єр у особі свого ексцентричного володаря перше підписало «Пакт про нейтралітет», відмовившись на віки вічні від вторгнень на землі Ордену та втручання у внутрішню політику. Війну чистого Добра із чистим Злом – суто у відведених для цього межах силами добровольців – було проголошено запорукою метафізичної непохитності решти цивілізації. Також герцогство перше запровадило податок на утримання Чорно-Білого Майорату, пізніше названий «мздою на рівновагу», ошчаслививши ним свій народ. Народ скрипнув і заплатив. За шість років ініціативу Естрем'єра підтримав монарх Південного Анхуесу, привсе-

людно заявивши на Соборі Рівних, що в «Максимах» великого магістра знайшов спокій і просвітлення. Ще через два роки приєдналася Малабрія. Реттія трималася довше за всіх, багато в чому завдяки тодішньому королю Седрику Упертюхові, який чхав на цивілізацію та високі ідеали, але щойно Седрика змінив на троні Штефан Веселун, «Пакт про нейтралітет» поповнився ще одним учасником.

А реттійці одержали зайвий податок.

Щиро кажучи, якби не цей податок, піддані держав-сусідів невдовзі остаточно забули б про існування Ордену, боротьбу начал, основи цивілізації та інші високі матерії. Мода швидкоплинна: ще за життя Хендрика Високосного приплив добровольців скоротився до жалюгідного струмочка. Жителі земель, що межують із Чорно-Білим Майоратом, налагодили успішну торгівлю із сусідами – дивними, несьогосвітніми, але цілком безпечними для оточення. На час квестів торгівля припинялася, аби поновитися після перемоги котрогось із начал. Постачальникам продовольства, будматеріалів і предметів побуту було байдужісінько, хто залишиться в Майораті на найближчі чотири роки.

Якби перемогла Зоря Ранкова, для збільшення баришів довелося б голосно захоплюватися та прославляти. Якби Зоря Вечірня – запорукою успішної купівлі-продажу стали б жах з відразую, висловлені при кожній слухній нагоді.

Іноді торгівці спеціально наймали бродячих акторів: за частку в прибутках.

І всюди, від Реттії та Малабрії до далекого, майже казкового Ла-Лангу та крижаного острова Круспен, дві зорі мирно уживались одна з одною, змінюючи день ніччю, а ніч – днем. Всюди, окрім земель, спеціально відведених для їхньої війни, торжества або поразки. Втім, і тут світло й темрява змінювалися за споконвічним сценарієм, байдуже спостерігаючи за двобоєм ідеалів унизу.

Хоча мрія про вічний день або вічну ніч – вічних бодай на території Майорату впродовж проміжних чотирьох років! – не полишала лицарів-добровольців.

CAPUT II

**«Вони бились день, вони бились ніч
– полягли усі, та не в тому річ...»**

Пудрениця вігіли виявилася вищою за всілякі похвали. Приступаючи до огляду кімнат зниклих – не хотілося думати, що загиблих – квесторів, барон трохи заздрих можливостям Тихого Трибуналу. У нього самого, аби зібрати таку безліч відомостей про Орден, пішов б щонайменше день роботи. Цілий день чхати від пилюки скрипторіїв Приказу, сваритися з архівними щурами, щоб підняли свої худі зади та зболили попорпатися на стелажах! Вічний Мандрівець, а життя ж таке швидкоплинне! Треба подати рапорт про необхідність впровадження досягнень...

Він відволікся на хвилинку, аби викликати двох лікторів

і відправити з дорученнями. Першого – до «топтунів», другого – до «стояків»: так квізитори не без презирства називали дві гілки столичної варту – патрульної та брамної. Нехай з'ясують, чи не було помічено на вулицях і на виїздах з міста підозрілих возів. Конрад розумів, що спізнився – за ніч із легковажної Ретті можна вивезти всіх небіжчиків оптом і в роздріб! – але порядок є порядок.

Внизу Генрієтта ходила по камінній залі, вимірюючи рівень, спектр та інші параметри викиду мани. Через це «Притулком героїв» гуляли протяги й у ніс шибало грозою.

– Ваша світлосте! Якщо які цінності, то ви зверху лишіть! Щоб відразу видно...

– Майно гостей, що остаточно не розраховалися з хазяїном, частково належить власникові готелю... Кодекс Спорів, розділ «Про несплату», стаття третя-прим...

– Добродію Трепчик! Заберіть свого стряпчого, поки я не викинув його у вікно!

– Замах на адвоката, нотаріуса та стряпчого при виконанні...

– Другий поверх, ваша світлосте... невисоко там...

– Ану геть звідси! Обидва!

Огляд барон почав з кімнати племінника. Вивчаючи одяг у громіздкому комоді, перебираючи особисті речі, нашвидку гортаючи забуті на ліжку «Стратагеми», «Щось із нічого» і «Рецепт випадкової перемоги», він ніяк не міг зосередитися на слідстві. Записаний у «Книзі родів» як прямий фон Шмуц

із префіксом «високоповажний» і титулом «Ваша світлість», Конрад не був особливо близький з молодим родичем, який значився по лінії Шмуц-Мієлів з нижчим префіксом «шляхетний». Та й бачилися вони всього раз чи два на рік у родовому замку – на сімейних торжествах, яких баронові через відданість обов'язкові не вдавалося уникнути... Ані, ще в Літтерні, на водах, де юний стратег-студіозус застосовував знання на практиці, морочачи голови дюжині палких молодиць! Незважаючи на витівки, властиві юності, незважаючи на випадковість їхніх зустрічей, юнак викликав у суворого обер-квізитора незрозумілу симпатію, даруючи у відповідь щиру прихильність до блискучого столичного дядечка.

Це, мабуть, тому що Хальдріг Розбійник, батечко Германа і молодший брат Конрада, викликав у обох однакові почуття. Іноді барон жалкував, що замолоду, переїхавши до столиці, за згодою батька підписав відмову від земельних претензій на користь Хальдріга. І часто сперечався зі своїм духівником, який стверджував, що братовбивство – тяжкий гріх.

Поза сумнівами, батьківський норів і штовхнув юнака на слизьку стежку лицаря Зорі. Якщо ти рано втратив матір, тиху й залякану жінку, якщо тобі все життя дорікають за легкодухість, а поруч бешкетує кошталий і бородатий варвар, єдиний сенс життя якого – розпуста, ненажерливість, пияцтво та розбій на дорогах, на превелику радість сусідів, таких самих любителів пробивання чийось голів!.. Хіть-не-хіть сам загрузнеш у смердючому болоті провінції, або цілковито пе-

реймешся випадковою ідеєю, благородною і нісенітною. Якби не втручання обер-квізитора, який приїхав у Шмуц, аби побути біля батькової домовини – цей скорботний обов'язок братик Хальдріг перетворював на муку! – молодий Герман нізащо не отримав би дозволу виїхати в Бравалль.

– Університет? – запитав, а скоріше, ригнув Хальдріг, якого мучило похмілля. – У нашому роду досить і одного розумника!

Хоча навіть одного забагато, як на мене... Агов, Конні, давай-но розважимося на кийках?

Конрад спершу відмовився, а потім раптом передумав. Брати розважилися на кийках, і обер-квізитор не залишав цього заняття доти, поки Хальдріг не підписав письмового дозволу на від'їзд сина. Втім, довелося попрацювати ще й позаурочно, зате Германові було виділено стипендію з доходів баронства.

Струсивши спогади, обер-квізитор кинув «Стратагеми» назад на ліжко, опечатав кімнату племінника й рушив далі. Симпатія до Германа дивовижним чином поширилася й на інших квесторів. Мабуть, у всіх були непорозуміння з батьками, а можливо, і з однолітками, якщо дітей занесло до лав горезвісного Ордену. Уявити благополучну людину, що ризикує життям у пошуках Пупа Землі, тим самим підтримуючи існування цивілізації, байдужої до рятівника, Конрад не міг.

Напевне, саме тому він любив слухати балади заїжджих

трубадурів.

Компенсував брак фантазії.

– Ваша світлосте, а вам не потрібен вправний стряпчий? Майнові спори, позови за наклепи? Заповіт? Відновлення доброго імені?

– Добродію Терц, ідіть геть...

За годину барон опустився в крісло біля вікна кімнати Джеймса Рівердейла і задумався. Скласти опис речей не було сенсу. Камзоли, панчохи, куртки, чоботи й капелюхи чоловіків. Сукні, туфельки, капелюшки, накидки і, даруйте, нічні сорочки жінок. У дам був і чоловічий одяг, для зручності подорожей. Пояси, гребені, фляги. Клунки, заплічні мішки, шкіряні кошелі. Словом, дурнички. У Рівердейла знайшовся палаш доброї криці в дерев'яних піхвах, металевий кинджал із клеймом «вовка» і дага під ліву руку. У Санчеса Панчохи, експерта із запірних пристроїв, – три набори відмичок і монета, гостро заточена по ребру. У Лайзи Вертенни – короткий лук із двома змінними тятивами й сагайдак зі стрілами, з особливим, невідомим баронові способом оперення. В Агнешки Малої – два флакони зілля. Судячи з перламутрового відливу, сумнозвісна «неродуха», котру запитують в аптекаря пошепки, з соромливим поглядом.

У кімнаті Кристофера Форзаца не знайшлося практично нічого.

Маги не люблять залишати майно, просякнуте маною власника, без догляду.

Жодної зачіпки, – стверджувала логіка. Тут щось не так, втручалось чуття. Речі можуть розповісти про власника дуже багато. Але бувають речі німі, речі з вирваним язиком, і вони здатні напліткувати уважному слухачеві набагато більше, ніж найпромовистіший доказ. Треба повернутися сюди пізніше й довше посидіти наодинці з речами квесторів. Помовчати разом з ними. Почекати, поки тиша оформиться в підказку.

А Трепчика-молодшого гнати від цих кімнат стусанами. Нехай хоч усі стряпчі світу почнуть в один голос скандувати статті «Кодексу про несплату». Якщо хазяїн поцупить із майна гостей бодай флакон повнолітньої гуртівниці для коханої куховарки Анички, – слово честі, Гільдія Готельєрів втратить свого почесного члена...

– Кидай! Кидай, дурило!

– Йолоп!

– Сам йолоп!

Крики з боку Четвертого тупика, куди виходило вікно, відволікли барона. Роздратований, він підхопився, до половини висунувся назовні, аби відвести душу прокльонами. І застиг соляним стовпом, вражений видовищем.

Унизу зграя крисюків із міських нетрів грала в м'яча чиеюсь відрубаною головою.

Стрибати з другого поверху барон передумав. Незважаючи на пам'ятні завіряння Трепчика-молодшого, мовляв, тут невисоко. Це стряпчих викидати невисоко, а обер-квізиторам скакати не з руки. Точніше не з ноги.

Ми й сходами – вихором.

Куди вони подінуться, крисята з тупика...

Коли біжиш, мчиш, стрибаєш через сходинку, збиваючи з ніг хазяїна, що саме ловить гав, і не витрачаючи дорогоцінні секунди на вибачення – як не дивно, встигаєш подумати багато про що. Наприклад, про тупики. Про паскудників-крисюків, які, цілком можливо, кудись подінуться, так подінуться, що з собаками не знайти, – адже якось вони потрапили в триклятий тупик, оминувши оточення! Ці шибеники з околиць усі входи-виходи... через паркан, у таємний лаз, підземним ходом... Тому, напевне, й не гукнув лікторам з вікна: сюди, мовляв! тримай! Хапай! Крикнеш згарячу, а крисята врозсип, із чужою головою під пахвою... Моторшне видовище, навіть для бувалої людини. Чорт, обличчя не розібрати: волосся злиплося, суцільна кірка бурої крові. Спритні пальці хапають «м'яча» без найменшого трепету, з реготом перекидаючи дружкові... Чому ліктори прогавили?! Чому не знайшли тупика під час огляду?! Самим голови повідриваю, роззявиськам!.. І грати примушу, на платню...

Відлетіла латунна спиця, якою кріпився на сходах білий килим.

Відлетіла друга.

У голові гупає «Сарабанда» Баруха Доуленда. Ранній варіант, заборонений у Південному Анхуесі за «вульгарність та презирство і зневагу до належної скромності» – під тамбурин, кастаньети, з хвацькими вигуками танцюристів...

Хруснув під каблуком уламок картинної рами.

Злякано вереснули двері готелю, мало не злетіли з завісів.

За ріг, швидше за ріг...

У цьому забігу Тихий Трибунал виграв у Всевидючого Приказу. Нехтуючи пристойністю, вігала Генрієтта – мабуть, і в неї серце танцювало знайому, заборонену ханжами «Сарабанду»! – вискочила за речовим доказом просто з вікна камінної зали. Лише зметнулися хмарою нижні спідниці та майнули, відкрившись випадковому погляду, точені щиколотки. Ну звісно, бельетаж, тут і схочеш, а ніг не поламаєш... Що, пане обер-квізитор, соромно, соромно...

Обом має бути соромно.

Бо перший біля крисюків опинився нудний стряпчий Терц.

– Псування чужого майна, взятого без дозволу!.. Стаття «Про самоуправство», параграф...

– Та пішов ти, штурпак...

– Ой! Дядьку, ой! Ну ой же, кому кричу...

– Братва! Шустримо! Сморчки на хвості!

Зупинившись і відновлюючи подих, Конрад із задоволенням милувався, як стряпчий спритно тримає за вухо здорового крисюка, ватажка зграї. І виговорює за погані манери, через слово поминаючи кодекси, статті та параграфи. Крисюк погоджувався й волав. Такі діточки вдень у м'яча підбраною головою грають, а вночі з кистеньком виходять підпомогти родині на мілині безгрошів'я. Вуха – не та частина тіла, за яку їх можна тримати безкарно. Ти його за вухо, а він зігнеться в три погібелі й тобі самому певний артефакт відгризе.

Чи стряпчим вони не відгризають?

Чи стряпчі за вуха вправніше скубуть?!

Четвертий тупик, як і передбачалося, виявився тупиком тільки за назвою. Зграя недолітків пирснула врізнобіч і розчинилася швидше за ложку меду в окропі. Допомогти дружкові, що трафив у лабеті правосуддя, ніхто й не подумав: взаємовиручка тут була не в пошані. Якщо сморчки на хвості, значить, носи в дірки, хвости в щілини...

– Дядьку, ну пусти... відірвеш же, клешнястий...

Стряпчий закінчив виховну бесіду, здав лікторам зажуреного крисюка – той схлипував і світив розпухлим вухом, – а по тому обернувся до барона з вігілою.

– Сподіваюся, ваша світлосте, ви дозволите мені додати це до опису?

Стало добре видно: голова – ніяка не голова. Куля, вкрита суцільною брудно-бурою коростою, лише здалеку схожою на

запечену кров. А волосся – трава з узбіччя, що поналипало поверх кірки. Різьбяр прикрасив кулю складним різьбленням: у заглибини набилася земля, де-не-де застрягли дрібні прутики.

– А чи не забагато вас, добродію Терц? Куди не поткнуся...

– Ви постійно ставите мені перепони, ваша світлосте! А в королівстві кояться жахливі речі! Якщо не вжити заходів, негайно та безбоязно...

– Звольте без натяків!

– Та які тут натяки!

Стряпчий нахилився вперед, напружився, як перед стрибком. Конрад наче вперше побачив його обличчя: запалі щокки, сітка зморшок у кутиках очей, горбатий ніс із тремтячими крилами.

– Навкруги злодії та шахраї, злодії та шахраї! Мабуть, ви в курсі, ваша світлосте, як крадієві Міхалю Ловчику в Бадандені руку привселюдно рубали? Честь по честі, із зачитуванням списку провин, на ешафоті! Відрубали, смолоскипом припекли й погнали втришия... А рука, значить, візьми й вирости заново, за тиждень. А все чому?

Барон не знайшов що відповісти.

Нісенітниця якась... абсурд...

– А все тому, що в крадія Міхаля тінь особлива була! – стряпчий тріумфально тицьнув пальцем у небо, спритно перехопивши кулю під пахву. – Із чотирма руками. Про запас,

розумієте? А до такої тіні й ім'я особливе додається. Чи ж це на добро? Ні, не на добро, запевняю вас! У народі перешіптуються, а в народі даремно перешіптуватися не будуть!..

– Ви з глузду з'їхали, добродію?

– Анітрохи, ваша світлосте. Просто коли власті мовчать, народіві тільки й залишається, що голосно шептатися... Гляди, почують, кому треба!

– Навіть якщо так, до чого тут Всевидющий Приказ? Це компетенція Тихого Трибуналу! – барон із жахом відчув, як його затягає у сварливу воронку скандалу, безглузлого й гидкого. – Руки, тіні, імена...

Отут і втрутився Тихий Трибунал.

– Добродії мої, звольте припинити! Обидва!

Вігіла різко простягла руку вперед, страшноувато скорчивши пальці. Рука зробилася навдивовижу схожа на лапу неяситі-брадачихи: так крилатий хижак пікирує на мишу, що загаялася. І поганий манікюр не завадив: глянеш і здригнешся – ба, які пазурі... Але ще більше вразила куля, затремтівши у відповідь. Знахідка затрусилася, застрибала в долонях стряпчого, наче спіймана жаба. Терц, який продемонстрував неабияку спритність у затриманні крисюка, на баронів подив, не зумів утримати шалену кулю.

– Овал Н-не... бес!

Тоненько вереснувши, стряпчий відпустив «це» на волю.

Огидна «голова» спурхнула в повітря, струсила на ловця частину бруду й полетіла до Генрієтти.

– Поза сумнівом, обсервер, – визначила вігіла, розглядаючи здобич. – Персональний, обмеженої дії, із самонаведенням на ману власника. Ми називаємо їх «манками». Наявний ряд сильних ушкоджень. Думаю, йому в цьому рейвасі дісталось не тільки від тих... бадьорих отроків. І сталлю приклалися, й підборами, і залишковими бранними еманаціями... Ставлю ловчу видру проти білана капустяного, це куля Кристофера Форзаца.

Барон парі не підтримав. Генрієтта знала свою справу. Такі кулі на дорозі не валяються, а серед квесторів, якщо вірити готельним записам, був лише один маг – згаданий Кристофер.

– Якщо наша кулька виявиться із вживленою «самопискою»... – цокнувши язиком, дама розсміялася у безпідставній надії, цій згубі сищиків, і сховала кулю в сумочку, з якою, схоже, не розлучалася навіть у купальні. – Ваша світлосте, скажіть чесно: ви везунчик?

На погляд Конрада, у сумочку не помістилися б і наливне яблучко з мальованим блюдечком. Настав час подавати рапорт про впровадження! І вігілу поставити на місце теж давно пора.

– Ні. Я не везунчик. І хотів би, щоб ви офіційно пообіцяли, що при одержанні додаткових відомостей, пов'язаних зі знахідкою, поділитесь ними зі співробітниками Всевидючого Приказу.

Раптом Генрієтта Кукіль опинилася зовсім поруч. Ба-

рон відчув аромат її парфумів – слабкий, ледь помітний, із пряними тонами вербени. Широко розплющилися великі, небесно-блакитні очі. Ворухнулись тонко окреслені уста:

– З вами, бароне. Тільки з вами. Сам на сам. Інші співробітники Приказу, повірте, будуть вам заздрити...

Конрад не відсторонився.

– Браво, пані. Добре працюєте. Майстерно. Чекатиму повідомлення. Знаєте, я чув, що люди вашого відомства завжди працюють по троє. Вас прислали одну з якихось особливих міркувань?

– Ох, ваша світлосте! Це в арешт-командах ми працюємо трійцями. Або числом, кратним трьом, якщо арешт очікується складний. І повірте мені на слово – щойно йтиметься про затримання, я не залишуся на самоті...

Коли вігіла, розсміявшись, пішла, барон із хвилину проводив її поглядом. Хитра бестія! Тільки зі смаком лихо: вербена їй зовсім не пасує. У певному віці варто переходити до елегантних тонів шавлії, клементину й лаванди, на тлі, скажімо, зеленого лимона.

Під час наступної зустрічі треба буде порадити.

Якщо, звісно, Генрієтта заслужить.

Лікторам барон наказав надоумити затриманого крисюка з допомогою помірного рукоприкладства і гнати втришия. Не личить фон Шмуцам ловити всіляку шушваль!

Нехай їх «топтуни» ловлять, якщо знадобиться.

Або стряпчі.

– Із завтрашнього дня! – кричав услід хазяїн, розхрабрившись. Привид збитків, бродячи готелем і навколо, позбавляв Трепчика-молодшого глузду й останніх крихт обережності.

– Завтра ж почну пускати в готель пожильців! З подвійною оплатою! За можливість безкарно пожити на місці злочину!

– Цілком вірно, добродію! – вторив йому нахабний стряпчий Терц, розмахуючи описом, як воїн мечем. – Привілеї Гільдії Готельєрів непорушні! Стаття «Про приватний заїзд», параграфи з п'ятого по тридцять шостий...

– І оточення звольте зняти! До вечора! Я свої права знаю! Нема чого мені гостей лікторами відлякувати!

– Щира правда, добродію! Ви свої права знаєте! А яких не знаєте, то я роз'ясню...

– Квест закінчився! Квестори виїхали! Я вільний від зобов'язань перед Орденом!

– На чотири наступні роки! Пане Трепчик, я особисто відпишу в орденську канцелярію...

«Треба ж! – зачудувався Конрад, сідаючи в сідло. – У чорно-білих ідеалістів ще й канцелярія є... А казали: боротьба чистих начал, таємний фундамент цивілізації! Я ось завжди думав, що саме канцелярії і є таємний фундамент цивілізації...»

Чи можна сказати, що Конрад всіма фібрами душі ненавидів писати рапорти, звіти й іншу паперову чортівню? Ні, добродії мої, цього сказати ніяк не можна, не покрививши душею. Відомий акуратист і прихильник дисципліни, барон щиро любив непохитність світобудови та кругообіг документів, заведених у Всевидющому Приказі. З віком починаєш цінувати традиції, у якій би формі вони не проявлялися. Однак зараз більшість явищ навколишнього світу викликали в обер-квізитора лише глухе роздратування. Зокрема, необхідність писати рапорт прокураторові Цимбалу. І добре б тільки рапорт! Статутом був передбачений додаток з детальним описом місця злочину, переліком доказів, долучених до справи, особистими міркуваннями стосовно заходів із розшуку та затримання винних.

На жаль! На превеликий жаль...

Скреготнувши зубами, свіжозаточеним пером і разсохлим кріслом (давно вже час вимагадати заміни!) барон взявся до роботи. Однак, попри очікування, процес писання вплинув на розум і нерви цілком добродійно. Хвала мудрим порядкам Приказу! Ставлячи останню крапку й розмірковуючи, що доречніші були б три крапки, жирні й задумливі, Конрад повернув розуму колишню ясність. Забагато для одного ранку: знайомство з екстравагантною вігілою, унікальним

стряпчим і облудливим готельєром. А вже про долю племінника Германа навіть думати не хотілося...

Краєм ока він зауважив якийсь рух у вікні, відчиненому навстіж через нечувану для цього сезону спеку. Наступної миті просто на стіл з легким шурхотом опустилося паперове «лелечення», яких люблять робити діти, задумуючи бажання.

Птаха сварливо каркнула й розгорнулася в записку.

«Його світлості Конрадові фон Шмуцу, особисто в руки.

Високоповажний колего!

Цим сповіщаю Вас, що розшифрування записів обсервера, знайденого на місці події, виявилась доволі успішним. Запрошую Вас у палати Тихого Трибуналу для спільного перегляду з третьої до четвертої години пополудні. Ця записка є офіційною перепусткою.

Щиро Ваша, вігіла Генрієтта Кукіль, м. н. к.

Р. S. Я знаю, що Вам більше подобаються клементин і лаванда, але віддаю перевагу вербені. Готова посперечатися в приватній обстановці».

І райдужна печатка зі знайомими перехрещеними «Т».

Годинник на вежі Великого Консенсусу пробив тричі. До палат Тихого Трибуналу пішки – чверть години, і то якщо не надто поспішати. У результаті барон накидав ще дві депеші, й залишивши рапорт секретареві прокуратора, вручив їх кур'єрові. У першій він подавав запит до архівів Приказу на зниклих безвісти квесторів. Будь-яку інформацію, яку знайдуть. Конрад мало сподівався щось довідатися про пов-

нолітню гуртівницю чи експерта із запорів, але родовитість віконта Треццо чи ліцензія вільної металъниці давали шанси. Зараз важлива будь-яка крихта знання. Другу ж депешу барон звелів віднести у свій будинок. У короткому посланні він доручав камердинерові Любеку зібрати середній похідний набір особистих речей пана й доставити в готель «обитель героїв».

А якщо хазяїн готелю почне чіплятися з запитаннями — мовчати у відповідь і супитися.

* * *

— Гадаю, шановний Іпсиусе, у простоті старожитності є свої принади. Зокрема, ця загадка про істоту з різною кількістю ніг у різні періоди її існування... Погодьтеся, століття надають класиці особливого шарму!

— Звісно, дорогий Оффіціуме! Але думка, як гарячий скакун, не повинна стояти на місці. Теорія загадок за останні два тисячоліття досягла значного поступу, і ми не вправі відмовлятися від передових знахідок...

— Ви про другий принцип алегорій?

— І про нього теж...

— Даруйте, наймиліший Іпсиусе, але цей пан, здається, до мене.

— Звісно, пречудовий Оффіціуме! Служба над усе! Сподіваюся, незабаром ми продовжимо нашу захоплюючу бесіду?

– Безперечно, люб'язний Іпсиусе! Із превеликим задоволенням!

Вдовольнившись відповіддю товариша, Іпсиус, лівий із двох мармурових сфінксів, що охороняли вхід до палат Тихого Трибуналу, з гідністю скам'янів і впав у сторожову сплячку. Оффіціум же, правий сфінкс, повернув голову до гостя.

– Доброго здоров'я, пане обер-квізитор! Що вам завгодно?

У Трибуналі баронові доводилося бувати неодноразово, тож балакучість статуй не справила на нього особливого враження. Як не здивували і сходи перед входом у будинок: вони впиралися в глуху стіну, складену із циклопічних, грубо обтесаних плит граніту.

– Вігіла Кукіль запросила мене на ділову зустріч.

– Будьте такі ласкаві, пред'явіть перепустку.

Барон простяг «лелеченя» у розгорнутому вигляді.

– Прошу вас. Другий поверх, праворуч, сьомий кабінет. При виході не забудьте, будь ласка, здати перепустку.

Граніт здригнувся, у стіні з'явилися високі двері: ступки мореного дуба, яскраво начищені ручки із бронзи у вигляді саламандр, що стали дибки. Під рукою непроханого відвідувача – якби той примудрився прослизнути повз пильних сфінксів, що саме по собі чудо із чудес! – саламандри розпікалися до червоного, вторячи крикові постраждалого заживанням сирени. На щастя, перепустка діяла, і незабаром

двері безшумно зачинилися за Конрадом.

Зсередини стулки були прозоріші за скло. Крізь них чудово проглядалася вулиця.

– А, може, загадочку? – запобігливо поцікавився сфінкс Іпсиус, спиною зачувши, що гість затримався в холі. – Ні? Ну, як хочете...

На мить зупинившись біля дзеркала, барон оцінив свій зовнішній вигляд і, не знайшовши особливих вад, рушив на другий поверх.

– Дзеркалу не вірте! – басом прокричав знадвору Оффіціум. – Улєсливе брєхло!

Зіпсував настрої, скотина...

На всьому шляху баронові не зустрілося жодної живої душі. Втім, і неживої – теж. На стінах через рівні проміжки горіли жовті безолійні лампади, схожі на очі пантер. Лампади часом мигали, і це дратувало.

Ага, ось і кабінет номер сім.

Конрад обсмикав камзол, перевірив, чи немає складок навколо талії, і делікатно постукав.

– Заходьте! Я вас чекаю...

Кабінет вігїлі виявився трохи менший за обер-квізиторський. Обстановкою він швидше нагадував щось середнє між дамським будуаром та лабораторією волхва-дослідника, аніж апартаменти державного чиновника. Під стелею розкидані грайливі гротески – цей вид орнаментики вважався одним із найвишуканіших, але й із найнебезпечніших,

здатних наслати марення. Різьблені панелі темного горіха; не відразу втямиш, що це дверцята численних шаф. На підвісних полицях ліворуч зберігалися манускрипти в палітурках із лїлльської шкіри з огидними на вигляд скрепами; праворуч – склянки із зіллям та екстрактами. У деяких склянках щось виразно ворушилося. Один із двох масивних столів мав відносно звичний для ока вигляд. Стільницю окупували купа сувоїв, мармурове прес-пап'є, схоже на інструмент ката, і чорнильниця у вигляді розз'ючено-го камелопарда.

«Вмочати перо в рогату голову верблюда, мабуть, цікаво...» – оцінив Конрад смак пані Кукіль.

Другий стіл займала чудова конструкція – ряд дзеркал, встановлених під несподіваними кутами одне до одного, пара свічок на павучих ніжках, оповитих тонесеньким срібним павутинням. У центрі композиції на триніжку спочивала куля-обсервер.

Над нею ворожила хазяйка кабінету.

– Сідайте, колего. Я вже закінчую. Стомилася, як геній на побігеньках. Кулька, на додачу до ушкоджень, виявилася закриптованою. Дещо, на жаль, втрачено, решту розшарпано, як мого начальника перед найвищою аудієнцією. Але сам факт знаходження обсервера при огляді місця – рідкісна удача. У моїй практиці був усього один випадок...

Оскільки в практиці барона подібних знахідок не траплялося зовсім, він вважав за благо промовчати.

– Усі-пусі, мій солоденький...

Вігіла ніжно погладила обсервер долонею – і куля тьмяно спалахнула. Конрадові вчулося глузливе хихотіння. Обидві свічки відбігли вбік, дрібочучи ніжками, всередині срібного павутиння виник опалесцентний туман. Швидко відійшовши до другого крісла, Генрієтта зайняла місце поруч із обер-квізитором – немов у ложі опери перед початком «Психеї». Туман згустився вівсяним киселем, породжуючи пластівці-тіні. Простягнувши руку знайомим жестом хижачки, вігіла раптом передумала, розпрямила скрючені пальці й полоскотала повітря перед собою. Туман муркнув від щастя; картинка прояснилася. Правда, вона виявилася чорно-білою. Не такою, як офорти знаменитого графіка Олафа Дальтоніка, а інакшою: кольорове колись полотно поблякло з роками, і лише подекуди проступає натяк на давнє буяння барв.

Барон подався вперед, відчуваючи, як його охоплює азарт. Знайома зала готелю. Білі крісла, столи, стіни, ліплення над каміном зливаються в суцільну круговерть снігу. Деталей не роздивитись. Зате на тлі зимового пейзажу чітко виділяються постаті людей. Ось вони, квестори, що пропали безвісти. Миловида, але над міру розв'язна дівка без найменшого сорому влаштувалася на колінах у кучерявого красеня; хлопець по-хазяйськи обійняв її за талію. Лицарі Ранкової Зорі, значить. Світочі Абсолютного Добра.

Ідеалісти.

Ханжею барон не був, але дозвілля adeptів Світла уявляв

собі дещо інакше.

Картину заступила долоня велетня, плавним рухом омила кулю. Зображення майнуло, викривилося, затанцювавши пам'ятну «Сарабанду». Обер-квізитор і без пояснень здогадався: хтось, скоріш за все, Кристофер Форзац, змінив режим роботи кулі. Постаті забігали, як ошпарені. Промчав з кутка в куток племінник Герман; підхопився і знову впав у крісло квестор, що сидів до кулі спиною; у далекому кутку нервово розминала зап'ястки молода жінка зі строгим, ба навіть суворим обличчям; промайнув край хламиди... Племінник барона опинився посеред зали. Здається, він щось виговорював безсоромниці (повнолітня гуртівниця?), але слів чути не було.

– Я залучу читців по губах, – тихо зауважила вігіла. – Шкода, час квапить...

Немов у відповідь, туман здригнувся й поквапився вибухнути.

Крім гуркоту, Конрадові вдалося розчути віддалений зойк і дзенькіт розбитого скла. Від сліпучого спалаху барон замружився. Коли зір повернувся, очі почали немилосердно сльозитися. Ритм зміни картин став рваним, мозаїчним. «Сарабанда» перетворилася на божевільний танець менад. Зеленаві краплі полум'я відділилися від рук чоловіка в хламиді, віялом розлетівшись у пітьмі за вікном. Мить – і чарівник лантухом осів на підлогу. У дверях зали рубався один із квесторів, примудрившись затримати на порозі цілу зграю

нападників. Два клинки, довгий і короткий, сікли невтомно.

Змазаною плямою майнула тінь: вовк? собака? – збила іншу тінь, що ввірвалась у вікно. Обидві котяться по підлозі. Спалахи, морок, відблиски. Рознесене в друзки крісло. Крупно: перекинутий шандал. Арбалетний болт глибоко врізався в стіну. Безвільна рука на білому килимі; лише рука – незрозуміло, відрубана, чи тіло просто не потрапило в «зіницю» обсервера. На порозі впав лицар-захисник; топчучи його, неясні постаті вдираються до зали. Облич не розібрати. Обер-квізитор мимоволі зітхнув від розчарування. Метушня в кутку. Це жінка зі строгим обличчям. Мабуть, Лайза Вертенна, вільна металеньця з ліцензією. Її руки з нелюдською швидкістю снують вперед-назад: два човники в новомодному ткацькому верстаті. Щось летить, влучає, схиблює... Збоку від Лайзи опиняється незграбний силует.

Короткий змах.

Немов підкоряючись наказові, жінка падає на коліна.

Полум'я вихоплює з темряви обличчя. Це Герман. Люті зблиски сталі. Двоє виконують танок смерті, стрімко наближаючись до кулі-обсервера; їхні тіла застилають весь огляд. Миготіння тіней. Покривало, зіткане з імли, падає, тече по поверхні кулі, заступає картину.

Кінець.

Ні! Баронові здалося, що він сам відчув удар. Всередині сріблястого павутиння жалібно застогнали. Завихрила чорно-біла круговерть. Напевне, куля випала за вікно – або її

викинули, прагнучи розбити. Якщо викинули, то зробив це не чужий маг. Маг прихопив би корисну й небезпечну річ із собою.

Нарешті круговерть зупиняється.

Темні патьоки (кров? кров Германа?!) залили мало не всю кулю. Лише праворуч угорі залишився фрагмент зображення. Колесо воза. Купка людей швидко вантажить тіла...

Убиті? Поранені? Полонені?!

Поруч болісно охнула Генрієтта Кукіль. Конрад обернувся до вігїли й першої миті розгубився, що траплялося з ним нечасто. Обличчя Генрієтти – воскове, з блакитними струмочками вен на скронях – застигло посмертною маскою. Очі закотилися, руки безвільно впали на підлокіття крісла.

– Вам зле?! Пані! Агов, хто-небудь, швидше...

– Не треба...

Жінка глибоко зітхнула, приходячи до тями. Вії затріпотіли, погляд став осмисленим.

– Дякую за турботу, бароне. Кликати нікого не треба. Мені вже краще. Просто не розраховувала сил.

Конрад кинув оком у бік конструкції на столі. Туманна сфера зникла, обсервер згас, а свічки тремтіли від страху на краєчку стільниці.

Тоненько дзенькали склянки на полицях.

– Вам дійсно краще? Може, покликати лікаря або когось із ваших колег?

– Не турбуйтеся. Я ризикнула зчитати залишкові еманції

аури. Обсервер частково влітає їх у структуру зображення.

- І що ви з'ясували?
- Там були мертві. На возі. Тільки мертві. Самі мерці... – голос вігіли здригнувся. – Зловмисники вантажили трупи.
- Помилка виключена?
- Виключена.

* * *

- Я відіслав лікторів для опитування варті на всіх виїздах з Реттії. Ми напевне спізналися, але хтось міг помітити підозрілі вози...
- Я почала аналіз слідової мани по векторах убування. Сподіваюся скласти «Розу кроків»...
- У мене є слід.
- На чому?
- На розчавленій свічці.
- Не годиться. Його не можна висушити в печі – віск розплавиться.
- Серед нападників був маг. Принаймні один. Думаю, він залишався поза готелем...
- Є шанс встановити його особу по чаровому відбитку мана-фактури. Звернуся у Великий Гаруспіціум – у мене там друзі серед віщунів...
- Вимагатиму сищиків із собаками... Якщо в місті є хоча б один песиголовець – залучу до розшуку...

– Песиголовці ніколи не йдуть на співробітництво в таких справах.

– У мене свої методи. Підуть, як миленькі. Бігцем побіжать.

– Підключу експерта з некроеманацій. Після вбивства вони тримаються до двох діб, час ще є...

– Повторно огляну місце події, речі квесторів...

– Ви не можете тримати оточення навколо готелю більше доби. І закрити «обитель героїв» теж не в змозі – хазяїн здійме гвалт, дійде до суду... Гільдія Готельєрів доволі впливова.

– Дарма. Я знайду спосіб.

Слова наждаком дерли горло. Втрата племінника з припущення перетворилася на реальну подію. Рідко бачилися, часто – яка різниця? Неодружений, бездітний, Конрад давно махнув рукою на сімейний затишок, тому в Германові бачив наступного барона фон Шмуца і радів цьому, наче залишав титул власному синові.

Носом землю ритиму. До нижніх ярусів пекла.

Знайду.

Навіть якщо відсторонять від справи, як близького родича – знайду...

– У вас є версія, бароне?

– Є. Хто зараз сидить у Чорно-Білому Майораті?

– Судячи з того, що квестори служили Зорі Ранковій... Чорний Аспід там сидить. І чекає початку.

– Аспід, значить? Ви впевнені, що він просто сидить і чекає?

– Порушення орденського Заповіту й «Пакту про нейтралітет»? Вперше за весь час?

– Все колись трапляється вперше. Припустимо, цей Аспід енергійніший за своїх попередників. Припустимо, у нього особливі погляди на війну чистих начал. І ще припустимо, що він дуже зацікавлений у загибелі квесторів.

– Ваша правда. Мотив існує. Хоча... Лорд Майорату, тимчасовий, дочасний, повинен передбачати, що підозра впаде насамперед на нього.

– Впевнений, квесторів прибрали чужими руками, найнятими через підставних осіб.

– Треба шукати виконавців.

– І брати живими!

– Не обов'язково. Мертві значно балакучіші. І не втікають.

* * *

Конрад любив дивитися з вікна карети на краєвиди – чи то була сільська буколіка, чи криві вулички містечок, чи площі столиць. Себе він зазвичай переконував, що в такий спосіб тренує спостережливість. Насправді ж його просто радувало споглядання картин, що пропливали повз нього. Однак зараз шторки на вікнах карети були запнуті наглухо: барон прагнув усамітнення.

Всі можливі запити й розпорядження зроблено.

Короткий період бурхливої діяльності змінився тимчасовим занепадом сил.

Не щодня втрачаєш рідну людину; є від чого прийти в душевний роздрай. Залишившись наодинці з невеселими реаліями, Конрад ковзав думкою по замкнутому колу: немов грішник по ярусах володінь Нижньої Мами. У загальній картині злочину ввижалися неузгодженості та «білі плями». От уже точно, що «білі» ... Майне така капость на краєчку поля зору, а придивишся – і немає нічого. Природно, подібні каверзи настрою не поліпшували.

– Приїхали, добродію!

Як і розпорядився клієнт, агітатор зупинив карету на перехресті, за два квартали до провулка Усікновіння Глави. Далі обер-квізитор збирався пройти пішки. За право зватися «агітатором» (старореттійською – «візник шляхетних») будь-який візник нижчого рангу без вагань пожертвував би особистою бляхою, бородою та честю дружини. Однак до Гільдії Агітаторів приймали виключно каретних кучерів, та й то з розбором. Коштували послуги агітатора втриє-вчетверо відносно інших. Зручність карети, м'яка їзда, заборона бравування та гарантія своєчасного прибуття саме туди, куди ти збирався прибути, на думку барона, цілковито окупували витрати.

– Дякую, голубчику...

Кинувши агітаторові срібний бінар і не чекаючи на здачу,

фон Шмуц рушив у бік готелю. У голові нарешті проясніло, і туди, як у басейн з різних труб ллється вода, безперешкодно вливалися й виливалися нескаламучені особистими оцінками враження дня. Залишалося чекати, поки басейн наповниться.

Це також була складова частина методу, що зазвичай давав пречудові результати. Втім, траплялися й прикрі невдачі.

– Добрий вечір, ваша світлосте! Ви, либонь, знову в готель? Сонце ось-ось сяде, а ви все на службі?

Барон спіткнувся на рівному місці й мало не вилаявся, хоч і не любив брутальної лайки. Де він узявся на його голову, цей стряпчий?! Руки свербіли прогнати настирливого крючкотвора втришия. На жаль, анінайменшого приводу для рукприкладства не траплялося. Привіталася людина, поцікавилася справами – не штурханами ж його за це, справді?

– Добрий вечір, добродію. Ви надзвичайно проникливий. Я на службі цілодобово. І йду саме в «обитель героїв».

– Як я вас розумію! Ні хвилини спокою, ані жодної хвилиночки. Ось, звольте подивитися: вчинив позов до Ордену Зорі за всією формою, – стряпчий продемонстрував товстий шкіряний планшет для паперів. – Не муха начхала: позовну заяву у двох сувоях, рекомендований лист із оголошенням претензій, виплата королівського мита, додаток з описом, завірений у нотаріаті, копію – в Гільдію Готельєрів... Знову ж, збереження майна зниклих безвісти, запити, протоколи...

Дивна річ: барон перейнявся співчуттям до старанного па-

на Терца.

– Добряче ми з вами попрацювали, ваша світлосте, добряче...

– А скажіть, пане Терц... Ви не в курсі: кухня в «Притулку героїв» стерпна?

– Сам досі не харчувався, але відгуки чув винятково похвальні. Винятково! Тамтешня куховарка свою справу знає.

«Яку саме?» – хотів глумливо поцікавитися Конрад, але вчасно стримався. Все-таки обіцяв Трепчиківі не розголошувати. Слово честі слід тримати, навіть якщо дав його простолодові.

– До речі, про куховарок! – іти мовчки стряпчий був нездатний категорично. – Довелось мені недавно реєструвати одну скаргу. До нашої з вами справи та скарга стосунку не має...

Барон і тут стримався, дивуючись власній поблажливості.

– ...але попутно з'ясувалося: молочницю Ганну-Батісту Колодзябчик чоловік регулярно лупцює. Заподіює, значить, тяжкі тілесні, здебільшого – чобітьми в живіт. Бідна жінка... Але я, властиво, не про це. Він її б'є – а вона йому дітей родить! Він б'є – а вона родить! Дюжину нащадків нелюдові народила, і всі – здоровісінькі. І сама молочниця рум'яна та пишна напрочуд. Незважаючи на – і навіть всупереч. А чому так, знаєте?

Барон відчув, що недавній кошмар повертається.

– Я вам відповім, ваша світлосте, чому! Бо тінь у Ган-

ни-Батісти Колодзябчик, уродженої Монтень, – особлива. З подвійним, даруйте за народне слівце, пузом. Ось тому чоловік їй перше черево хоч геть-чисто відбий – байдуже. І з ім'ям у молочниці хитрі бублики – бувало, чоловік зранку і не згадає, як дружину кличуть і з якого приводу її звечора чобітьми гамселив... Не на добро це, ви вже повірте Фернану Терцу, не на добро! На вулицях перешіптуються: надходить, мовляв, велике лихо...

Втративши надію спекатися стряпчого, Конрад терпів, зціпивши зуби. І був просто щасливий, коли наблизився до чорно-білого входу в «обитель героїв».

Він і себе, їй-право, почував героєм. Адже ж міг і прибити базіку.

* * *

– ...Ваша світлосте, я ще раз із усією рішучістю заявляю: із завтрашнього ранку я починаю пускати постояльців! Для покриття заподіяних збитків! Знаєте, скільки столяр Дубка заправив за ремонт? А штукатур Анастасій Рензит?! А малярі? Паркетники? Запічних справ майстри?! Ні, ви навіть уявити цього не можете! Грабіж і розор, грабіж і розор...

– Не переймайтеся, люб'язний пане Трепчик. Я вчинив позов за всією формою, і не будь я Фернан Терц, якщо нам... тобто, вам не відшкодують збитки до останнього мона!

– Дякую вам, дорогий пане Терц. Що б я без вас робив?!

Ага, до речі, ваша світлосте: погляньте на цього бельбаса. Стверджує, що його прислали ви, але вкрай, украй підозрілий! Понавозив гору різних речей, іти не хоче, щось пояснити відмовляється. І брови супить, знаєте...

Барон подивився у вказаному хазяїном напрямку – й не відмовив собі в задоволенні якийсь час вивчати поглядом власного камердинера, якого помітив відразу при вході. Любек, як завше, виглядав так, немов йому відомі всі таємниці Світобудови, від Найвищих Емпіреїв до ярусів геєни – але ні крихтою отих таємниць він нізащо ні з ким не поділиться.

Навіть під тортурами.

Люди, які носять жовті панчохи й модні підв'язки хрестнахрест, вирізняються гранітною твердістю характеру. Це відомо кожній освіченій людині.

– Ти пунктуальний, Любку, – порушив Конрад паузу, що затяглася. – Хвалю. Тільки я просив тебе привезти середній похідний набір. А не великий, чи, борони Вічний Мандрівець, повний.

– Авжеж, справд-д-ді – заговоривши, Любек втратив децицію зарозумілої загадковості. Він трохи заїкався, і чомусь здебільшого на літері «д». Сторонньому слухачеві здавалося, що камердинер кудкудакає, як курка над яйцем. – Звісно, серед-д-д-д... Середній. А потім з'ясується, що нашій світлості потрібні шкарпетки собачої вовни, бо різко похолод-днішало, улюблений плетений плед-д і пляшечка золотого рому «Претіозо». З фамільних льохів, д-д-дванад-д-д-дцяти ро-

ків витримки. Або намітитися д-далека д-дорога, де ніяк не обійтися без саквояжа та набору притирань від метра Д-де-флію...

– Мій камердинер Любек Люпузано власною персоною.

– Ваш камердинер?!

– Так. Він доставив сюди мої особисті речі.

– А... навіщо, ваша світлосте, дозвольте поцікавитися?

Спантеличений вигляд Трепчика-молодшого приніс баронові хвилину чистої радості.

– Ви ж збиралися знову відкрити «обитель героїв» для по-
жильців? Із завтрашнього ранку, якщо не помиляюся? То на-
віщо відкладати на завтра те, що можна зробити сьогодні? Я
– ваш перший постоялець, добродію. Ви раді?

Замість радості на обличчі почесного члена Гільдії Го-
тельєрів відбилися сум'яття. Але, слід віддати хазяїну на-
лежне, упорався з ним Трепчик напрочуд швидко.

– Ласкаво просимо, ваша світлосте! Залишитесь вельми,
вельми задоволені!

– Не сумніваюся...

– Який номер бажаєте?

– Найкращий, звісно.

– До ваших послуг. Смію тільки зауважити, що на білій
половині із завтрашнього дня ремонт...

– Мене влаштує чорна половина. Я не марновірний.
Сподіваюся, ваші чорні е-е... клієнти не дотримуються край-
нього аскетизму?

– Ні в якому разі! Суто між нами, номери Вечірньої Зорі істотно комфортабельніші... Будьте певні! Ось, прошу, запишіться в книзі...

Барон вмочив гусяче перо в чорнильницю.

– Апартаменти, де жили зниклі безвісти квестори, також зареєструйте на мене. Я сплачу повну вартість.

– Д-д-даруйте, як же це?.. Т-та що ж... – хазяїн раптом став заїкатися на кшталт камердинера.

– Аби чого не сталося. Ви добре зрозуміли, пане Трепчик? І всі – підкреслюю, всі ключі від цих кімнат повинні бути в мене.

– Зрозумів, ваша світлосте! Надам негайно!

– Дозвольте засвідчити вам свою повагу, ваша світлосте, – втрутився Терц. – Надзвичайно розумне рішення. І бездоганне з погляду відповідності букві закону. Як особа приватна, ви, звичайно... але, з іншого боку, як високопосадовець Всевидючого Приказу, маєте повне право... В інтересах слідства і збереження майна...

Балаканину стряпчого Конрад пропустив повз вуха, по волі починаючи звикати. Здивувало інше: хвилин зо дві крючок примудрився помовчати.

– Лише про одне наслідуюся просити вашу світлість...

– Слухаю, – барон ледь підвів ліву брову.

– Коли інші пожилці з'являться, ви їм не розповідайте зайвого, добре? – Трепчик благально зазирнув у обличчя баронові знизу вгору, чим надовго здобув прихильність Конра-

да. – Віднадите народ, а я й так зазнав збитків понад усяку міру...

– Невже ви думаєте, пане, що я з першим ліпшим обговорюватиму питання, що стосуються моїх прямих службових обов'язків? Питання, що можуть порушити таємницю слідства?

Від тону обер-квізитора Трепчика мороз пробрав поза шкірою. Хазяїн навіть не встиг збагнути, що відповідь, власне, цілковито збігається з його сподіваннями. На щастя, саме в цей момент біля входу почувся шум. Двері розчахнулися, і в хол стрімголов влетів благовидний дідок, мало не впавши. Останньої миті він дивом устиг схопитися за край конторки, і лише завдяки цьому втримався на ногах. Капелюх і старомодна перука з «левиними» локонами впали на підлогу, і дідок миттю наступив на них черевиками, доволі-таки брудними.

Найбільше візитер нагадував професора з університету в провінції. Рум'яний і кругленький, як наливне яблучко; клинок сивої борідки, обличчя гладеньке, майже без зморшок. Завужений кафтан-жюстокор прикрашений на плечах пучками стрічок і підперезаний широким шарфом з торочками. Верхні стьобані штани, панталони з бантиками у два ряди. Старомодний франт у літах, приїхав до столиці витратити на задоволення певну суму – без зайвого шику, але й не дуже обмежуючи себе у засобах.

– Е-е... прошу пробачення, добродіи. Моя клята незграб-

ність... У вас зависокі поріжки, добродії. Скажіть, чи це готель «Притулок... м-м... героїв»? Здається, героїв, якщо я нічого не плутаю. Розумієте, я забув глянути на вивіску...

Ясна річ. По приїзді почув про екстравагантний готель і вирішив ближче ознайомитися з визначною пам'яткою. Повернеться, вихвалитиметься перед сусідами.

– Ви цілковито праві, добродію! – розкланявся Трепчик, випромінюючи привітність.

– Дякую, голубчику! Ви хазяїн?

– Авжеж!

– Чи можу я найняти у вас номер?

– Звісно! Правда, на білій половині в нас ремонт... Поспішаю запевнити, пане: апартаменти чорної половини відрізняються самим лише кольором! Зручності всюди чудові... Ось, пан барон може підтвердити, він тут огляд проводив... тобто, оглядини...

Дідок відмахнувся, збивши чорнильницю з конторки.

– З моїм зором мені абсолютно байдуже: чорні, білі... О, моя перука!.. Мій капелюх... у вас надто їдке чорнило, голубчику!.. Ну нічого, пізніше вичищу...

Повернувши письмовий прилад назад на конторку, дорогою забризкавши край баронського плаща – «О... заради Вічного Мандрівця пробачте! У вас задовгий плащ, мій великодушний пане...», – гість заходився записуватися в книзі. Поруч метушився хазяїн, готовий пробачити випадковому клієнтові, першій ластівці Трепчикової весни, сотню

перекинутих чорнильниць.

Конрад перейнявся до дідка легкою заздрістю: йому самому готельєр радів не так щиро. За квізиторською звичкою він зазирнув незграбному гостеві через плече: «Ага, ніякий не професор... Ернест Рівердейл, граф ле Бреттен... Термін проживання – на розсуд...»

Овал Небес!

– Перепрошую, ваше сіятельство... Ви часом не родич квестора Джеймса Рівердейла?

– Е-е... великодушно прошу... А чому, власне, вас це цікавить, пане?

– Дозвольте відрекомендуватися, графе. Барон фон Шмуц, до ваших послуг.

Короткозорі очиці дідка моргнули.

– Ага, он воно, виходить, як... Це все змінює... Ви – батько квестора Германа, гадаю?

– Ні.

– Невже? Я був упевнений...

– Я не батько Германа. Я його дядько.

– Ох, бароне! Ну звісно ж... А я – дідусь Джеймса.

Він так і сказав – «дідусь».

SPATIUM II

Шпагу – королю, пиху – нікому або Життя сімейства Рівердейл

Дворянство Рівердейли отримали давно, ще за Пепіна Са-дженого.

Сімейна легенда розповідає, що великий імператор, вщент розбитий ордою Елбихенойона в першій битві під Шпреккольде, втік у Бірнамський ліс, небезпечний для випадкових подорожніх і двічі небезпечний – для осіб королівського звання. Але сталося диво. Дерева Бірnamу, з давніх давен непримиренні до вінценосців, цього разу свій гнів спрямували проти жменьки охоронців імператора, перетворивши їх на ласі для себе добрива, – а він сам, поранений і знесилений поневіряннями, зрештою знайшов пристановище в хатині лісоруба. Там його й знайшли троє вільних стрільців-мародерів, які зажадали відібрати в занепалої величності одяг і коштовності, а самого Пепіна живим здати в руки лютого Елбихе для тріумфальних тортур. Лісоруб спочатку вагався між священним обов'язком гостинності та часткою від майна гостя, запропонованою йому мародерами, але підсумок вагань батька підбив син – дев'ятирічний Марчин. Хлоп'я схопило батьківську сокиру, заступило за-журеного імператора, і голосно мовило:

– Тату, не бійся! Нас троє проти трьох, отже, доля ще не

вирішена!

Шість років по тому, під тим самим Шпреккольде, сурмлячи перемогу, Марчин-зброєносець одержав від імператора дворянство та лицарські шпори.

А на додачу – графство Бреттен, що межує з доленосним Бірнамом.

Лихі язики й заздрісники майбутньої слави Рівердейлів шепотіли, що є інший варіант сімейної легенди. Без лісу, мародерів і сокири, зате з борделем у Треццо, імператором, лісорубом, сином лісоруба, флаконом видиханого афродизіаку й трьома невиситимими повіями. Втім, безсилля Пепіна чи то від бойових ран, чи пак від чого іншого і ключова репліка юного героя залишалися незмінними.

Шепотіли лихі язики правильно. В тому сенсі, що за виразнішу розмову на подібні теми Рівердейли відрізували язики – вправно, швидко й безболісно, на заздрість хірургам-медикусам.

Різати, рубати й колоти залишалося головним заняттям родини протягом сторіч. Син Марчина, граф Роберт Швидкий, відзначився в славнозвісних Окружних Походах, наганяючи жах на мамлюків султана Ар'є-Лейба бен-Цимах. Вслід за ним за честь роду заступилися близнюки Сайрус і Сайлас, первістки Роберта. Каплиця Розбитих Надій, біля якої брати пліч-о-пліч протягом двадцяти років відповідно до даної обітниці проголошували першість дам їхніх сердець – сестер-двійнят з Деррісдайра, – навіки залишилася в па-

м'яті вцілілих лицарів королівства, сильно прорідивши ряди останніх. На жаль, сестри не дочекалися паладинів, благополучно вискочивши заміж за тих, чийх імен історія не зберегла.

Леньйон Рівердейл був лейб-беллатором, інакше кажучи, дуельним заступником короля Шарлеманя Запального, здобувши владиці репутацію тирана й людини, украй педантичної в питаннях честі.

Клайд Рівердейл, зубожівши, відкрив приватну школу фехтування, привселюдно оголосивши інших маестро шарлатанами. Через якийсь час він вибачився перед колегами, які залишилися живі. Ці вибачення в письмовій формі понад століття прикрашали собою тренувальну залу школи, разом з гаслом: «Шпагу – королю, пиху – нікому!» Подейкували, що це був ще більший глум, ніж первісна заява Клайда. Так чи інакше, інші Рівердейли, в чийх руках залишалася школа в наступні роки, в ображанні колег словесними випадками помічені не були.

З випадками іншого роду – залежно від ситуації.

У скрипторіях для юних забіяк книги знаменитої родини йшли нарозхват: «Про привабливість ноги неодоленої», «Дуель на бастардах: переваги й недоліки», «Парадокси зброї» та «Гладіаторій». Особливо з ілюстраціями авторів.

І нарешті, у новітній час родина Рівердейлів мала пряме відношення до храму Шестирукого Крі.

На цьому, мабуть, варто зупинитися особливо. На відмі-

ну від горезвісного острова Гаджамад, колиски військових мистецтв із його великими майстрами, кожен із яких виглядав безневиннішим за дитину або, якщо завгодно, старця-паралітика, – храм Шестирукого пішов іншим шляхом. Крі, він же Крістобальд Скуна, маг і найвеличніший із досі існуючих накопичувачів гіпнот-конверрер, присвятив роки життя вивченню бойових навичок гомобестій. Песиголовці і гнолі, русалки й кенклеями, гарпії й алконости, міноклеями й сатири, анубіси й озіріси, леоніди й стокіми, велетні з лебединими шиями – всі вони потрапляли в поле зору Шестирукого Крі.

Перевертнями Крістобальд не цікавився, віддаючи перевагу стабільним поєднанням.

Як гіпнот домовлявся з предметом свого інтересу, та ще й домагався дозволу поринуту з пазуристою гарпією або, скажімо, гривастим Леонідом в унісон на задану тему – один Вічний Мандрівець знає. Достеменно відомо інше: увійшовши рука в руку в унісон, маг починав метаморфувати видиво, породжуючи конфлікт за конфліктом. Звісно, йшлося про конфлікти зовнішні – жоден гіпнот, будь він хоч харизмат-лідер Макової Ложі, не ризикнув би звернути агресію компаньйона на себе самого. Такі колінця загрожували спонтанним руйнуванням унісну й розкладанням особистості гіпнота на купу розумних, але вкрай сварливих «сусідів». Тому, ведучи підопічного дорогою баталій, Крістобальд Скуна лише заносив інстант-образ гноля чи анубіса під час бою

у великий меморандум – скрупульозно, з усім спектром методів, звичок і навичок, характерних для даної істоти.

Песиголовці, майстри гризні та неперевершені борці з їхніми блискавичними кидками в ноги й мертвою хваткою щелеп, що змикаються на горлі збитої жертви. Гнолі й анубіси, близька рідня песиголовців, замість фронтальної атаки віддавали перевагу серії швидких укусів у місця розташування великих артерій – поки тривала вертка боротьба за захват, що передує «бісовому млину» або «зсуву».

Стрибучі сатири спритно знерухомлювали супротивника ударами твердих копит, брикаючись із винятковою влучністю: коліна, підйом стопи, внутрішній бік стегна, пах, живіт і ніколи – вище. У ближньому бою не було рівних їхнім родичам, п'яницям-силенам, прихильникам таємного принципу: «Хилюся на схід, падаю на захід!», і фавнам. Низько опущена голова з виставленими ріжками, низька больова чутливість, уміння затискати ворога в кут – після чого фавн невтомно молотив кулаками, що мало поступалися копитам за твердістю.

Пікирування гарпії на здобич – могутні пазурі ніг глибоко впинаяться в плоть, крила луплять по обличчю, осліплюючи, а криві та гострі кігті рук невпинно трудяться над усім, до чого дотягнуться. Більш мирні алконости не мали такого вражаючого набору пазурів, зате неймовірна швидкість їхнього польоту збивала з ніг кожного, в кого впинаявся розгніваний алконост, викликаючи ушкодження органів та внут-

рішню кровотечу.

У морських баталіях русалки були непереможні.

Міноклейми якось мало не призвели до банкрутства Агільєрський Коридор. Подавши клопотання про милосердя до безневинних тварин, вони, відповідно до рішення суду про рівноцінну заміну, взяли участь у коридах замість звичайних биків – чим відчутно скоротили чисельність тореро, гордих і запальних улюбленців публіки.

Про Леонідів годі й казати – боездатність лева, помножена на винахідливість людини, свідчила сама за себе.

По мірі накопичення знань Шестирукий Крі перейшов до наступного етапу експерименту. Увійшовши в унісон із чистокровними людьми, адептами храму й безкорисливими ревнителами ратної справи, він знову формував батальну ситуацію, – одночасно накладаючи на людину-«попутника» інстант-образ атакуючої гомобестії. Гнучка психіка бійця адаптувала чужі, але безумовно корисні навички, заносючи їх до звичного арсеналу зміненими, але результативними. Урізноманітнюючи в такий спосіб власний театр воєнних дій, людина отримувала ряд безсумнівних переваг, зводячи воєдино дане від народження, отримане при навчанні, віднайдене в результаті життєвого досвіду – й привнесене гіпнозом-накопичувачем. А заодно, пізнавши звички гомобестій, могла успішніше протистояти їм у рукопашній.

Буцімто згодом у бійців навіть відбувалися тілесні зміни, зовні непомітні, але успішно застосовувані в реальній сути-

чці.

Перші роки існування храму, роки роботи з гомобестіями та людьми-добровольцями, оповиті мороком таємниці. Про храм ходили легенди, страшні як для слухачів, так і для друзів Крістобальда Скуни, які стояли біля витоків. Розповідалося про жахливі хвороби, про втрату координації рухів, про божевільня та звіроподібність вдачі. Згодом плітки вщухли, а храм Шестирукого за великі гроші почав приймати на навчання молодь, що прагла слави героїв. З незмінно чудовим результатом, виправдуючи високу плату за послуги.

Джеймс Рівердейл, загиблий квестор, належав до цієї молоді.

Ернест Рівердейл, його дід, був другом дитинства Крістобальда Скуни, одним із перших добровольців храму.

САПУТ ІІІ

**«Стережися, рибонько, не ходи,
де глибонько – бо не спить
рибалка, тебе любить палко...»**

Ролі вдячного слухача «Повісті про дім Рівердейлів» Коррад удостоївся за п'ять хвилин бесіди зі старим графом. Слухаючи героїчну сагу, барон геть знудився і заходився допитливо розглядати інтер'єр готельної харчевні, де їм миттєво накрили столик на двох.

Як і весь «Притулок...», харчевня ділилася на дві половини: чорну й білу. Ніяких перегородок чи бодай ширм не спостерігалось: Світло й Темряву відокремлював лише кольоровий фронтір. Крім картин боротьби двох чистих начал (ліворуч перемагала Темрява, праворуч – Світло), що вже набили оскому, стіни прикрашав цілий арсенал зброї, як неушкодженої, так і понівеченої в боях, а також деталі обладунків. «Бутафорія, – визначив обер-квізитор досвідченим оком. – „Засохла кров“ на клинках – іржа навпіл з туристанською охрою. Хоча серед лат є цікаві екземпляри...»

Ось, приміром, чорний лакований шолом. Судячи з напису, належав Аспідові Другому. Брехня: хто дозволить вивішувати реліквію перед плямкаючими та сьорбаючими обивателями?! Проте, глянцево-блискучий, із широкими «закрилками», покликаними захищати шию, із глибокими провалами «очниць», де, здавалося, зблискували пекельні вогники, з вузьким і тупим загратованим «рилом», шолом справляв враження.

Для Аспіда під будь-яким порядковим номером – якраз.

На білій стороні до панелі були прибиті сніжно-сріблясті крила неабиякого розмаху. Хтось із лицарів Ранкової Зорі відловив живцем ангела й відірвав йому крила? Навряд чи. Скоріше, оригінальна частина обладунку, що надає квесторові ангельського вигляду для залякування супостата. «У кінному бою згодиться, – прикинув Конрад. – Але піше янголя далеко не полетить...»

Під крильми стояв величезний щит, низ якого загинався горизонтальною сходинкою. По краю сходинка була заточена у вигляді пилки.

– Виглядає страхітно. Насправді ж... – простежив за поглядом барона Ернест Рівердейл, закінчивши оповідь. – Кнехтові в обладунку з міцними поножами ця пилка – що несвезлоху дротик. Якщо цей оригінальний виступ добряче штовхнути, щитоносець дістає нижнім краєм щита по ногах, заточуючись, і верхнім – по обличчю. Навіть за наявності шолома, повірте, доволі болісно. Я б із задоволенням долучив цей щит до своєї колекції. Навдивовижу безглузда конструкція. Треба буде переговорити з хазяїном...

Граф замовк і щедро притрусив сіллю сирну запіканку з мигдалем. На щастя, більша частина солі потрапила за обшлаг рукава дідка, майже не зіпсувавши смак страви. Ні, так віртуозно прикидатися неможливо! Але розповідь про войовничу родину? Про участь у діяльності храму Шестирукого Крі? Запідозрити шляхетного аристократа в брехні не було ніяких підстав. Виходить, у чутках про сумний результат перших експериментів Крістобальда Скуни є зерно істини?

Чи все набагато простіше?

Граф ле Бреттен – теоретик. Чистий теоретик! І другові дитинства допомагав саме в цій якості. Наприклад, тактика ближнього бою, знання якої він чудово продемонстрував на прикладі щита з пилкою. Навіть у Ложі Бранних магів є свої теоретики, знавці віялового метання блискавок, нездатні за-

палити недогарок свічки. Все це добре, але...

Чому граф з'явився в «Притулку героїв»?

Відразу після трагедії, спізнившись хіба на добу?!

Обер-квізитор обережно покосував на співрозмовника. Граф перебував у задумі, обличчя його виглядало сумним. На жаль, базіка Трепчик уже повідомив старому про нічне побоїще, розфарбувавши події у найтемніші кольори. Тим часом сам же просив барона мовчати! Зачіпати слизьку тему не надто тактовно, але за час вечері між чоловіками встановилася якась подоба довірчих стосунків, як у людей зі спільним горем.

Конрад вирішив ризикнути.

– Даруйте, графе, що відриваю від міркувань... Що привело вас у столицю?

– Як – що? Звісно, те саме, що й вас. Лист.

«Який лист?!» – мало не вирвалося в барона.

Зависла небезпечна пауза. Рівердейл здивовано закліпав очима на обер-квізитора, немов очікував, що той зараз розсміється й зізнається в невдалому жарті. Під короткозорим поглядом старого Конрад відчув себе останнім мерзотником. Чесно зізнатися, що ніякого листа він не отримував? Ухилитися від відповіді й натяками з'ясувати, що за дивні листи вибірково надсилалися на деякі адреси?..

– Дозвольте доповісти, ваша світлосте! Вам депеша! А також дуельний комплект, замовлений вашою світлістю у спецарсеналі!

Хвала Вічному Мандрівцеві, що береже нас у бідах!

Кур'єр з'явився на порозі навдивовижу вчасно.

– Перепрошую, ваше сіятельство, служба. Служба й обов'язок честі. Я змушений вас залишити.

– Звісно, бароне! Ні в якому разі не смію вас затримувати! Бажаю удачі... о... ці тарілки надто крихкі!..

– Дякую вам, графе.

Церемонно розкланявшись, барон поквапно вийшов.

У пакеті виявився результат запиту: убогі архівні дані на загиблих квесторів. Часу до заходу сонця залишалось мало, і Конрад відклав папери на потім. Коли він залишав свої нові аспідно-чорні апартаменти, у відкрите вікно залетіло знайоме «лелечення» – точна копія денного посланця.

«Його світлості, Конрадові фон Шмуцу, особисто в руки.

Високоповажний колего!

Доводжу до Вашого відома, що в процесі подальшого вивчення кулі-обсервера мною встановлено: після відомих подій минулої ночі, але ще до того, як обсервер опинився в палатах Тихого Трибуналу, з кулі було знято копію. Встановити особу копіювальника доступними мені методами неможливо.

Щиро Ваша, вігіла Генрієтта Кукіль, м. н. к.»

Овал Небес перевертався на ребро, скидаючи сонце у володіння Нижньої Мами. Сонце червоніло, як рак у киплячому пиві, вертілося вередливим немовлям у колисочці й хотілося спати не квапилося. Цілком зрозуміла уповільненість, навіть якщо врахувати, що час би й звикнути. День переходить у ніч, ніч – у день, кружляє вітер, плине ріка, і нікому це мудрості не додає, всупереч завірянням пророків давнини.

Конрад зітхнув і озирнувся.

Місце за обителлю Веселих Братів, журливих ненажер, похмурих п'яниць і нудних розпусників, здавна вподобали дуелянти всіх мастей. По-перше, тут нема зайвих очей, а ченці виявляють до забіяк виняткову, часом аж образливу байдужість. По-друге, тут гарно, особливо ранньої осені. Обпечені жартівником-листвянчиком, напередодні сумної пори, коли починається неблаганний місяць-падець, дерева палахкотять велетенськими смолоскипами. Трава на лузі стала жорсткою, але досі зберігає зелену барву літа. Стіни обителі, всуціль у тріщинах і виступах, нагадують шкіру могутньої вивірні, вкриту лускою, у звивистих патьоках крові – листя отруйного плюща, що обвив стіни, набуло аж багряного відтінку. Від струмка тягне вогким холодком; протікаючи нижче, в улоговині, струмок значно полегшує роботу лікаря по закінченні двобою.

Втім, сьогодні лікар не знадобиться.

Хіба що корнета згарячу шляк трафить.

– Спізнюєтеся, вельмишановний пане! А я ж попереджав...

– Перепрошую, – тон вибачення і, головне, полум'яний погляд юного Лефевра надавали словам прямо протилежного значення. Дивись, не дочекається, щоб у горлянку вчепитися. – Затримався, вмовляючи секундантив. Боягузи! Нікчемні душі! Людці! Відмовлялися, посилалися на мерзенні обставини... Тільки найближчі друзі, найвідданіші...

– Ви привели секундантив?! Вам що, ніхто не спромігся пояснити...

– Не бачу потреби в поясненнях, добродію! Тим більше перед поєдинком честі!

«Найвідданіші» – двоє прапорщиків, у чині явно днів кілька, не більше – гордо виструнчились. Збиті на плече ментики, короткі, в шнурах, галунах і стрічках, мало не попадали в траву. Конрад зітхнув ще раз. Ну звичайно, нашому півникові ніхто не пояснив, а якщо й намагалися, то півник не слухав, а кукурікав...

– Під час дуелі зі співробітником Всевидючого Приказу, якщо сторони відмовляються вирішити справу миром, секундантив, юначе, бути не має. Дуельний Кодекс, стаття «Про окремі випадки», параграф тридцять другий, – барон згадав зануду-стряпчого й скривився, як від зубного болю. – Ось наші «секунданти», єдині й неповторні. – Він кивнув на дві

шаблі в піхвах, що мирно дрімали на камені.

Ці шаблі годину тому доставив кур'єр зі спецарсеналу, разом з розпискою про видачу, завіреною суперінтендантом Марком Хропунцем – чоловіком, поруч із яким скрупульозність барона виглядала нехлюйством чистої води.

Біля каменя, просто на траві, лежав восковий таблетон і стилос-самописець, гостро заточений на кшталт шпаги.

– Ви знущуєтеся, добродію? Ну гаразд, вам недовго залишилося!

– Вгамуйтеся, юначе. Ваші старші товариші, знаючи Дуельний Кодекс краще за вас, розсудливо відмовилися потурати глупству палкого корнета. І правильно зробили. Під час дуелі з квізиторами краще обійтися без зайвих свідків. Від ганьби це не рятує, але бодай зменшує її розміри... Втім, як вам буде завгодно. Ми захопилися. Починаймо.

Акуратно відклавши шаблі вбік, барон заходився роздягатися. Не кваплячись, згорнув плащ із каптуром; поверх склав камзол, слідкуючи, щоб не пом'ялися розрізні, із застібками, рукави. Купку прикрасили пояс, формений трикутний капелюх і перука. Відразу стало прохолодно. Правда, спину зігрівав погляд корнета, що палав люттю. Сам Лефевр, нітрохи не дбаючи про збереження майна, накидав одяг неохайною купою. Залишившись у батистовій сорочці з мереживним коміром, він картинно розминав плечі, змахуючи то правою рукою, то лівою.

Прапорщики аплодували.

Схоже, корнет був улюбленцем полкової молоді.

– Довго мені чекати, добродію?

– Ідіот, – констатувала шабля, яку барон саме витяг з піхов. – Ще й нетерплячий. Конні, знеслав дурня, і ходімо звідси. В арсеналі вечірка, ми із Брюнхільдою не хочемо спізнюватися.

Обличчя корнета торкнулася задума. Він зробив глибокий випад, продемонструвавши, що й розтруби халяв чобіт теж обшиті в нього мереживом, потім випростався й обережно взяв у руки другу шаблю.

Потримав.

Потягнув клинок назовні.

– Давай, давай, – підбадьорила Лефевра шабля, блиснувши муаровим візерунком. – Чи не пам'ятаєш, за який кінець мене тримають?

Оплески прапорщиків виродилися в обережне поплескування. Здавалося, у панів офіцерів змерзли долоні. От, мовляв, гріємося, як уміємо.

– Дивіться, юначе... Щоб потім не казали, що я вас не попередив. Сподіваюся, ви пам'ятаєте, чим караються тілесні ушкодження, завдані співробітникамі Всевидючого Приказу? Нам навіть руки на себе накласти не можна – з того світу повернуть і покарають з усією суворістю закону...

Різко змахнувши шаблею, барон навскоси рубонув себе по передпліччю. Корнет сіпнувся, хотів був скрикнути, але зачлинувся й закашлявся. Замість рани, крові та інших жахів

пролунав безглуздий, кумедний звук. «Ляп!» або «хлюп!...», щось схоже на це.

– Неабияк ляпнуто, – хихикнула корнетова шабля-торохтілка. – Кримхільдо, зізнайся: тобі сподобалося?

Кримхільда відмовчувалася. Зате здригнувся на траві стилос, підповз до таблетона, торкнувся воску вістрям і завмер, чекаючи наказу. Прапорщики, як по команді, перестали ляскати, боязко косуючи на балакучі шаблі та бадьорий стилос. Мабуть, новоспечені офіцери пожалкували через необачне рішення бути секундантами.

– Ось таким чином, – підсумував барон, стаючи в позицію. – Не турбуйтеся, ваша честь одержить повне й остаточне задоволення. Без побоювань бути покараним з боку влади. Почнемо?

– Почнемо! – сіпнувся корнет, втрачаючи залишки холоднокровності. – Якщо ви думаєте, що чин укупі з цими дурними шаблями допоможуть вам...

Не витрачаючи часу на розвідку, він кинувся вперед, молотячи шаблею, як ціпом. Барон відступав, тримаючи дистанцію. Лише двічі він прийняв клинок на клинок, відводячи атаку вбік. Дзенькіт, іскри від удару металу об метал ще більше розохотили юного Лефевра. Корнет вирішив, що весь попередній спектакль було розіграно, аби заморочити йому голову й змусити відмовитися від дуелі з цим маленьким фанфароном. Нічого, зараз ми покажемо, хто тут мильна булька, нишпівка нещасна, а хто – гордість легкої кави-

лерії...

Ось, значить, вам, добродію, з розмаху – «голуб сідає на праве плече».

А ось, значить, вам, добродію, «голуб сідає на ліве плече».

А ось, добродію, «мама цілує в чоло». Коротко, від ліктя. З «чолом» вийшла неув'язочка. Коли корнетовим «голубкам» не вдалося загидити плечі барона, Конрад зробив короткий крок назад і вбік, переводячи шаблю по дузі вістрям до землі. У Кримхільди на хрестовині зсередини кріпився «палюх» – пласке кільце з металу, розкуте в щиток, що захищав великий палець. Ця конструкція давала змогу зручніше тримати зброю і з більшою ефективністю використати інерцію важкого клинка при закручуванні удару. Ось як зараз, наприклад.

– Ляпсус! – вдоволено прорекла шабля, смачно припечатавши знизу зап'ястя корнета. – Маємо честь повідомити про незаперечний факт. Овідію, записуй: наша світлість осоромила корнета Франца Лефевра один раз!

Стилос швидко застрочив по таблетону. Написані рядки, виникаючи на воску, спалахували темним полум'ям і зникали невідомо куди, залишаючи чисту поверхню.

Прапорщики дружно позадкували, створюючи знаки від пристріту.

– Досить? – запитав барон, дивуючись, звідки шабля знає ім'я запального корнета. Поінформованість спецарсеналу в

найрізноманітніших питаннях давно була темою для розмов у середовищі квізиторів. – Пропоную вважати дуель закінченою...

– Нізащо! – видихнув Лефевр і кинувся в бій.

По краю галявини з акацій облітало рябе листя, байдуже до дуелянтів.

* * *

Карету барон перед початком дуелі відпустив, про що тепер добряче жалкував. На околиці не те що агітатора – звичайного візника не піймати. А до «Притулку героїв» з півгодини тупати доведеться.

Смерком.

По вибоїнах.

День видався важким. Обер-квізитор втомився, як гонча, що загнала дюжину лисиць. З тією лише різницею, що він ще нікого не загнав. Ну хіба що сім разів знеславив зухвало-го корнета проти одного-єдиного непрямого сорому в гомілку. Вивернулося-таки, щеня. Та нехай. Ідеали недосяжні, не варто даремно терзати печінку.

Хотілося дістатися до готелю, впасти в ліжку і провалитися в сон.

– Ану геть, голото! Краще покажіть мені дорогу до готелю, і я готовий буду вам заплатити...

Знайомий голос. Деренчливий високий тенорок. Здаєть-

ся, зараз візьме й почне викладати «Повість про дім Рівердейлів» знову, з самого початку.

Відповіддю графові ле Бреттен послужив молодецький регіт у три горлянки.

– Провідники в столиці недешеві, дідуню. Грошенят вистачить? Ану покажи!

– Що ви собі дозволяєте, добродію!

Різко додавши ходу, Конрад з'явився з-за рогу якраз вчасно, немов Добрий Геній у фіналі трагедії Томаса Біннорі «Зоря». Саме в цей момент один представник «голоти» схопив обуреного графа за петельки, а другий відважив старому ляпаса. Легкого – з поваги до похилих літ, для остраху. Сцена відбувалася під масляним ліхтарем – усе як на долоні. Двох розбійників барон бачив уперше. Третій, дрібний крисюк з розпухлим, як вареник, вухом, був знайомий.

Жертва стряпчого Терца, він ліз із ножем до пояса Ернеста Рівердейла, наміряючись зрізати гаманець.

«Даремно я звелів відпустити мерзотника...», – заднім числом дорікнув собі Конрад.

– Всевидющий Приказ! Всім стояти! Імена, прізвища, стан?

Якщо втомився і марудитися із затриманням не хочеться, кричи саме так. У розбійників відразу прокидається почуття протиріччя: їм – «стояти!», вони – навтьоки. Мовчки й моторно. Але спритна трійця чи то розгубилася, а чи дурне молодецтво в голову вдарило. Старого графа вони, щоправ-

да, відпустили, і тепер мружилися, вдивляючись у темряву.

– Здоровенькі були! – вищирився майстер ляпасів, коли обер-квізитор виник у колі жовтого світла. – Та маленькі виросли! Герой-недомірок? Витязь у віслучій шкурі?!

– Агов, полурослику! – підтримав приятеля знавець чужих петельок. – Печи звідси!

А крисюк вищирився й захихотів.

Дуже добре, що трійця не втекла. Просто дуже добре.

Чудово.

Дві шаблі з вереском полишили піхви, а піхви полетіли в голови хамів. Скипівши від гніву, барон зовсім забув, що під пахвою в нього – не бойова зброя, а дуельні торохтілки, що вже змирилися із втратою вечірки в арсеналі. Втім, з першим ударом обидві шаблі зрозуміли, що вечірка – так чи інакше, там або тут, – вдалася.

– Теофіль Стомачек, він же Гвоздило, він же Куцопердий! – радісно зарепетувала Брюнхільда. – Ляпсус! Зганьблено один раз, у ділянку ключиці! Пиши, Овідію!

– Сика Пайдар, він же Фрегат, він же Яцек Малява! – підтримала товаришку Кримхільда. – Дві ганьби, щока та лівий бік! Овідію, чого спиш?!

У планшеті, кинутому під ліхтар, старанно зашурхотів стилос. Відблиски темного полум'я пробилися назовні, огорнувши планшет. Грабіжник на прізвисько Гвоздило з жаху позадкував, хапаючись за груди й очікуючи, що руки його зараз відчують кров. Однак крові не було, що викликало в

грабіжника моторошні підозри.

– Чаклу-у-у-ун!!! – відчайдушно завив він, діставши Кримхільдою по шиї.

– Драпаємо! – охоче відгукнувся напарник, зганьблений додатково, навідліг по тім'ячку.

Крисюк з розпухлим вухом упустив графський гаманець.

– Теофіль Стомачек, він же Міхаль Ловчик, втікач-нелегал з Бадандена! Будинок номер вісім по вулиці Другого Помилування, співмешканка – Брихта Ялова, злодійка на довірі... зганьблений двічі... тричі!.. Чотири рази!.. Записуй!

– Юне ледащо Фелікс Шахрай на прізвисько Гнилий В'юн зганьблений один раз!.. Двічі! Овідію, ворущися!

– Дядьку, не треба-а-а!!!

– Зганьблений! Зганьблений!

– Ганьба в сідницю! Двічі!

Клинки блискавками металися в тьмяному світлі ліхтаря, вражаючи невтомно. Старенький граф несподівано спритно відскочив до стіни, намагаючись не заважати. Доволі розумно з його боку, бо обер-квізитор розійшовся не на жарт. Видовище репетуючих і до смерті переляканих грабіжників дало йому більше задоволення, ніж вигляд порубаних на кавалки тіл. Кроків сорок барон гнав волаючу трійцю провулком, натхненно виконуючи «метеликове віяло Сет-Раббі» і смугуючи втікачів по філейних частинах. Врешті горе-бандити відірвалися від переслідувача і зникли в темряві.

Трохи захеканий Конрад повернув назад.

– Уклінно дякую вам, бароне! Ваші відвага та доблесть...

– Годі вам, графе! Будь-яка чесна людина на моєму місці...

– Чесна і мужня, бароне! Мужня! А це в наші часи не надто поширене поєднання, на жаль.

– Ви мені лестите... – Конрад, як і більшість його сучасників, був доволі чутливий до фіміаmu лестоців, проте, постарався перевести розмову на іншу тему. – До речі, графе... Що привело вас у ці нетрі проти ночі?

– Ви не повірите, друже мій! Я заблукав! Вийшов прогулятися перед сном – і не зміг знайти дорогу назад. У вас у столиці надто заплутане планування. Особливо на околицях. І надто зухвалі розбійники. У моєму графстві всяка потолоч не ризикує нападати на людей шляхетного стану.

У останніх словах Рівердейла обер-квізитор вчув натяк на погану роботу Всевидючого Приказу. І знову поквапився змінити тему:

– Я проведу вас до готелю, графе. Нам по дорозі.

– Кличте мене просто, без церемоній – Ернест. Я перед вами в боргу. І не сперечайтесь, будь ласка! О, вибачте, я наступив на ваш планшет...

– Гаразд, не сперечаюсь, – жартівливо підняв руки барон. – Але тоді й ви називайте мене Конрадом.

– Ходімо, друже мій Конраде. Без вас я б, напевне, до ранку шукав дорогу. До речі, як ваша дуель? Сподіваюся, все пройшло добре?

Конрад дозволив собі посміхнутися:

– Цілком. Не гірше, ніж у провулку.

– Від душі поздоровляю! «Віяло Сет-Раббі» у вашому виконанні було чудове! Зважте: це не комплімент, а оцінка знавця. Хоча з лівої... Вам корисно трохи розслабити плече. А кисть при відтяжці, навпаки, закріплювати жорсткіше. Це дозволить скоротити амплітуду без втрати сили. А щодо решти – чудово! Хоч у підручник поміщай.

Слухаючи міркування графа, барон час від часу ствердно кивав, визнаючи зауваження Рівердейла справедливими. Дивно, щоправда, вислуховувати подібні сентенції від ексцентричного старого, врятованого з лабет грабіжників. Але це зайвий раз підтверджувало правильність висновків. Граф ле Бреттен – видатний теоретик ратної справи.

Що стосується практики, то не всім же бути універсалами.

* * *

– ...це називається готель?! Це називається столиця?! Мені, жінці похилого віку, жити у вугільному ящику?! Та там же чорно, як у дракона в задниці! І за цей склеп – півбінара в день?! Що? їжа? Я ще подивлюся, що у вас за їжа! Ще понюхаю! Скуштую на смак! Либонь, помиї такі, що й свині гидуватимуть!

Біля конторки, за якою ховався зіщулений Трепчик-молочний, лементувала стара карга. Найбільше карга скидала-

ся на пірата в спідниці. Вірніше, у багатьох спідницях, що гамузом стирчали одна з-під одної. Голова пов'язана криваво-червоною хусткою, але не по-жіночому, а з вузлом на потилиці та двома хвостами, що спадали на широченні плечі; сиві пасма повибивалися назовні. Обличчя черепахи, усе в зморшках, ніс гачком. Ліве око закрите пов'язкою, праве, глибоко посажене, хижо зблискує. Рукави плетеної кофти зачочені по лікоть; пальці на жилавих руках ворухаться вріз-нобій.

І голос хрипкий, як у голодної ворони.

– Не турбуйтеся, пані! Зараз запалимо свічки! За рахунок закладу! І годують у нас пречудово, не сумнівайтеся! От їх сіятельство з їх світлістю – добрий вечір, панове! – підтвердять. Я вас особисто проведу, щоб не спіткнулися, борони Вічний Мандрівцю! Ось, я вже й канделябр узяв... Чого ж ви проти ночі приїхали, пані? Ви б зраночку, завидна...

– Коли треба, тоді й приїхала! – каркнула бабця. – Ранком йому, костюїду! Може, взагалі не треба було приїжджати? Та й інших дурнів віднадити?! То я можу...

Здорове її око з підозрою косувало на «сіятельство зі світлістю», що ввійшли в хол. Мабуть, пройдисвіти залітні! – читалося в погляді.

– Що ви! Як можна! Я не те хотів сказати... Дозвольте, я прислужу...

Трепчик не сумнівався в умінні гості віднадити кого завгодно. Така і Вічного Мандрівця з неба зживе. Вхопивши

один з вузлів карги, хазяїн крєкнув від натуги. Але впорався і, насилу втримуючи канделябр із трьома свічками, кинувся до входу на чорну половину готелю. У цей момент граф, на подив Конрада, рішуче рушив до карги. Майже не спіткнувшись і нічого не перекинувши, зупинився за два кроки.

З достоїнством вклонився:

– Дозвольте відрекомендуватися, пані. Ернест Рівердейл, граф ле Бреттен. Ми, мабуть, будемо сусідами.

Карга витріщилася на графа, і раптом відносно спритно зобразила реверанс.

– Аглая Вертенна. З нетитулованих нобілітів Альгамбри, твоє сіятельство.

– Барон фон Шмуц, – миттєво опинився поруч Конрад. – Даруйте мою цікавість, пані... Чи не родичка ви Лайзі Вертенні?

– Внучка вона моя... А чому ви запитуєте? Ви її знаєте, Лайзочку?

– На жаль, не маємо честі, – граф перехопив ініціативу. – Але, здається, всіх нас привели сюди схожі обставини. Ви, пані, теж одержали листа?

– А ви звідки знаєте?

Барон двозначно розвів руками.

Найкраща відповідь у його становищі.

У номері на Конрада чекала депеша. Глава Всевидючого Приказу, прокуратор Вільгельм Цимбал запрошував барона

завтра, на восьму ранку, на чашку гарячого молока. І не в Приказ, а на приватну заміську віллу. Карету мали подати до входу в готель на початку восьмої.

«Ось тобі, бабусю, й вихідний!» – подумав барон, невлад згадавши пані Аглаю Вертенну.

* * *

Вілла прокуратора Цимбала була збудована у стилі еклекти-класицизму. Знавці захоплювалися, естети цокали язиками, «доброзичливці» підраховували, скільки бінарів з державної скарбниці... Але підраховували нишком: Вільгельм Цимбал не заохочував увагу суспільства до свого приватного життя. Запитання, що починаються сакраментальним «А чи може чесна людина...», повинні враховувати головний аргумент: якщо другого короля підряд влаштовує прокураторське уявлення про честь і можливості людини, значить, так і мусить бути.

Далі – тиша.

Колеса карети зашелестіли по гравію доріжки. Об'їхавши газон, над яким третє століття підряд трудилися кращі стри-галі Реттії – віллу Цимбал перекупив у Гнея Лукулла Кост-реця, вельможі, що розорився, багато в чому заради цього газону – агітатор осадив коней біля парадного під'їзду.

– Приїхали, ваша світлосте!

Тротуар облямовували кущі самшиту й розмарину. Від

квітника, розбитого перед криптопортиком, долинав аромат пізніх фіалок. У супроводі дворецького, вишуканого, як кручені вежі Чуриха, і загадкового анітрохи не менш, Конрад зійшов мармуровими сходами, оминув простий, зі смаком обставлений атріум і рушив круглим коридором, що оперізував віллу. Праворуч коридор обгороджувала колонада. Потрійні пучки тонких гладких колон зі скульптурними капітелями, з яких проростали нервюри підпружних арок і риштовань напівциркульних склепінь перекриття, завжди викликали в барона замилювання. Ні, не пишнотою тутешньої архітектури, а власною працьовитістю – розкриття широко відомої «Справи про зодчого Труцидаторе і кривавий шнурок» багато в чому завдячувало годинам, проведеним у скрипторіях Ліги Махінаторів. Нудило від усіх цих пілонів, пілястрів і архівольтів, а «облямівка зубчаста прорізна орнаментальна» викликала внутрішнє здригання.

– Сюди, прошу вас...

Дворецький вказав на вхід до терм, розміщених у прибудові – окремому будинку, увінчаному куполом. Увійти в терми можна було й знадвору, але, напевне, сьогоднішній ранок налаштовував на конспірацію. Хоча про яку конспірацію може йтися на віллі прокуратора, де зайві очі давно заплющилися навіки? Або інакше: про яку конспірацію можна говорити в блискучій Реттії, де будь-яке «апчхи» стає надбанням мас раніше, ніж людина втретє хусткою?

Так і живемо, у єдності протилежностей.

– Пан прокуратор чекає. Ви зволите роздягтися?

Заходити до терм одягненим? Серед голих щиколоток, сідниць, животів і спин бути символом манірності? Ні, Конрад рішуче не бажав виставляти себе на посміховисько. Хто б не зібрався раннього ранку в гостях у Вільгельма Цимбала, бажаючи зануритися в басейн і розімліти у парильні – ці люди знали, що роблять і навіщо. Навіть якщо їм просто спало на думку влаштувати годинку дружніх викриттів.

Жестом відіславши дворецького й відмовившись від допомоги слуг, барон роздягся в тісному аподитерії, загорнувся у махровий рушник і безтрепетно ступив на прийом до начальства.

– Доброго здоров'я попарившись, панове!

– Конні! Який я радий тебе бачити! – господар будинку всіх зустрічав цією улюбленою фразою. Навіть державних злочинців, приведених на допит у кайданах. – Хочеш вина? Мені привезли дивовижний аморетійський трокенберг...

– О ні, Віль, – обер-квізитор відразу прийняв запропонований тон. Уміння тонкими фібрами душі відчувати настрій вищої за званням особи та підхопити його – запорука кар'єри. Цинічно? Так, але не занадто. Особливо, якщо в приватних бесідах ти й прокуратор Цимбал давно облишили казенне титулування. – Ти ж знаєш, я зранку не п'ю. Хіба що соснівцевий морс...

– А серце не заженеш?

– На моє серце ще не виріс настільки колючий соснівець.

Які наші літа?

Вільгельм Цимбал розреготався у відповідь. Він був однолітком барона, але виглядав набагато старшим. Рано роздобрішав та облисів, обличчям мав зморшкувате, як печене яблуко. Відростив із залишків волосся на потилиці ріденький хвостик і незмінно збирав його в чорну торбинку з шовку, тому нагадував спритну мавпочку. Таких безневинних звірят носять на плечі мандрівні шаржери, пропонуючи бажаним спільний портрет: «Щоб відтінити цією потворою природну красу замовника!»

І в усій Реттії заледве знайдеться десяток драконів небезпечніших за мавпочку, що очолила Всевидючий Приказ.

– Агов, хто там! Морсу моєму другові!

Келих з морсом виник на столику перед бароном. Матеріалізувався у запітнілому бокалі з блакитнуватим відливом. Зверху плавала зморщена ягідка. Якщо вірити аптекарям, ягоди соснівцю рятували від задишки – і тому жартома рекомендувалися співробітникам Всевидючого Приказу. Барон давно прийняв цей жарт і полюбив морс зі своєрідним смаком. Тим більше, що морс поліпшував апетит.

– Дякую, пане Кольраун.

Бойовий маг трону Просперо Кольраун, що ніжився в ба-сейні з лікувальними грязями, – це він відгукнувся рухом брови на заклик «агов, хто там!» – ще раз ворухнув бровою. Мовляв, немає за що. Свої люди: я вам келих морсу, ви мені кого-небудь заарештуєте. Цей атлет, як і всі послідовники

Нихонової школи, більшу частину життя проводив у байдикуванні, уникаючи зайвих рухів. Зате поодинокі спалахи його активності, як правило, супроводилися катаклізмами, стихійними лихами та скороченням чисельності населення.

Присівши за столик і сьорбнувши морсу, барон подумав, що збори в термах нагадують йому інші збори в подібній обстановці. Пригадується, це спричинило знамениту дуель, куди масштабнішу, аніж дурний двобій з корнетиком. Сім років тому Конрад фон Шмуц і прокуратор Цимбал ніжилися в термах Кара-Калли, коли Просперо Кольраун посварився зі своїм другом, капітаном лейб-варти Рудольфом Штернбладом. Зараз капітан лежав на тапчані долілиць, віддавши кволе тіло на поталу масажистові, глухому як пень – щоб був байдужий до стогонів підопічного й не дослухався до бесід знатних осіб.

Той, хто бачив Штернблада під Вернською цитаделлю, міг би підтвердити: капітан так самісінько блаженно охав біля Совиної брами, заколюючи шостого підряд трольха-воротаря.

Антонін Тератолог, коронний друнгарій Департаменту Монаршої Безпеки – у народі, пошепки, «Дамба» – теж був присутній тоді в Кара-Каллі. Великий Сліпий, прозваний так за байдужість до будь-яких справ і занять, крім захисту царствено! особи від зазіхань зловмисників, – цієї миті Антонін байдуже стругав яблуко мініатюрним ножичком і складав скибочки на блюдце, впереміш із родзинками.

Виходив гарний орнамент у стилі «делірій».

Зате лейб-малефактора, старого Серафима Нексуса, не було в лазні під час подій семирічної давнини. Кавалер ордену «Шкідник Божою Милістю» з трояндами та бантами, Серафим дрімав у кріслі, сопучи і прицмокуючи. Напевне, ніч видалася бурхлива, і години без сну далися старому взнаки. Так би подумав кожен, хто не був на короткій нозі з паном лейб-малефактором, а хто був з ним на короткій нозі, той нічого не думав і давно кульгав.

– Доброго здоров'я, бароне! – сидючи на бортику, помахав рукою голий товстун, наймиліший і найпривітніший волхв Месроп Серкіс, голова Тихого Трибуналу, у минулому – некромант, почесний доктор столовертіння.

Лише однієї людини із присутніх барон не знав. Нічим зовні не примітного чоловіка, повністю загорнутого на східний манір у простирадло з червоною облямівкою. Впізнавати його без відповідного розпорядження було б поганим тоном.

Нічим не примітний чоловік із розумінням посміхнувся. І ледь повернув голову до прокуратора.

– Конні, дозволь відрекомендувати тобі декого з моїх гостей! Його величність, нині й навіки славний Едвард II інкогніто!

Барон вирішив обмежитися вставанням і поклоном – церемонним, але не над міру. Раз інкогніто, значить, інкогніто. Хто він такий, щоб суперечити бажанням короля?

Знатність роду фон Шмуців, що боролися під стародавніми прапорами Гйорта Засновника, чин і ранг Конрада, а також близьке знайомство із прокуратором Цимбалом цілком виправдовували запрошення в таке високоповажне товариство. Навіть якщо взяти до уваги оманливу легковажність ситуації. Вчителі фехтування відзначають, що найважче битися без штанів, а голому – взагалі майже подвиг. Тут, у термах, всі були без штанів, голі та розслаблені, привітні та усміхнені. Але терпкий аромат бою витав у повітрі.

Дивно, але трагедія в «Притулку героїв» викликала реакцію, порівнянну зі спробою державного перевороту.

– Не будемо ходити манівцями, бароне! – король чудово зрозумів думки обер-квізитора і ще раз посміхнувся, підбадьорюючи нового гостя. – Ніч і без того стомила нас... Скажіть, у вас є версія зникнення квесторів?

– Загибелі, ваша величносте, – делікатно, але твердо виправив Конрад. – Думаю, що голова Тихого...

– Конні!

У голосі прокуратора Цимбала кривея м'який докір. Моляв, тон був запропонований і прийнятий. Міняти його тепер на казенний у самовільному порядку – зайве.

– Даруйте, ваша величносте. Я мав на увазі, що шановний Месроп, скоріш за все, встиг повідомити вам про записи, виявлені в кулі-обсервері. І про зчитування залишкових еманцій аури, героїчно початому вігілою Кукіль у моїй присутності.

Товстун Месроп кумедно підвів плечі.

– О, бароне, ви просто ріжете мене без ножа... Зізнаюся, я не вивчив рапорту пані Кукіль належною мірою – мене відволікли інші справи. Генрієтта ризикнула без підготовки зчитувати еманації?!

– Ризикнула.

– Це заслуговує нагороди. І що?

– У возах, що від'їхали від «Притулку героїв» після сутички, лежали мерці. Так сказала вігіла, а в мене немає підстав їй не довіряти.

– Виходить, квестори загинули... – тихо, самими губами, шепнув бойовий маг Просперо. – Ми розглядали й цей варіант. Але, відверто кажучи, я сподівався...

Король жестом перервав мага.

– Версія, бароне! У вас вона є?

– У мене вона була, ваша величносте. Відразу після перегляду даних обсервера в палатах Тихого Трибуналу.

– Яка саме?

Це було в характері Едварда II: брати бика за роги. Придворні лизоблюди за голову хапалися: як можна належною мірою улестити його величність, якщо невгамовна величність вимагає відразу перейти до справи? А справи, окрім вихвалянь, може, і немає зовсім...

– Порушення орденського Заповіту й «Пакту про нейтралітет». Надмірна активність Чорного Аспіда. Вихід безглуздої гри для натхненної молоді за межі відведеної для ігор

території.

– Що я вам казав, добродіі! – Едвард засяяв, хоч це погано поєднувалося зі звісткою про загибель шістьох людей. Такі зміни настрою також були властиві його величності: виграш партії

в «декольте» міг відволікти владика від заколоту гарнізону в Андоррені. – Єдина версія, що претендує на правдоподібність! Дякую вам, бароне!

– Немає за що, ваша величносте. Абсолютно нема за що.

– Що ви маєте на увазі?

– Конні сказав, – прокуратор Цимбал запалив сандалову паличку і з насолодою вдихнув ароматний дим, – що в нього була версія. Виходить, віднедавна з'явилася інша. Або виникли обставини, що не вписуються в першу версію. Я вірно тебе зрозумів, Конні?

– Так.

– Що за обставини?

– Заселення в готель «обитель героїв» двох нових постольців.

– Перший – це ти, Конні, – з розумінням примружився Цимбал. – Дуже, дуже розумне рішення. І оригінальне. Нам і справді небажано закривати готель, привертаючи зайву увагу. А так наш співробітник у приватному порядку...

– Ти помиляєшся, Віль. Я говорив не про себе.

– Про кого ж?

– У готель заселилися Ернест Рівердейл і Аглая Вертен-

на. Дід квестора Джеймса Рівердейла і бабуса квестора Лайзи Вертенни. У поєднанні з поселенням такого собі Конрада фон Шмуца, дядька квестора Германа...

Ніхто не встиг помітити, як капітан Штернблад вивернувся з-під пальців масажиста і спершу сів, а потім устав і ступив до столика барона. Сам масажист секунду-другу розминав порожнечу, після чого очманіло витріщився на тапчан, де тепер ніхто не лежав.

Крихітні, майже дитячі стопи капітана були в мильній піні, що нітрохи не заважало Штернбладу рухатися по слизьких кахлях підлоги.

– Ти мене дивуєш, Занудо, – старий приятель по службі в полку кавалергардів, шибайголів і викрадачів дівочої честі, капітан міг дозволити собі такий зворот і поза прокураторськими термами. – Довідавшись про лихо, що спіткало молодь, старші родичі цілком природно поспішають до столиці...

– Звичайно, Рудольфе. Просто дивно поспішають. Довідавшись про лихо, що спіткало онука, – до речі, скажи мені: яким чином довідавшись? – Ернест Рівердейл менше ніж за добу встигає дістатися до Ретті від кордону Бірнамського лісу. Ясна річ, дрібниця. Рукою подати. Тиждень скакати на змінних конях – а тут за вісімнадцять годин. Я вже не кажу про бабу, котра «цілком природно» ледве ходить...

– Цікаво, – очиці Штернблада зблиснули. – Виходить, вони довідалися заздалегідь? Їх хтось попередив?

– Твоя правда. Граф ле Бреттен згадував про якийсь лист.

Старий упевнений, що я одержав такий самий.

– Ви не одержували листа, бароне? – втрутився голова Месроп.

– Ні. Але припускаю, що таємничий відправник послав відповідне послання на адресу батька Германа, мого брата Хальдріга.

– І ми можемо незабаром чекати прибуття вашого брата до столиці?

– Навряд чи. Скоріш за все, одержавши листа, в якому йшлося про Германа, мій брат спустив його в нужник. Даруйте мені вульгарність, панове. Стосунки батька з сином не завжди безхмарні.

Відповідаючи, Конрад виразно уявив брата. Лаючись і проклинаючи геть усе, за хвилину до цього порізавшись при голінні мисливським ножом, Хальдріг бгав у кулачищі роздрукований конверт. Нужник у картині не фігурував, але, поза сумнівами, перебував десь поблизу, жадаючи здобичі. Синові, про якого йшлося в посланні від невідомого доброзичливця, пропонувалося провалитися в пекло, і не змусувати шляхетного батька розбирати карлючки, від яких у справжнього дворянина голова йде обертом, а в руках з'являється непристойне тремтіння. Такі сини – ганьба батьків, вони можуть зв'язуватися з лихварями, з Орденом Зорі, з некромантами Чуриха, з Нижньою Мамою – родина й пальцем не поворухне...

Барон був упевнений: якби він звернувся до Просперо

Кольрауна чи до Месропа Серкіса з проханням показати цю сцену, як вона відбулася в реальності з допомогою магії, – картина не змінилася б ні на йоту.

Ну чому лист не прийшов на адресу обер-квізитора?

Чому доля така байдужа до Германа?!

– Листа, листа... – король щільніше загорнувся в простирадло і з істинно монаршою величчю пройшовся від басейну до тапчана. – Ви, бароне, звичайно ж, не знаєте, хто відправник? Який зміст цих злочасних листів?

– Ні, ваша величносте. Я не хотів зізнаватися, що не одержував листа. Це викликало б підозри. Крім того, я не виключаю прибуття й інших родичів.

– Гувальде, скажіть... Листи – ваша робота?

Стриманість і обережність, що прозвучали в голосі короля, здивували Конрада. А ще більше здивувала відповідь. Масажист, повернувшись до його величності, хитнув великою голеною головою. «Та він ніякий не глухий!» – здогадався барон.

– Я не можу відповісти на ваше запитання, сір. Ні так, ні ні. Прошу витлумачити мою потайність правильно. І не наполягати на відповіді.

Король вибухнув гучним реготом. Відсміявшись, Едвард обернувся до обер-квізитора:

– Знайомтеся, бароне... Гувальд Мотлох, верховний архіваріус Дозору Сімох. Людина чесна, розумна, але абсолютно нестерпна.

Масажист, а точніше, один з лідерів таємничого ордену-невидимки, що контролює зловживання магією, чемно вклонився Конрадові й жестом запросив на тапчан.

Мовляв, спинку розім'яти не бажаєте?

SPATIUM III

Дозор Сімох або Їх дійсно було семеро

Їх дійсно було семеро.

Із самого початку.

Просто це почалося так давно, що почало забуватися.

...Антек Ронцер, пасічник. Поруч із пасікою знаходився Шпільманів цвинтар, куди одного разу вночі заблукав некрот-імпровізатор з «підйомною» ліцензією. Правда, в ліцензії був відсутній дозвіл на незареєстровані в «Чорному Трилліумі» чари, які некротові страх як кортіло випробувати на практиці. Маг віртуозно розверзнув могилу, підняв навмання першого-ліпшого мерця, провів біографічне бліц-опитування, вимірявши ступінь відновлення пам'яті, дав ряд простих, але трудомістких завдань, фіксуючи реакцію на подразники й тілесну силу, після чого відновив статус-кво і пішов, радіючи. Всі показники були істотно вищими за стандартні. А через дві години небіжчик встав знову, тупий, цілеспрямований і бажаючий «розмножуватися» – побічна дія чарів, яку прогледіли під час лабораторних експериментів. І в будиночку Ронцерів, що трапився на його шляху, розі-

гралася трагедія.

Вижив тільки Антек, колишній батько колишнього сімейства.

...Овадія Клін, негоціант. Портовий волхв-темпестор у Нижній Тартинці вирішив вислужитися перед властями, що влаштували День Міста з безкоштовним частуванням народу. Оригінальне заклинання погоди, змайстроване на швидку руку, спрацювало чудово. Багато в чому завдяки локальному «обручу» для елементалей повітря, вплавленому в мана-фактуру пасових вібрацій. Заради кар'єри волхв ризикнув порушити заборону поєднань такого роду напередодні місяця вповні. Городяни раділи сонечку, безхмарному небу та дармовій випивці. А менш ніж за сто миль від порту бушував шторм, страшний, дикий, знавіснілий, що не може розірвати заклятий «обруч»! Корабель Овадії з вантажем тканин та оливкової олії затонув, незважаючи на майстерність капітана. Дружина й дочка негоціанта, на жаль, перебували на борту: рейс передбачався легкий і безпечний. Довідавшись про трагедію, волхв намагався звалити лихо на відоме прислів'я: «Жінка на судні – на біду!» А тут одразу дві жінки...

Овадія врятувався дивом, тримаючись за відірвані двері каюти; пізніше його підібрав військовий фрегат. У суді негоціант мовчав і не наполягав на страті темпестора. Багато хто думав, що з горя він онімів і збожеволів; багато хто так думав і помилився.

...Доротея Ренфрью, арфістка Гардельського камерного ор-

кестру. Меценат і покровитель оркестрантів, маркіз Теодор Ля Гарде, за місяць до музичного турніру, призначеного герцогом Карлом Вюрлінберзьким, таємно звернувся до скандально відомого меломага Гелліка Кантилена. Шляхом розробленого поспіхом резонанс-замовляння, що діє без участі й відома об'єкта впливу (заборонено «Угодою про добру волю»), меломаг Геллік підсилив ряд професійних якостей музикантів. Після турніру лише арфістка Доротея, яка через хворобу пропустила концерт, зберегла глузд; інших її колег спіткала скорботна доля завсідників місцевого бедламу. Це був перший випадок «гардельської глухоти» – божевілля, спричиненого резонанс-замовлянням у поєднанні з хвилюванням, яке відчуває об'єкт під час публічного конкурсу.

Згодом пані Ренфрью вийшла заміж і народила трьох дітей, двох хлопчиків і одну дівчинку. Але до арфи не підходила ніколи.

...Гувальд Мотлох, жебрак. Старшина Цеху Мендикусів, виборний цехмейстер від Жовтого Шонтвальда, відомий «розсудник» спірних питань у середовищі волоцюг і жебраків. Шонтвальдська група калік, у складі якої перебував і Мотлох, перебралася на літо в Грюнне. Грюннський барон, людина неймовірно жадібна, саме замовив найнятому алхімікові виробництво... Ні, не золота із ртуті. Для цього барон був надто розумний. Без дружини ти в провінції ніхто, і звати тебе ніяк, хоч три герби почепи на стінах. Дружину треба годувати, а харч коштує грошей. Виходить, якщо розробити

метод перетворення глини, стружок і землі на хліб, м'ясо та вино, можна неабияк заощадити. Алхімік клявся, що знає рецепт. Перші продукти, отримані в результаті квапливих метаморфоз, випробували на завжди голодних жебраках.

Старшина Гувальд у ті дні постував, тому й вижив.

Скарги на кривдників він не подавав.

...Балтазар Монтего, солдат. Хорунжий Драгачівської роти кірасирів, після Тршичської баталії – осавул лави, ескадрону вільнонайманої кавалерії. Ветеран партизанської війни в Загреблі, тричі поранений, кавалер «Вічного Мандрівця» зі стрічкою. Під Сліпою Бялицею ескадрон Монтего було піддано килимовій одержимості, всупереч угоді воюючих сторін про обмеження бранної магії масового ураження. Демонічно регочучи, вершники перебили один одного. Балтазара врятувало поранення: з госпіталю його виписали через тиждень після загибелі ескадрону, і під Бялицю він спізнився.

Подавши клопотання про відставку, Балтазар Монтего виїхав на батьківщину.

Бялицький маг-психот, що наслав одержимість, відбувся п'ятирічним ув'язненням у «Чарівності», в'язниці для чарівників. На суді він заявив, що, давши присягу деспотові Бялиці, був зобов'язаний виконувати накази без вагань, за законами воєнного часу. Навіть якщо накази порушували угоди держав і особливу клятву Аз-Зілайля, яку дають усі маги при реєстрації Колегіумом Волхвування. Деспот загинув

при штурмі, а тому не міг дати свідчення: піднімати осіб королівської крові суворо заборонялося. Шкода, шкода... Інакше загиблий міг би повідати правду про амбіції психота, що бажав випробувати в бою ряд відкриттів, і давно підкорив собі зруйновану волю деспота.

Втім, це вже не мало значення.

...Анна-Марія Ялиця, вишивальниця. Бажаючи довідатися про справжні наміри нареченого, вона прийшла на прийом до авгура-віщуна. Авгур був молодий, дурний і над міру допитливий. Його цікавило, що буде, якщо, окреслюючи поле спостереження, провести жезлом лінії не з півночі на південь і зі сходу на захід, а навпаки. І чому наставник побив його до непритомності, коли він якось спробував поставити такий експеримент.

Сказано – зроблено. Авгур задовольнив цікавість, лінії доль змістилися, наречений вишивальниці вмер від сінної гарячки; Анна-Марія прожила все життя старою дівою. Авгурові заборонили приватну практику ауспіцій, але суворіше карати не стали. Зрештою, людина так щиро калялася...

...Ейрік Кетіль, маркграф Полінський. Приймаючи в гостях відомого лозоходця Раймонда Видока й помітивши, що гість випив зайвого, маркграф відмовився від пропозиції лозоходця знайти воду просто зараз, на замковому подвір'ї чи навіть у трапезній. Упертий і запальний, Раймонд втратив тямую й «відкрив жили» без належних приготувань. Замок затопило, Ейрік урятувався дивом, але синам і дружині марк-

графа пощастило менше.

Раймонд-лозоходець втопився по пиятиці.

Доля розпорядилася так, що ці семеро одного разу зустрілися. Сім осіб, які постраждали від незаконних чарів. Сім звичайних людей, що не мають відношення до Високої Науки, накладання заклять чи волхвування.

І народився Дозор Сімох.

Приватний орден-невидимка, що контролює зловживання магією.

Верховний архіваріус Гувальд Мотлох по крихтах збирав відомості, сидячи в архівах, куди стікалися дані, немов павук у центрі павутиння. Скарбник Овадія Клін відав доходами й витратами Дозору, примудряючись із нічого створити щось, якого з головою вистачало на дещо. Великий магістр ордену Ейрік Кетіль брав на себе тягар відповідальності за прийняте рішення, коли сімом не вистачало єдності. Генерал Балтазар Монтего вів незримий бій армію профосів, унікальних магів-блокаторів, яких без причини згадувати не варто. Доротея Ренфрю й Анна-Марія Ялиця, високі матері-хранительки, рятували потерпілих, знаходячи в милосерді розраду й черпаючи сили. Лорд-волонтер Антек Ронцер відав пошуком і вербуванням нових членів ордену.

Капітул Дозору.

Сім станів, сім доріг, сім барв веселки.

Дворяни, ремісники, торговці, селяни, армія, жебраки, богема.

Спершу це було смішно. Дуже смішно. Приблизно так само, як монстр на ім'я «Конституційна Монархія», що оселився в Лох-Ненсисі Озерному через бунт ткачів проти короля Якобса Задумливого. Обмеження абсолютної влади? – тридцять три рази «гіп-гіп-ха-ха!» Але ж у цьому випадку йшлося не про владу і її межі. Мова йшла про Високу Науку, що пронизала повсякденне життя вздовж і впоперек, як золоті нитки пронизують парчу. Авжеж, трапляються прикрі відхилення від загальноприйнятих правил, за всім не встежиш, людина недосконала, будь то волхв, маг, кобник чи ворожбит. Але для контролю, стримування і впливу існують вчені ради Універмагів, Колегіум Волхвування, капітули лож і гільдій, що об'єднують чарівників і регламентують їхні дії; клятва Аз-Зілайля, даючи яку, найзапекліший некрот клянеться Овалом Небес неухильно дотримуватися «вибору двох зол» і так далі...

Є Тихий Трибунал, нарешті!

А тут якісь випадкові скривджені люди.

Багато хто сміявся навіть тоді, коли грошове забезпечення діяльності Дозору Сімох зрівнялося зі скарбницею багатого королівства. Народові – який із задоволенням точить зуб на Високу Науку без особливих причин, про всяк випадок! – приємно знати, що десь у тумані є вільні стрільці, готові заступитися. Не питаючи дозволу в монарха чи глави магічної ложі. Швидше, ніж ледащо-закон, а буває, що й усупереч йому. Є хтось, здатний винести вирок і виконати його без зай-

вих зволікань.

Хтось свій.

Наш.

Захисник.

Сім станів жертвували на Дозор Сімох. Сніги танули, утворюючи струмки, струмки зливалися в річку, річка живила море. Браку коштів орден не відчував. А відстежити таємну діяльність звичайних людей, не пов'язаних з Високою Наукою, шляхом відстеження сплесків мани чи зчитування мана-фактури – цього їхні супротивники-чарівники не могли.

Тому й прозвали орден невидимкою.

Незабаром ідею підтримали особи королівської крові. Негласно, нишком, про всяк випадок. Тим більше, що державній владі орден не загрожував. Швидше навпаки. Минули роки, і орден – так само негласно – підтримали глави чарівницьких синклітів. Ложа Бранних магів, капітул Колегіуму Волхвування і ректор Реттійського Універмагу – серед перших. Розумні та обережні, ці чарівники розуміли небезпеку зловживання Високою Наукою, що прагне позбутися нудних законів, правил та обмежень. Вони не заперечували, якщо над буйними головами зависне невидимий меч.

Нехай.

У разі потреби вони готові були надати Сімом будь-які консультації.

Тихий Трибунал займався вже скоєними злочинами, і то лише за наявності незаперечних доказів, а тут з'являлася чу-

дова можливість запобігати. Мета виправдовувала засоби. Висока Наука – надто жвава конячка, щоб керувати нею за допомогою однієї вузди. Шпори також не завадять. Гострі зубчасті шпори з коліщатками.

Життя тривало.

Понад триста років Дозором керували ті самі імена. Склад капітулу змінювався, вмирали старі, народжувалася молода зміна. Але завжди, кого б не обрали в члени капітулу, це була звичайна, далека від магії людина. І завжди обраний відмовлявся від власного імені, беручи ім'я попередника.

Ейрік Кетіль, Овадія Клін, Балтазар Монтего, Гувальд Мотлох, Доротея Ренфрю, Анна-Марія Ялиця та Антек Ронцер.

Семеро.

Навіки.

Втім, Дозор Сімох ніколи не перетворився б на впливову силу, якби не профоси ордену – чарівники, що свідомо віддали себе справі служіння. Маги, що постраждали від безумств власних колег. Ревнителі законів, що потерпіли від порушників.

Вовкодави Дозору.

Блокатори.

Вони перебродили, як виноградний сік у кадовбі.

Вино вже ніколи не стане виноградом. Не дозріватиме на лозі, не радітиме сонцю та гарній погоді. Не шепотітиметься з листям і вітром.

Але вино може вдарити в голову.

CAPUT IV

**«Не гомін за стінами, не тіні за
спинами-то удача біжить поза тинами...»**

Заданий тон дозволяв як прийняти, так і чемно відхилити безмовне запрошення. Конрад вагався лише мить. Він чудово розумів, що сьогоднішній Гувальд Мотлох – не той же брак-упертюх, що заснував Дозор. Ім'я колишнє, а людина – інша. Цей цілком міг вправляти суглоби й розминати м'язи клієнтам салону «Умілі руки», перш ніж нещастя або випадок штовхнули його в обійми ордену-невидимки. І потім, коли ще член капітулу Дозору Сімох запропонує зробити масаж обер-квізитору Всевидючого Приказу в присутності царствено! особи?!

Треба скористатися нагодою.

– Дякую. Ви дуже люб'язні.

Барон улігся на тапчан долілиць – як до нього капітан Штернблад – і постарався розслабитися. Але незабаром продовжив розмову, бо король очікувально мовчав.

– Звісно, панове, я спробую з'ясувати зміст злощасних листів. Не виключено, що вони вписуються в первинну версію, згідно з якою боротьба чистих начал вийшла за межі Чорно-Білого Майорату. Не можна ткож виключати, що зміст

листів докорінно змінить картину злочину.

Пауза. Руки масажиста-архіваріуса, змащені олією реп'яха, спритно ковзають по спині, розігріваючи, розм'якшуючи тіло. Відчувається хватка майстра! Схоже, в минулому наш член капітулу працював з борцями... Надто вже пальці сильні...

– Ми покладаємося на вас, бароне, – м'яка вкрадливість у голосі Едварда ні на мить не ввела обер-квізитора в оману. – Нам необхідно точно знати: хто винен у тому, що сталося? Якщо дійсно Чорний Аспід...

– Ну і що ми зможемо вдіяти в цьому випадку, ваша величносте? Згідно «Пакту про нейтралітет», Майорат має екстериторіальність. Квестори загинули, квест завершився, не почавшись. Чорний Аспід залишиться на троні ще на чотири роки. З огляду на обставини, свої володіння він навряд чи покине. На те, що він здасться добровільно, я б теж не розраховував. А військове вторгнення чи магічне втручання з нашого боку порушить «Пакт про нейтралітет» і навряд чи буде схвалене суміжними державами. Ми можемо хіба що оточити Майорат кордонами, щоб миша не проскочила. Але карантин вимагатиме забагато людей і коштів. Зауважу, що межує Майорат не тільки з Реттією...

М'язи приємно нили, озиваючись солодким болем. Так! Так... ось тут, нижче, в ділянці поперека! Здавалося, Гувальд читає думки підопічного, хоча магом-сенслегером він бути ніяк не міг. Напевно, під впливом масажу в голову Ко-

прада закралася дивна підозра. Хто її знає, цю боротьбу чистих начал! На вигляд – дурня дурнею, на зразок «боротьби ла-ланзьких хлопчиків», коли якесь опудало городне натягає спеціальний костюм і починає боротися саме з собою. А почнуться порушення, особисті ініціативи Голубів з Аспідами, ми займемося кордонами й карантинном, скасуємо екстериторіальність... Візьме та й лопне який-небудь зв'язок часів. Розірветься опудало городне на дві половинки, тільки клапті полетять. Добре б залишитися в рамках, про всяк випадок...

– Мені здається, ви все ускладнюєте, друже мій...

Обер-квізитор не відразу зрозумів, що це заговорив Се-рафим Нексус, який дрімав у кріслі.

– Знаєте, мені приснився дивовижний сон. Як ми разом з колегою Просперо, а також із вами, дорогий Рудольфе, і ще з рядом найдостойніших людей, подаємо спільне клопотання про прийняття нас до Ордену Зорі. З великої і чистої любові до великих і чистих начал. І наше клопотання, як це не дивно, задовольняється. А за чотири роки ми надягаємо гарне, але непрактичне біле вбрання й вирушаємо у квест. За всіма правилами Ордену. Далі ми акуратно – або не дуже акуратно, це вже залежно від обставин! – розбираємо цитадель по камінчику... У вас, дорогий Просперо, є чималий досвід у цій шляхетній справі! Розбираємо, значить, і витягаємо під Овал Небес нашого енергійного приятеля, Чорного Аспіда. Для передачі в руки правосуддя. А, згадав: когось треба буде залишити на троні Майорату... Бароне, хочете послужи-

ти Білим Голубом? Років чотири? Зі збереженням платні й вислуги літ?

Конрад сподівався, що остання фраза лейб-малефактора – безневинний жарт. Але його мимоволі пересмикнуло, як пересмикнуло б від будь-якого жарту «Шкідника Божою милістю», почутого на свою адресу.

Навіть архіваріус-масажист із Дозору Сімох затнувся.

– Це було б цікаво, пане, – з чималим зусиллям видушив із себе обер-квізитор. – Але навряд чи сумісно з виконанням моїх службових обов'язків. Я щиро сподіваюся, що прокуратор Цимбал не пристане на вашу пропозицію.

– До речі, про службові обов'язки, – король, як завжди, рухався до мети найкоротшим шляхом. – Тепер ви розумієте, бароне: нам потрібно точно знати, має відношення Чорний Аспід до вбивства квесторів чи ні. Час на збирання доказів у вас є: якщо Аспід винен, раніше ніж за чотири роки нам його не дістати.

«І все-таки високоповажне панство чогось не договорує... Якщо справа така важлива – чому Тихий Трибунал сповістили із запізненням? Дали мені фору? Через суперництво відомств і застарілу ворожнечу? Навряд чи. У справах подібного рівня про ворожнечу забувають. Чому загибель шістьох лицарів дурнуватого Ордену Зорі так хвилює кращих людей Реттії?! Людинолюбство? Чисте начало у серце настукало? Не смішіть мої ботфорти...»

– Я розумію вас, люб'язний бароне. На вашому місці мені

теж було б невтямки, чого раптом цій події надається таке велике значення.

Просперо Кольраун цілком міг читати думки. Від нього можна сподіватися: прочитає й не почухається. Щоб зайвих сил не витратити.

– Це пре-це-дент, друже мій. Точніше, може стати прецедентом, якщо за цим і справді стоїть Чорний Аспід. Вихід ритуалізованої воєнної гри за відведені межі. З екстериторіального Майорату – на територію Реттії. Якщо залишити цей прецедент безкарним – наслідки не забаряться. Проблема боротьби чистих начал переходить із галузі філософії, міфології та забав молоді у сферу державних інтересів... Не хотілося б, слово честі. Можливо, ви недооцінюєте загрозу, але Абсолютним Злу й Добру місце в резервації, а ніяк не в нашому з вами світі, де абсолюти існують лише у вигляді теоретичних абстракцій...

«Хто б сперечався... Ідеал, вирвавшись із темниці абстракцій, гірший за демона, що звільнився з „лебединої зірки“ ... Чи як там бойові маги називають пастки-пентаклі? Цікаво, а інші причини, менш „філософського“ характеру, мені викладуть? Ой, як добре... Це погано, що добре, це при-сипляє...»

Верховний архіваріус добрався до баронового хребта. Змінив олію для розтирання: повіяло м'ятою і кардамоном.

– Прошу вас, розслабтеся... Глибокий вдих... видих... затримайте подих...

Долоні Гувальда Мотлоха впали з неба, розпластали, позбавили залишків повітря.

Почувши чарівний хрускіт, хтось захихотів. Здається, лейб-малефактор Нексус, добра душа.

– Пречудовенько! Тепер ще разок, для гарантій...

Від «гарантій» зі стегон Конрада звалився рушник. Так відступає поріділа в бою рота загородження, оголюючи фронт. Якусь хвилину барон міркував, чи зручно виблискувати сідницями в присутності найяснішої особи та цвіту нації. Потім згадав капітана Штернблада, який розгулює голісінський, і подумки махнув рукою на пристойності. Чи то його величність чужих задниць не бачили...

– Завдання зрозуміле, бароне?

– Так, ваша величносте.

– Тоді чи не відсторонити нам нашого приятеля Конні від розслідування?

Такого підступу з боку прокуратора Цимбала барон не очікував! Даремно розслабився! Треба було прикритися. У всіх розуміннях.

– На якій підставі?

Ще один сюрприз! Хто б міг подумати, що на допомогу прийде глава Тихого Трибуналу Месроп Серкіс?! Дива та й годі...

– На тій підставі, що він – близький родич одного з загиблих квесторів.

– Ви вважаєте це за доцільне, колего?

– Так. Офіційно.

Єдине слово все розставило по своїх місцях. Конрад відразу заспокоївся. Здається, хитрун Віль щось придумав.

– А неофіційно?

– Ну, ми ж не в змозі стежити за діями приватних осіб, за смучених жахливою втратою родичів? Я, наприклад, котрий рік подаю клопотання на найвище ім'я, бажаючи розширити особовий склад Приказу... І що? Всемилостивий монарх незмінно відмовляє, посилаючись на вбогість скарбниці! Як тут накажете стежити за окремими випадками самосуду? До речі, про самосуд і окремі наслідки: Конні, якщо тобі знадобиться підтримка...

Прокуратор витримав багатозначну паузу.

– Як я розумію, – втрутився Месроп, – офіційно розслідування продовжить вігіла Кукіль. Ви згодні, колего?

– Так.

– Вона ж забезпечить циркуляцію відомостей між нами та бароном. «Pegasus charteus cursus» – метод перевірений, надійний і захищений від незаконного розкриття. Ваша величносте, ви не заперечуєте?

– Ні в якому разі, панове. Цілком покладаюся на ваш досвід у справах такого ґтибу. І чекаю на результати.

* * *

На перехресті Дігтярів і Пишномовної виступали жонглер

з танцівницею.

Жонглер з відстороненим, трохи сором'язливим обличчям тримав у повітрі п'ять булав. Він вийшов з пори квітучої молодості, але був досі стрункий і спритний. Одягнений у двоколірне трико – на щастя, не чорно-біле, а червоно-синє, – жонглер іноді переступав з ноги на ногу, але в цілому залишався нерухомий. Лише руки жили окрегим, особливим, уважним життям. Булави описували хитромудрі петлі, ледь торкаючись одна одної. На них дивилася купка ранніх роззяв. Від крамниці лікарського зілля за виставою спостерігав кремезний, міцно збитий чоловік у куртці, та ще снувала туди-сюди дрібна горбатенька квіткарка, настирливо пропонуючи фіалки та айстри.

Один з роззяв заявив, що він сам жонглював би не гірше, коли б не гідність шляхетної людини й нестача вільного часу.

Приятелі мляво погодилися, продовжуючи дивитися. Їх більше цікавила танцівниця – молоденька дівчина, струнка та висока. Пропливаючи по колу, вона тримала за кінчики яскраву шаль, і та летіла за хазяйкою корабельним вітрилом. Неприродно пряма, з гордим аристократичним поворотом голови, дівчина несла в собі якийсь божевільний ритм. Без музики, без супроводу: сама. Так несуть чашу з окропом, боячись розхлюпати. Мимохіть роззяви притупували, приплескували в долоні, цокали язиками і клацали пальцями. Це поширювалося швидше за епідемію.

– А постривай-но, друже!

Агітатор зупинив карету біля тротуару. Прочинивши дверцята, щоб було краще видно, Конрад усміхнувся. Багато хто назвав би його легковажним диваком. Після подій божевільного ранку, після бесіди з людьми, за чий погляд, скороминущий і випадковий, три чверті Реттії готові віддати все, що не попроси; після таємниць, секретів і рішень – видивлятися на вуличних паяців. Витратити дорогоцінний час на дурнички, коли треба ретельно перебирати крупинки інформації, вишукуючи дрібні перли, міркувати про недомовки та натяки, робити далекосяжні висновки із хрускоту пальців і тремтіння лівого коліна співрозмовника, що саме по собі є важливою ознакою; прикидати так і сяк...

Це теж було частиною методу обер-квізитора. По закінченні важливої зустрічі чи збору інформації він займався різними дурницями. Ішов у циркульню чи ароматорій, на турнір вагантів-пересувників чи виставку живописця Адольфа Пельцлера, блукав вулицями без мети й сенсу, збирав опалі листя в Буальському парку, де нещодавно спорудили пам'ятник Нихону Сивочолу – великий маг нагадував ображеного борця, який через інтриги суддів здав першість столиці без бою. Монумент збиралися переробити, та все відкладали...

Після ситого обіду треба дати їжі засвоїтися.

Не рвати душу, не мучити розум, вриваючись із ланцетом напереваги: підрізати, розітнути заново, розсікти ще раз... Нерозумно й користі не буде.

Жонглер замінив булави на кільця, танцівниця прискори-

ла крок. Роззяви пішли. У капелюсі, що лежав на бруківці біля артистів, бряжчав жалюгідний дріб'язок. Зажурилася квіткарка: її квіти залишилися без уваги. Біля ніг жонглера розпласталася тінь: чорний силует з дюжиною рук.

Конрад здригнувся.

«А все тому, що в злодуги Міхаля тінь особлива була! Із чотирма руками. Про запас, розумієте? Чи ж це на добро? Ні, не на добро, запевняю вас!..»

Гарячий шепіт стряпчого накопився – й відступив геть. Нісенітниця, маячня! Ти перевтомився, високоповажний бароне. Надаєш значення дурницям. Тінь жонглера, балаканина нудного добродія Терца... І все-таки: чому сплигло саме зараз?

– А криша від пристріту у вас є?

Тінь як тінь. Жонглер як жонглер. І танцівниця: звичайнісінька. Тільки жонглер упіймав кільця і стоїть, розгублено кліпаючи, а танцівниця загорнулася в шаль і відступила до партнера. «Вони схожі! – зметикував Конрад. – Одне обличчя... звички, ця пряма спина... Батько й дочка? Мабуть...» Зараз татко з донькою не викликали бажання милуватися ними. Переляк і здивування – видовище не з найкращих.

Перед артистами викаблучувався старий знайомий: крисюк з розпухлим вухом.

«Забагато його, паскудника... час скоротити...»

– О, шльондри! Збиваєте, значить, малиновий дзвін, а криші від пристріту не маєте? У голові жуки дірку проїли?

Значиця, так: будете мені десятину віддавати, і будь спок! Ніхто вас не зурочить: тут мене кожна наволоч, як облупленого...

– Навіщо нас зурочувати? – тихо запитав жонглер. – Ми бідні люди. Ми нікому не робимо зла.

– Навіщо? Ну, брат, ти зовсім трюха... Люди, вони лихі. Взагалі лихі, втямив? Побачать, плюнуть, бац – і зурочили. Нутро боліти почне. Або дівка твоя спортиться. Не, без криші тобі ніяк.

– Ми бідні, – повторив жонглер, бліднучи. – Ми...

– Я ближче до обіду заскочу, – не слухаючи артиста, підбив підсумок здирник. – Відстібнеш... Або начувайся, трюха. У мене глаз – алмаз, скло ріже. Втямив? Не жмися, тобі ж краще...

Конрад зібрався втрутитися, але його випередив міцний чоловік у куртці.

– Що ви сказали, добродію? Криша? Від пристріту?

– Ну! – вишкірився «добродій». Неприємності вчорашнього дня озлобили паскудника, перетворили з банального злодійкуватого шмаркача на істоту непередбачувану, мерзенну й хижу.

Допитливий підійшов до капелюха. Нахилився і не вкинув, а поклав півбінара. У крисяка загорілись очиці.

– Ви впевнені, добродію, що здатні захистити своїх... е-е-е... підопічних? Я з вами цілковито згоден: бідних артистів усякий скривдити наміряється.

– Ну!

– А якому, дозвольте запитати, методу ви віддаєте перевагу, зводячи дах від пристріту? «Вище крокви, теслі!»? «Золотий горщик»? «Скрипаль на даху»? «Будиночок Карла Карлсена»? Повірте, це не пуста цікавість...

– Ну ти, дядьку...

Крисюк застромив руку за пазуху.

«Там у нього ніж. З цепу зірвався, паскудник... Серед білого дня!»

Конрад вистрибнув з карети на тротуар, але спізнився.

– Особисто я волію класти з правої, – дружньо повідомив чоловік у куртці.

І поклав. Точніше, неквапливо розмахнувся і припечатав крисюка чималим кулаком. З правої, як і обіцяв, у самісіньке око. Ефект був разучий. Паскудника відкинуло до квітки, розвернуло гвинтом, змівши по дорозі три горщички з айстрами, гупнуло об стіну будинку й повернуло назад у дуже ушкодженому стані.

Чоловік у куртці задоволено кивнув.

– Чудовий метод. Простий у використанні, доступний навіть для початківців. І, головне, дуже дієвий. Метод з лівої трохи поступається йому в кінцевому підсумку, але теж непоганий. Бажаєте випробувати, добродію?

– Він не бажає, – за крисюка відповів Конрад. – Правда ж, Феліксе Шахрай на прізвисько Гнилий В'юн? Ти більше не бажаєш? Чи я помилився?

У здоровому оці крисюка спалахнув забобонний жах. Мерзотник замахав руками, задкуючи від жахливого, всюдисущого обер-квізитора, вереснув недорізаним поросям і – тільки п'яти блиснули. Дочекавшись, поки крисюка й слід прохолоне, барон кинув у капелюх артистів цілий бінар. Нахилятися й акуратно класти не став, зате перевищив гонорар чоловіка в куртці вдвічі.

– Ваш метод пречудовий, пане. Прийміть моє захоплення. Дозвольте відрекомендуватися: барон фон Шмуц, обер-квізитор Всевидючого Приказу.

Захисник жонглерів поклонився у відповідь:

– Андреа Мускулюс, магістр Високої Науки. Дійсний член лейб-малефіціуму, до ваших послуг.

Він нагнувся і провів долонею по бруківці. «Бере слід! – здогадався барон. – Магістр, значить... З дисертатом...» Не треба було пояснювати, чий слід бере пан малефік і навіщо. Коли Андреа Мускулюс легенько подув собі на долоню, а потім примружився вслід подуву, барон раптом пожалів нещасного крисюка.

Сьогодні Феліксові Шахраю не поталанило значно більше, ніж учора.

* * *

«Обитель героїв» зустрів обер-квізитора бадьорим стуком молотків, вереском пилки-лобзалки та веселою лайкою

майстрів. Какофонія долинала з Білої камінної зали, де ремонт ліквідував пам'ять про нічне побоїще. Барон рушив у прямо протилежному напрямі, на Чорну половину, прагнувши тиші.

Він вирішив заглянути в Чорну залу, де ще не був.

Якби не сонце, грайливе сонце полудня, що било у вікна, інтер'єр Чорної зали нагадував би оздоблення розкішного катафалка-велетня. А так, завдяки легковозним зайчикам, що витанцьовували джигу на смоляних стінах і аспідній стелі, катафалк виглядав безглуздо. Немов у його утробі зібралися справляти свято.

Не бадьорі покійнички, а цілком живі люди.

Граф Ле Бреттен власною незграбною персоною. Одноока карга Аглая Вертенна. Незнайома пані, однолітка барона, яскрава брюнетка у вишуканій сукні з накидкою. «Гіацин-віолет, анхуеський крій, облямування фалбалою», – відзначив Конрад. Сам він віддавав перевагу стоячим комірцям з мережив і складчастим вертугаденам, але був людиною широких поглядів і приймав нововведення. У всьому приємна пані, що й казати. Біля ніг хазяйки спав лобатий пес невідомої породи. А ще в залі, звісно, був присутній Фернан Терц. Коли барон побачив стряпчого, йому палко захотілося вигукнути: «О, даруйте, помилився дверима!» – і пошвидше ретируватися.

Але було запізно.

– Доброго дня, ваша світлосте! Як ми раді вас бачити! –

сам того не знаючи, стряпчий повторив улюблене вітання прокуратора Цимбала. – Пані, дозвольте відрекомендувати вам барона фон Шмуца, рідного дядька квестора Германа...

– Фон Шмуц? – пані ледь повела бровою.

– ...овер-квізитор першого рангу! Слідство у справі, відомій нам усім, доручено саме йому! І я запевняю, що немає більш гідної людини! Ваша світлосте, дозвольте представити вам містрис Марію Форзац, матір нашого незабутнього Кристофера Форзаца, який трагічно пропав безвісти.

З тактовністю пан Терц таки не дружив.

Але барона зацікавило інше. Містрис? Чарівниця? Таке звертання – рідкісне, але цілком загальноприйняте – вживалося стосовно майстринь Високої Науки. Не вульгарних відьом, а освічених, з дипломами, науковими працями, здебільшого з дисертатами, котрі з якоїсь причини приховують справжній рівень і кваліфікацію. Гаразд, доручимо Генрієтті розібратися.

А тим часом відзначимо, що родичі квесторів продовжують збиратися в «Притулку...»

Залишилося ще двоє.

Барон галантно вклонився пані, та відповіла легким кивком. Пес підняв голову, схожу на диню, і широко позіхнув, висолопивши чорно-синій язик. Паща собаки нагадувала пащу «водяного жеребця», але жовті, ледь загнуті назад ікла свідчили аж ніяк не про рослинну дієту. У крихітних очках жевріла нелюбов до людства в цілому і до співробітників

Всевидючого Приказу зокрема.

– Лю, прошу тебе, без ексцесів...

Пес скосив криваве око на хазяйку, на барона – і демонстративно заснув знову. Хріп собацюра голосніше за п'яничку-м'ясника, коли той спить удома після гулянки в шинку. У повітрі зависла напружена пауза, якою не забарився скористатися пройдисвіт-стряпчий.

– А я тут, ваша світлосте, бажаючи відволікти панство від смутних думок, почав розповідати одну історію. Послухайте й ви. Це сталося майже місяць тому, і повідав мені про випадок мій колега, стряпчий Тлумач. Втім, це справи не стосується. Отже...

«Чому вони його терплять?» – мляво дивувався Конрад, зручніше влаштовуючись у кріслі. Бронзова табличка на підлокітті стверджувала, що крісло обтягнуте шкірою справжньої реліктової лібітинії. Всупереч здоровому глузду й даним історичних хронік, які хором запевняли: останні лібітинії пожерли одне одного ще в Еру Мильних Бульбашок. Якби жахливий хижак дожив до наших днів, шкіра тварини коштувала б цілого спадку. «Ну гаразд, граф і дама-чарівниця. Припустимо, їм делікатність не дозволяє виставити Терца геть. А баба чому його терпить? І головне, чому терплю я?!»

– ...королівський скороход Йован Сенянин. Смерком заточився на вибоїні, впав і звихнув щиколотку! Не інакше, зурочили... А проте, пані та панове! Скороход з вивихну-

тою ногою зумів доставити любовне послання його величності за призначенням, точнісінько вдосвіта, в будинок фаворитки Юлії Марабу. І за тиждень благополучно брав участь у Меморіальному забігу, де взяв золотий кубок! А все чому, запитаєте ви? Тому, що тінь у Йована була шестинога! Як міфічний кінь Гедзь, що з'являється на виклик Вічного Мандрівця! Не на добро це все, скажу я вам. Ждіть біди і світотрясіння. А ось іще один випадок...

Пес Марії Форзац виразно чхнув.

– Даруйте, що перебиваю, – Конрад був вдячний собаці за втручання. – Я хотів би звернутися до присутніх з проханням надати допомогу слідству. У готелі залишилися особисті речі квесторів. Ключі від кімнат, де вони зберігаються, – у мене. Сподіваюся, ви погодитеся піти зі мною на Білу половину й уважно оглянути майно своїх родичів?

– На 'кого чорта? – сварливо поцікавилась карга, ворушаючи пальцями.

– Чи не пропало що примітне? Чи немає чого незвичайного, що впадало б у вічі? – барон мало не бовкнув «у око», маючи на увазі каліцтво Аглаї Вертенни та пам'ятний метод малефіка Андреа Мускулюса. – Графе, прошу вас!

– Звичайно, бароне! Впевнений, пані не заперечують...

Сніг коридорів і кімнат на Білій половині пригнічував не менше, ніж смола та вугілля – на Чорній. Ліжка, здавалося, накрили поховальними саванами. На тлі одноманітної та

всюдисущої білизни не лише пожитки квесторів, а й люди, що прийшли їх оглянути, виглядали недоречно. А пес Марії Форзац, складчастий, немов йому в гардеробі помилково видали шкуру сфінкса, – особливо.

Раніше Конрад не відчував цього повною мірою.

– Не заважатиму вам. Побудьте в кімнатах ваших рідних півгодини. Потім обговоримо, чи є щось дивне, якась невідповідність.

Це була гарна ідея. Барона з самого початку щось бентежило в речах квесторів – але він ніяк не міг збагнути, що саме. Можливо, родичі зуміють підказати відповідь. А навіть якщо не зуміють... Конрад мав намір з користю витратити ці півгодини. Ідея формально відсторонити його від справи, щоб обер-квізитор, як приватна особа і товариш по нещастю, міг легше ввійти в довіру до родичів загиблих, мала одну-єдину ваду.

Злощасні листи.

Конрадові і його високим заступникам конче потрібно знати їхній зміст. Але не звернешся ж у лоб: «Люб'язний графе, дозвольте глянути на отриманий вами лист?» А Рівердейл у відповідь: «Даруйте, дорогий бароне! Адже ви одержали такий самісінький! Чи не одержали?» Правда миттєво зведе нанівець усі переваги «приватної особи й товариша по нещастю». Граф – людина наївна, довірлива, а проте... «Ах, ви не одержали листа? Виходить, таємничий доброзичливець не хотів вашої присутності тут? Не вважав, виходить, за

потрібне... То з якого дива нам ділитися з вами?»

Заявити чесно і прямо, що лист, швидше за все, надійшов Хальдрігу, батькові Германа? Провальний хід. Ці люди із братиком Хальдрігом не знайомі. І спишуть будь-які пояснення на банальну ворожнечу двох братів, таку часту не лише в баладах, а й у житті. Якби їм довелося обирати між далеким Хальдрігом з листом і близьким Конрадом без листа...

Барон тверезо дивився на речі, не перебільшуючи симпатію всіх без винятку станів до співробітників Всевидючого Приказу. Рано чи пізно виникне ситуація, коли з'ясується: обер-квізитор – не білий лицар, а «біла ворона».

Ніким не помічений (всюдисущий стряпчий, на щастя, пішов обідати), барон рішуче прокрався на Чорну половину. Можна було позичити в хазяїна запасні ключі під розписку про нерозголошення... Але Трепчик-молодший – король базік. Розпискою його не стримати. Замки на дверях блаженські, а у всякого чесного квізитора завжди при собі набір відмичок. Відмичкою барон володів не гірше, ніж шаблею. Навіть брав призи на відомчих турнірах імені Арнольда Шніфера.

Отже, до чийого листа легше дістатися?

Граф? Він, скоріш за все, носить послання з собою: обшлагі рукавів, накладні кишені каптана, гаманець – є куди покласти. Тож граф відпадає. Насправді ж баронові просто не хотілося нишпорити в апартаментах Рівердейла. Він перейнявся до старого щирою симпатією. З погляду закону

однаково, чії двері зламати, але порпатися в речах незібраного, щиросердного аристократа, набагато старшого за тебе й вищого за походженням... Закон і користь, честь і необхідність вступили в голосну, малоприємну суперечку. Добре профосам Дозору Сімох – їх такі суперечності не хвилюють!

А ось у Аглаї Вертенни ніяких кишень точно немає.

І клунки карга залишила в покоях.

Номери апартаментів, де зупинилися граф і баба, оберквізитор пам'ятав чудово. Номер Марії Форзац з'ясував, проходячи через хол і зазирнувши в книгу, що лежала на конторці. Однак у кімнату гаданої чарівниці розсудливо вирішив не пхатися.

У тінях коридору Чорної половини він не почувався зайвим, як у Білому крилі готелю. Так, відчув певний дискомфорт. У Майораті лицарі Ордену, мабуть, роками живуть у подібних умовах, та ще й поводяться відповідно. Недовго й з глуздом розпрощатися. Доброволець Ордену Зорі, на думку Конрада, апріорі був оригіналом з дивацтвами. Правду казав бойовий маг Кольраун: ідеальним Добру і Злу місце в резервації.

Інакше всі ми оселимося у великому «Притулку героїв».

Він швидко озирнувся, перш ніж присісти навпочіпки перед потрібними дверима. Коридор був порожній. Перебравши в'язку, Конрад безпомилково вибрав потрібну відмичку. Мимохідь пожалкував за новим манікюрним набором, залишеним у власних апартаментах: полірувальна пилочка підій-

шла б краще. Та дарма... Вузька смужка сталі ковзнула в замкову щілину. Хитра нарізка вчепилася замкові в потрухи. Тепер дотиснути... Чверть оберта вправо... Глибше... І вправо до упору.

Є!

Тихенько клацнувши, замок відімкнувся.

Про всяк випадок обер-квізитор озирнувся ще раз і нікого не помітивши, мишкою прослизнув до покоїв баби.

* * *

Житло Аглаї Вертенни виглядало скромнішим, ніж баронське. Втім, гордия не була властива фон Шмуцу. Його погляд буквально обмацував кімнату, запам'ятовуючи точне розташування предметів – щоб відновити «рівновагу» по закінченні негласного обшуку. Саме так називали у Всевидющому Приказі проникнення без ордера прокуратора.

За хвилину обер-квізитор заходився, висловлюючись південно-реттійським злодійським жаргоном, «нишпорити по шухлядах». На щастя барона, карга встигла розпакувати свої численні пожитки й розкласти-розвісити все, що вважала за потрібне, у зразковому порядку. Дивно як на вреднющу скандалістку, але полегшує роботу детектива. Отже, що ми маємо з майна чарівної бабусі?

Дюжина пляшечок і слоїчків з різнобарвними рідинами та мазями.

Дві чималенькі скриньки ручної роботи з ідентичними наборами веретен у кожній.

Два згорнутих у кружальця ремені м'якої шкіри, без пряжок і застібок, з потовщеннями посередині.

Три кошелі з мармуровими кульками для гри в «шибзик». Торбинка зі шпильками, нитками, голками та іншим дріб'язком.

Старовинний роговий гребінь; позолота стерлася від часу. І нарешті, у потайній кишеньці старої торбини – аркуш щільного паперу, складений учетверо.

На сортах паперу Конрад знався добре. Він одразу визначив: жовтизна аркуша – не ознака старості чи поганої якості. Сорт «Верже Алехандро» зі шляхетним відливом у жовток коштував дорого, придбати такий папір можна було лише в крамницях Цеху Каліграфів.

Обер-квізитор ретельно ліквідував сліди пошуків – і розгорнув аркуш.

«Поважна пані Аглає!

Цим поспішаю довести до Вашого відома, що люба внучка Ваша, Лайза Вертепна, не тільки необачно вступила до Ордену Зорі, що Вам, очевидно, відомо, але також була помічена в...»

Гамір у коридорі Конрад почув за кілька секунд до того, як двері в кімнату з гуркотом розчахнулися. Обер-квізитор ледве встиг захвати листа на місце, зачинити стінну шафу, де стояла торбина, і відскочити до вікна. «Побачив, що двері

прочинені, вирішив зазирнути – раптом злодюжка заліз?» Пояснення натягнуте, але, в цілому, прийнятне. Стара, що-правда, недовірлива...

– Собака! Там собака! Великий! Величезний!

До кімнати ввалилася божевільна веселка. Скуйовджений, рудий, веснянкуватий, зовсім незнайомий баронові здоровань гарячково намагався замкнути двері на клямку. У червоній блузі, підперезаний блакитним поясом, у шароварах густо-болотяного кольору, він вражав уяву. Жбурнув на ліжку брудну торбу й тремтів з переляку. Очевидно, боявся, що «величезний собака» увірветься слідом. Двері відчинялися назовні, собака ніяк не міг увірватися сюди, але здорованеві було не до логічних умовиводів.

Засув танцював і вивертався з товстих пальців.

На мить перервавши спроби, здоровань обернувся до Конрада.

– Отакений собацюра! – він емоційно розвів руки. Судячи з розмаху, собака вродився завбільшки з копицю сіна. Боягуз виглядав років на тридцять, але обличчя в ластовинні перекривив страх маленької дитини.

Конрад підійшов і допоміг нещасному розібратися з засувом.

Щасливо відсапуючись, здоровань рукавом витер із чола піт. І раптом з подивом уп'явся очима в барона, ніби вперше його побачив.

– Що ти робиш у моїй кімнаті, добродію?

Незважаючи на делікатність ситуації, барона почав розбирати істеричний сміх.

– Ви впевнені, що це ваша кімната?

– А чия ж іще?

Вирішивши не уточнювати, у чийій саме кімнаті вони обидва перебувають, Конрад продовжив гру «запитанням на запитання»:

– Ви живете в цьому готелі, добродію?

– Атож!

– У яких апартаментах?

– У цих!

За правилами гри, той, хто відповів замість запитання твердженням, – програвав. Але рудий не вважав, що він програв.

– Цифра на дверях ваших апартаментів яка?

– Цифра? Н-не знаю... – здоровань миттєво втратив недавню впевненість. – А-а, цифра!

Він просяяв, лунко ляснув себе долонею по лобі. Наче комара прибив.

– Хазяїн сказав: номер одинадцятий на Чорній стороні. Це Чорна сторона?

– Чорна. Тільки номер не одинадцятий, а восьмий.

– Ох, блін катаний! Даруйте! Виходить, я до вас вломився... От лихо! Що ж тепер робити?

– Напевне, йти шукати свій номер, – знизав плечима барон.

– Справді! А собака?!

– Ви впевнені, що він на вас чекає? Гаразд, я піду першим.

Відсуваючи засув, Конрад почувався учасником дурнувато-го фарсу. Лицар Ранкової Зорі визволяє жертву з лабетів Чорного Аспіда... Овал Небес! Передчуття справдилися. Втілений Аспід справді чекав у коридорі!

Біля стіни, закривши руки за спину, стояв стряпчий Фернан Терц.

Із усіх можливих свідків негласного обшуку – найнебажаніший.

– Що тут відбувається? – риторично поспитався Терц.

– Це я у всьому винен! – радісно зарепетував рудий, випадаючи у коридор. Торбу здоровань встиг знову закинути на могутнє плече. – Собака! Тут був злий собака! А я вловився в чужий номер! А цей благодійник мене врятував! А собака втік...

Стряпчий ступив уперед, налаштовуючись на тривале спілкування, але зі сходів почулося:

– Негайно! Де тут барон фон Шмуц?! Я хочу бачити цю людину!

Якби Конрадові хто-небудь сказав ще вчора, що він зрадіє появі буйного корнета Лефевра – нізащо б не повірив!

* * *

– Я вимагаю пояснень, добродію!

Сьогодні корнет був сам на себе не схожий. Палкий, ображений, чогось вимагає – все як завше. Але був нині в кінному прашнику Францові Лефеврі якийсь злам. Гриз невидимий черв'як. їв поїдом лютий тхір сумнівів. Обличчя змарніло, виправка зів'яла. І пристрасний вогонь у погляді паскудно чадів.

Навіть султан на ківері, вивищуючись над помпоном, скорботно кивав пучком китового вуса.

– Як ви мені набридли, добродію! – щиро зітхнув барон, відчуваючи, що мимоволі переймається співчуттям до хлопчиська, який переживає тяжкий період краху ілюзій. – Від другої дуелі я категорично відмовляюся, майте на увазі. Мене в спецарсеналі замкнуть на віки вічні... Слухайте, навіщо ви мене переслідуєте? Фехтувати немає з ким?!

– Ви!.. Ви... – корнет задихнувся. Кров ударила йому в обличчя й одразу відринула. Юнак був несамовитий. – Ходімо! Так, так, добродію! Ідіть за мною!

Схопивши барона за руку, він потяг здобич надвір. Корнет не пручався.

– Ось! Дивіться!

На ліхтарі, оповитому змією, біліло оголошення. Прямокутний аркуш паперу, приклеений з ретельністю божевільного: ні кутик не стирчав, ані краєчок. Неживий, твердий почерк, рівні рядки, немов піхота на плацу – все це було добре знайоме баронові. Якщо ти записний дуелянт і служиш у Всевидюшому Приказі, такі штуки вивчаєш напам'ять і впізн

наєш з першого погляду.

– Читайте, добродію!

– Корнет полку кінних пращників, – зачитав барон нудним тоном, заздалегідь знаючи зміст листівки, – Франц Лефевр у результаті дуелі з бароном фон Шмуцем, обер-квізитором...

– Далі! Читайте далі! Це вже по всьому місту висить!

Подібні резюме – в рамках «Дуельного кодексу», стаття «Заохочення та покарання» – заснував найвищим указом Ромуальд Грізний, прадід Едварда II. Оскільки дуель на шаблях-торохтілках не призводила до тілесних ушкоджень, помітних для населення, а відповідно радісних для переможця й ганебних для переможеного, синкліту магів-консультантів було поставлено завдання розробити належний ерзац-замінник. Конкурс виграв волхв-підкувальник Джошуа Могорич, зачарувавши стилос і восковий таблетон особливим чином. Під час дуелі всі відомості про результати горіли під стилосом темним полум'ям і невідчутно переносилися в канцелярію Приказу, де розмножувалися методом «*librosum impressio*». Підготовані генії-табеларіуси розносили листівки по Реттії та розклеювали на стовпах у достатній кількості.

Таким чином, кожен, хто бажав битися з квізитором, ризикував не шкурою, а репутацією.

– ...був зганьблений сім разів проти однієї непрямой ганьби...

– Ви знущуєтеся? Далі!

– Теофіль Стомачек, він же Гвоздило... зганьблений шістнадцять разів...

– Далі, добродію! Звольте не зупинятися!

– Сика Пайдар, він же Яцек Малява... дюжина прямих ганьб і три непрямих... Ледащо Фелікс Шахрай... зганьблений вісім разів...

Волосся на голові Конрада стало сторч. Він зовсім забув, що дані про розправу над підлими грабіжниками потраплять у канцелярію тим самим позачуттєвим шляхом, що й відомості про дуель з Лефевром. Де будуть зафіксовані, розмножені й відправлені в народ. Метод «*librorum impressio*» інтелектом не наділений: у текст не вдумується, а геніям-табеларіусам оголошення читати ніколи. Рознесли, розклеїли, і баста.

А Кримхільда з Брюнхільдою?! От же ж стерво!

Хоч би нагадали, торохтілки...

– Ось! – знаки оклику в мові корнета похнюпилися, зігнулися від горя і стали схожі на знаки питання. – Ось, добродію... не очікував від вас, їй-право, не очікував... А ще чесна людина, перший ранг заслужили...

– Пробачте, Лефевр! Заради Вічного Мандрівця, пробачте! Це в провулку... Вони знущалися з безпомічного старого... Я не міг пройти повз них...

– Я вам вірю, добродію. А проте...

Корнет виразно схлипнув.

– Руки не подають... Кепкують! Кажуть, нібито я вас на-

лякався. Зі страху й привів на дуель компаньйонів... Бандитів... щоб вас, добродію, цілою зграєю вбивати! А мої секунданти лаються... Погрожують шию мені... намилити!

– За що?!

– У полку тепер думають, що це – вони...

– Хто – вони?!

– Ці ваші... Гвоздило, Малява... під псевдонімами, значить, з'явилися... У бійку полізли... Честь офіцера ганьблять... Прапорщика Роцека «малявою» задражнили! Полковник Фраух призначив службове розслідування... Допоможіть, добродію. Честью закликаю, допоможіть... Бо ж пропаду...

Барон копняком відчинив двері «Притулку Героїв»:

– Хазяїне! Аркуш паперу, перо, чорнило! Миттю!

Полковник Ріхард Фраух був добрим знайомим Конрада. Вони часом сперечалися про перуки: барон віддавав перевагу малій, з буклями та косицею, а полковник любив старомодні й громіздкі «лябінети». Ці розбіжності тільки покращували взаємини. Особистого листа цілком вистачить, аби залагодити справу безвинно постраждалого корнета.

Хоча, як каже прокуратор Цимбал, покарань без провини не буває.

SPATIUM IV

Відомості про зниклих квесторів або Синопис архівів всевидючого приказу

Агнешка Мала, дев'ятнадцять років, з осілих гомолопусів Глухої Пущі. Родина багатодітна, але не бідує. Батька втратила в дитинстві – беручи участь у підпільних собачих боях, Стоян Малой, який приховав від арбітрів своє походження, був загризений Намнетом III, виродком ротвейлера й акітасу. Війт Глухої Пущі, потураючи організаторам боїв за частку з виплат, справі

ходу не дав, оформив загибель Стояна як природну смерть від ядухи. Сімейство Малих на судовому розгляді не наполягало. Хазяїн Намнета III, за місяць виявив улюбленця розірваним на клапті, пробував скаржитися, лаяв привселюдно дикунський звичай кривної помсти, п'яний хулив безпринципних перевертнів, що перетворили мистецтво собачих боїв на стічну канаву, але незабаром покинув околиці Пущі покvapно, без пояснення причин.

На дверях його будинку за два дні до втечі хтось невідомий вирізьбив старореттійською: «Homo homini lupus est!»

З дванадцяти років, досягнувши повноліття, Агнешка влаштувалася найманою вівчаркою спершу до братів-гуртників Сошників, що ганяли овець від Пущі на Ятрицю, а за три роки – до бичачого гурту Енца Кульгавого. Як відомо,

молоді бички, яких переганяють на бойню, уперті, свавільні тасхильні до втечі, тому в собак багато клопоту з норовистою худобою, великою і рогатою. Гуртівник-людина у даній ситуації, якщо таке порівняння припустимо, виступає в ролі «короля», а собака – в ролі «канцлера», що поступається тільки «королеві» і не дає спуску решті гурту. На думку Енца Кульгавого, гомолюпуси якнайкраще відповідають такому розкладу сил, уникаючи марних конфліктів.

Рекомендації Енца – чудові.

У особистій розмові додав: хтива, але без наслідків.

Гостре почуття справедливості, бажання захищати слабших, очевидно, пов'язане з ранньою втратою батька; острах мати дітей, бо світ немилосердний до малят. Гуртівники називали Агнешку «оберегом», вважаючи, що вона приносить удачу...

До Ордену Зорі вступила за власним бажанням.

Джеймс Рівердейл, віконт Треццо. Двадцять три роки. Чудовий фехтувальник, учень маестро Франтішка Челліні. Улюблена зброя: два клинки різної довжини, найчастіше – рапіра й дага. Пройшов повний курс у гомобестіарії храму Шестирукого Крі. Найкращі психомутації: гноль, стокім, гарпія. Від пропозиції вступити до гвардійської роти охорони палацу під командуванням Рауля Десареца з подальшим просуванням у полк лейб-варти Рудольфа Штернблада – відмовився. Від пропозиції Крістобальда Скуни залиши-

тися при храмі як експерт – відмовився.

Відгук мага Скуни: «Ідеаліст, романтик, але живучий».

Вісім дуелей, усі без смертельних наслідків.

Енергійний, запальний, відхідливий.

До Ордену Зорі вступив за власним бажанням.

Лайза Вертенна, з нетитулованих нобілітів Альгамбри. Двадцять чотири роки. Рід веде від великого землевласника Саймона Вертенни, що починав як торговець рабами. При диктаторі Клавдії Добродушному група багатих, але не надто родовитих жителів Альгамбри вступила в союз із рядом знатних патриціїв, закріпивши його міжстановими шлюбами. У підсумку утворився новий стан нобілітів із правом обиратися в альгамбрський сенат, обіймати високі державні посади, мати пільги в податковому реєстрі й робити священний татуаж на фалангах пальців.

Порушуючи сімейні традиції, юна Лайза від татуажу відмовилася й напередодні весілля з сином власника ювелірної майстерні втекла з дому, обравши шлях войовниці.

Батько постраждалого нареченого зауважив, що в родині не без виродка, а в родині Вертеннів – не без двох. І пояснив, що має на увазі бабусю нареченої, Аглаю Вертенну, чий поганий вплив на внучку очевидний. Незабаром обох ювелірів, батька й сина, а також трьох охоронців жорстоко побила жінка похилого віку. Беручи до уваги вік Аглаї та завдану їй образу, Верховний суд Альгамбри обмежився тижневим до-

машинім арештом і викупом за каліцтва.

Ліцензія вільних металників видана Лайзі Вертенні тарденським «Союзом пера» без обмеження терміну дії та додаткових умов.

За п'ять років дослужилася до капітана загону.

Багаторазова володарка «Золотої Стріли Ретті».

Спокійна, врівноважена, акуратна. Дисципліну в загоні підтримувала залізною рукою. Фанатик порядку – в будь-якому його прояві.

До Ордену Зорі вступила за власним бажанням.

Кристофер Форзац, магістр, м. н. к. Двадцять чотири роки. Наймолодший маг найвищої кваліфікації в Ретті. Закінчив столичний Універмаг екстерном, з відзнакою. Профіль: некромант-вербувальник. Спеціалізація: розверзання могил. Дисертат «Особливості групової зомбіфікації». Від пропозиції очолити відділ постачання в Чуриху – відмовився. Від пропозиції доцента Матіаса Кручека змінити профіль, залишившись на кафедрі демонології – відмовився.

Під час Великих Устричних воєн постачав обидві воюючі сторони диверсійними загонами «безсмертних», вправно спустошуючи найближчі цвинтарі. Після підписання Поганого миру присвятив три роки теоретичним дослідженням.

Пречудово грає на лютні та бомбілумі.

Знавець древньої поезії. Неодноразово піднімав поетів минулого з єдиною метою: обговорити канони пейзажної лірики.

Чесний, винахідливий, законослухняний. Тонка душевна організація.

До Ордену Зорі вступив за власним бажанням.

Санчес Панчоха, злодій. Точний вік невідомий. Місце народження невідоме. Батько невідомий. По материнській лінії походить із горян Рагнарської ущелини, але відомості розпливчасті. Експерт із запірних пристроїв, володар почесної грамоти Синдикату Маландринів. Тричі судимий; тричі виправданий за браком доказів. Чотири роки тому, переїхавши до Ятриці, вступив до громади обелярів або сусунітів; за рік покинув місто, разійшовшись у поглядах з П'єром-Бенедиктом Хитавицею, прем'єр-пастирем громади. У злочинному середовищі користується повагою за майстерність, але, за чутками, одночасно зі вступом у сусуніти зав'язав (недостовірно).

Суперечливий, глузливий, непередбачуваний.

Улюбленець жінок.

До Ордену Зорі вступив за власним бажанням.

Герман фон Шмуц, син Хальдріга Розбійника та Елен Вінценської. Двадцять два роки. Племянник барона Конрада фон Шмуца, обер-квізитора першого рангу. Стратег-універсал з вищою освітою. З відзнакою закінчив магістратуру університету в Браваллі, факультет фундаментальної стратегії.

З батьком у конфлікті...

CAPUT V

**«Гей, в похід, мої друзяки, гей, невдахи-
харцизяки – дурень буде отаман...»**

Впустивши папери на стіл, барон відкинувся на спинку крісла.

Чорнота апартаментів вселяла меланхолію й поганий настрій. Короткі біографії квесторів ні на крок не наближали до розгадки. Опитування варти нічого не дало, про що повідомлялося в окремому рапорті. Воза з тілами квесторів начебто дракон хвостом змахнув. Магічними способами трупи не знищували й не перекидали у просторі: такий викид мани волхви-локатори Тихого Трибуналу засікли б миттєво. Стара заковика: «Немає трупа – немає справи». Якби не випадкова знахідка обсервера із записами, якби не героїчний вчинок вігіли, котра ризикнула зчитати залишкові еманції аури... Квесторів оголосили б зниклими безвісти, убивство вважали б недоведеним, а отже, і слідство велося б абияк.

На що зловмисники й розраховували, вивозячи тіла вбитих.

Барон заплющив очі. Темрява під повіками заспокоювала, на відміну від кімнати-чорнильниці. Інфернальна гармонія сфер в особистому користуванні. Генеральний психот Приказу, наймиліший Джакомо Паванца, у приватних спасенних

бесідах називав це «тугою за утробою», рекомендуючи тривалу відпустку на водах.

Або короткий, але гіркий запій.

Барон розплющив очі й зітхнув. Відпустка, запій... Пу-стопорожні мрії про прекрасне. Машинально перебираючи папери, він наткнувся на ще один конверт, якого раніше не помітив. Адреси, прямої чи зворотної, на конверті не було. На лицьовому боці в червоному сургучі красувався відбиток печатки: грифон сердито роззявив дзьоба. Символ для людини втаємниченої більш ніж ясний: небезпека. Плюс трохи панібратське застереження: «Не кладай дзьобом!»

У Всевидющому Приказі пакети завжди підписували. Натяки й алузії тут не заохочувалися. Генрієтта вісточку прислала? Гаразд, подивимося...

Щільний жовтавий аркуш паперу, складений учетверо. «Верже Алехандро» з відливом у жовток. Буквально годину тому барон тримав у руках його брата-близнюка. Почерк теж виявився знайомим.

«Баронові Конрадові фон Шмуцу, особисто в руки.
Ваша світлосте!

Цим поспішаю довести до Вашого відома, що Ваш брат Хальдріг – безсердечний бевзень, ганебно байдужий до долі власного сина. Втім, для Вас це, напевно, не новина. Тому переадресовую це послання Вам. Я знаю, Вам уже відомо, що Герман необачно вступив до горезвісного Ордену Зорі, ставши на шлях трагічної загибелі. Однак, як близькому родичеві

загиблого, а також як обер-квізитору Всевидючого Приказу Вам буде цікаво довідатися про додаткові обставини, що мають стосунок до даної справи...»

– Агов, світлосте!

Барон підвів голову. Хоча більше хотілося підняти щоне-будь важке й пожбурити в гостя. Вдруге підряд обірвати читання заповітного листа – це занадто навіть для лагідного аскета.

– Світлосте, слухай, що скажу... Там наші зібралися. Тільки на тебе й чекають.

У дверях, загородивши весь отвір, а тім'ям упираючись у одвірок, стирчав рудий бовдур-кінофоб. Ощиливши міцні, білосніжні – й такі нетутешні на Чорній половині! – зуби, він привітно посміхався. З-під коміра червоної блузи здорованя випиналося масивне намисто, зроблене з яскравих камінців і річкових мушлів-перламутрівок. Ось, мовляв, що в мене є! Заздрить...

Конрад тужливо зітхнув. Безглуздо пояснювати цьому красеневі різницю між «Агов, світлосте!» і «Ваша світлосте!» або навіть «Перепрошую, ваша світлосте, що турбую...» Здивується, кліпне пухнастими віями, трусоне намистом, тим повчання й закінчиться.

– Наші, кажу, всі жданки переждали. Мене відрядили кликати...

– Добродію, ви впевнені, що в нас із вами є якісь спільні «наші»? Чи ви про величезних і злих собак? Захист від

свійських тварин не входить в обов'язки Всевидючого Приказу...

Не втримався. Поліз у свинячий ряд з оксамитовим сарказмом і золоченою іронією. Не варто скаржитись тепер, якщо багатство замурзається в гною.

– Даремно, – немов підслухавши думки барона, раптом сказав здоровань.

Ступив за поріг. Мабуть, забобонний: передавати один одному речі, гроші й навіть просто слова через поріг вважається поганою прикметою.

– Даремно зобиджаєш, світлість. Є в нас із тобою й наші, і не наші. І лихо є, одне на всіх. Ідеш, чи як?

Він і досі посміхався: спокійно, доброзичливо.

– Як вас кличуть, добродію?

– Це тебе кличуть, світлосте, – бадьоро відрапортував рудий дурень. – Не в'їхав? Це буває, з перевтоми... Може, гукнути хазяїна? Нехай разсольчику спроворить...

– Ось я, наприклад, барон фон Шмуц, – виразно, по складах, як дитині, роз'яснив Конрад, для переконливості тицьнувши себе в груди пальцем. – А ти хто?

Веснянкувата пика здорованя розпливлася ще ширше.

– Ух ти! Барон! Справжній! А вони мені: ти, Коше, кажи йому «світлість», бо по шії накостилляє! А ти ніяка не світлість, ти цільний барон!

Уже легше. Виходить, кличуть бовдура Кошем.

– Так, я барон. А ти, Коше, хто?

– А я не барон! Не-а, не барон я, мамою клянуся...

– Слухай, малий, ти мені всю печінку...

– О! Точно! А звідки ти, світлосте, визнав, що я Малий?

Тільки в нас, у Глухій Пущі, кажуть не Малий, а Малой. Кош я Малой, за сестричкою сюди бігцем біг. А наші кажуть: немає твоєї сестрички. Пропала Агнешка, згинула...

Здоровань зажурився, безумдно граючись намистом. Ластовиння поблякло, на вилицях виступили жовна. Барон дивився на старшого брата Агнешки-квестора, а в голові стрімко обертався уривок жалюгідних архівних відомостей: «З осілих гомо-люпусів Глухої Пущі». Луною здалека вторив лемент рудого: «Там собака! Великий! Величезний!»

Цього не могло бути, тому що цього не могло бути ніколи.

Перевертень боїться собак?! Син Стояна Малого, учасника собачих боїв?! Чи після трагічної загибелі батька в юнака-гомолупуса виник непереборний жах... Нісенітниця! Це псяче плем'я, якщо не брати до уваги спеціально навчених бійців, перевертнів за версту обходить. А раптом сцена в покоях баби Вертенни була розіграна навмисне? Прикинувся, ніби злякався пса-невидимки, вломився, наплів сім коробів гречаної вовни...

Навіщо?!

За часів Конрадової юності, коли він служив молодшим товаришем квізитора Ліпуна, чоловіка суворого, але відхідливого, король Едвард I прийняв до розгляду чолобитну трьох ватажків зграй, інакше кажучи «вовчих князів» –

Древця Келдераря, Лекси Мануша й старезного діда Вайди. Уклінно припадаючи до стоп його величності, ватажки перевертнів благали окреслити для їхніх зграй «рубіж осідлості» з подальшим наданням реттійського громадянства. Довіряють, значить, долі, клянуться у відданості та законслухняності; зобов'язуються, якщо годуватимуть, у ліс не дивитися. Король зглянувся на благання перевертнів. Він взагалі був освіченим монархом: писав вірші, вивчав праці філософів, хотів скасувати страту, але після «Справи про Майтракського людожера» передумав. Словом, західна частина Глухої Пущі, Близні Лугівці та Шнарант, що межує з Фільчиным бором, королівським указом відійшли для розселення осідлих гомолюпусів.

Так їх стали називати на відміну від гомолюпусів диких, позастанових, громадянства позбавлених, а тому доступних для облав і гонів за ліцензією Департаменту Ловитви.

Років за десять, при Едварді II, осідлі гомолюпуси домоглися почесного права служити в армії, а дехто з «вовчих князів» отримав дворянство. Наприклад, Лекса Мануш, котрий під Вернською цитаделлю очолював «ескадрон смерті», сформований з одноплемінників Мануша. Цей загороджувальний загін понад дві години утримував прорив «олов'яних солдатиків», поки капітан Штернблад не пробився крізь ряди мерців-гвардійців, які не гинули й не здавалися, і не зарубав власноручно мага-ренегата Юшика Бренбоу. Мерзотник навіть за мить до загибелі продовжував лити олово у

формочки і слати големів у бій.

Капітана його величність особисто розцілювали в обидві щоки, а Лекса дістав грамоту на дворянство й заповітний постфікс «Еск.», тобто есквайр.

– Чого ж ти від собак сахаєшся, Кош Малой? Не соромно?

Здоровань потупився. Смикнув намисто, мало не розірвав.

– Соромно... – на щоках перевертня спалахнув густо-буряковий рум'янець. – Страшенно соромно, світлосте. Та в родині не без виродка. От я і є той виродок...

– Гаразд, ходімо, раз наші чекають. Забалакалися ми з тобою...

Барон сховав заповітний аркуш за обшлаг рукава. Тепер, за наявності листа – хто б його не підкинув, друг чи ворог – можна було спокійно «вписуватися» в компанію родичів.

Свій серед своїх.

Крокуючи коридором і гордо несучи довірений йому канделябр, дивний гомолюпус Кош раптом ляснув себе рукою по лобі. На щастя, не тією, у якій був свічник, інакше начувайся.

– О! Макітра дірява! Спасибі, світлосте, забув тобі сказати!

– За що? – не зрозумів барон. – За порятунок від злого собаки?

– Не-а! Собака цей клятий сам пішов... З хорошою людиною ти мене познайомив! Мене мамка вчила: хто тебе, Ко-

шику ти мій, розумнику, з хорошою людиною зведе, ти тому в ніжки кланяйся! Хороша людина краща за мішок золота!

У душу обер-квізитора закралася страшна підозра.

– І хто ж ця гарна людина?

– Стряпчий! Такі штуки розповідає – отетеріти! Про молочницю одну... як її?... А-а, Колодзябчик!.. Хо-хо-хо, смішно...

Підлога під ногами хитнулася. Гадюка-стрипчий кинув отруйне насіння у благодатну землю. Урожай драконових ікол не забарився.

– Стряпчий сказав: померла вона днями, молочниця...

«Хвала Вічному Мандрівцеві!» – мало не підвів ризику фон Шмуц, найменше бажаючи повторення історії про багатородну молочницю Колодзябчик.

– А на похороні, значить, візьми небіжчиця та встань із домовини. Хо-хо-хо! її закопують, а вона встає. Потіха! Люд весь урозсип, хто сміливіший, осіку на кілки рубає... Нічого, обійшлося. Не мертвенька вона була, Колодзябчик, – здоровань вимовляв прізвище триклятої молочниці зі смаком, по-дитячому присвистуючи на середині. – Спала вона, от і все!

Канделябром він розмахував у такт розповіді, анітрохи не зважаючи на гарячий віск, що капав зі свічок. З картин, розвішаних по стінах, Кошем похмуро милувалися всілякі чорні сили, зі зброєю в руках відстоюючи ідеали Абсолютного Зла. Либонь, чули споріднену душу.

– У неї ця була... Літра... Лепра... Літургія, о!

– Летаргія, – виправив барон. – Довгий сон, схожий на смерть.

– Точно! Прочумалася баба, і додому! А вдома чоловік – п'яниця, на похорон не пішов... Жінка на поріг, а він, дурбило, жінки не впізнає! Забув! Як звати, не пам'ятає, скільки років, не пам'ятає... І про дітей забув, яких вона йому, п'янчужі, народила. Старший син татові в пику зацідив – не, все одно не пам'ятає. Геть-чисто розум пропив. Стряпчий сказав: не на добро це все. Жди, значиця, кінця світу.

Здоровань напружився, пустив вітри і сумовито розвів руками.

Барон ледве встиг ухилитися від канделябра.

– Світлосте, ти коли побачиш стряпчого, то запитай, добре? Нехай він тобі теж розкаже.

– Неодмінно, братику! – погодився Конрад.

І ввійшов до камінної зали за Кошем Малим.

* * *

– Як ви й просили, бароне, ми оглянули речі. Ключі на столику при вході. Апартаменти ми, звісно, замкнули.

– Ціную вашу допомогу!

Конрад вклонився й легким рухом переправив ключі зі столика до власної кишені. Заодно оцінив передбачливість графа: Рівердейл сів у наймасивніше крісло, на безпечний

відстані від усього, що б'ється.

– З люб'язним Кошем ви, бароне, як я розумію, вже знайомі? Залишився ще один – і ми будемо в повному складі. Не підкажете, як звати шостого квестора?

– Санчес Панчоха. Гадаю, графе, шостого родича ми не дочекаємося.

– Чому?

– Я зробив ряд довідок. Санчес Панчоха – злодій. Якщо завгодно, злодій-ідеаліст. Батько невідомий, теперішнє місцезнаходження матері – теж. Відверто кажучи, навряд чи тут з'явиться хто-небудь із лідерів Синдикату Маландринів. У цьому середовищі особливі уявлення про честь і взаємодопомогу. Особливо це стосується ідеалістів.

– Ваші напої, добродії!

У залі з'явився Амадей Вольфганг Трепчик з тацею в руках. Хазяїн спритно маніпулював замовленням – кухоль пива з шапкою піни, олов'яний кубок, над яким курилася пара, але сам вміст залишався загадкою, вузький скляний келих із червоним вином, і ще один келих, присадкуватий і пузатий, з бурштиною рідиною.

Конрад з першого погляду впізнав золотий ром.

Не чекаючи, поки хазяїн рознесе напої, Кош Малої кинувся назустріч, схопив кухоль з пивом і блаженно припав до нього. Над верхньою губою здорованя утворилися чудові «вуса» з піни.

– А до мене, значить, неповага? Холодне питво притяг?! –

злісно закрипіла з кутка Аглая Вертенна. – Звеліла ж йолопові: гаряче подавай! Де там, схололе тягне! Формідонт тобі навстріч і пацючий хвіст у печінку!

Лаючись, баба дивно жестикулювала. Лівою рукою вона колами погладжувала себе по животі, а правою – гупала по підлокітті крісла. Ритм виходив рваний, складний і викликав роздратування. Зате кола виходили плавні та заспокійливі. Барон здригнувся й відвернувся. Незважаючи на довгі роки служби, його не переставало дивувати безпричинне шкідництво людське. Не скуштувавши, впевнитися, що хазяїн несе «схололе»? Коли кубок виразно парує?!

Природна сварливість причин не шукає.

– Даруйте, пані! Вмить скип'ятимо! І корички, розмаринчику... А ви чого бажаєте, ваша світлосте?

– Ром «Претіозо». Доставлений сюди моїм камердинером.

– Як і його сіятельству, задоволено кивнув Трепчик.

Піймавши здивований погляд барона, він пояснив:

– У мене, ваша світлосте, і без чужих камердинерів у льоху всього повнісінько. Могли б не турбуватися даремно...

Роздавши напої, він викотився з зали із самотнім бабиним кубком на таці.

– Отже, пані та панове, почнемо. Прошу вас, графе.

Рівердейл замислено погладив борідку, збираючись із думками.

– Знаєте, бароне, нічого особливо примітного в речах онука я не знайшов. Крім дріб'язку. Два клинки, палаш і да-

га здалися мені... Як би це точніше висловитися? Повірте, Джеймс чудово знається на зброї. А ці клинки... Флорингенська сталь, ділянки нешліфованої окалини... Візерунок «криптомерія» ... Можу лише припустити, що внук неабияк витратився на шляху Добра, якщо зважився придбати подібну... Е-е-е... зброю. Ой, даруйте, хазяїн приніс надто повний келих!

– Дякую вам. Містріс Форзац? Ви нічого не хочете сказати?

Брюнетка немов опам'яталася. Відсутній вираз на мить покинув її гарне, але малорухоме обличчя.

– Ні.

– Ви впевнені?

– Впевнена.

І містріс Форзац знову втратила всякий інтерес до того, що відбувалося.

– Дякую вам. Негативний результат – теж результат.

Конрад старанно дотримувався ввічливої незворушності.

Хоча бесіда із цією пані – задоволення із сумнівних. А вже до баби звертатися не хотілося й поготів. На жаль, життя виткане не з самих лише приємностей.

– Що скажете ви, пані?

– Що скажу, що скажу! Не можна перед походом обнови купувати. Прикмета погана. Казала Лайзочці! – баба схлипнула басом. – Новісіньке в неї все, от що я вам скажу!

Барон не вважав себе знавцем жіночих туалетів, але

відрізнити нову річ від ношеної міг. Він добре пам'ятав, що в гардеробі Лайзи Вертенни були не тільки нові речі. Проте викривати брехню Аглаї Вертенни, випадкову чи навмисну, роздумав. Аби уникнути скандалу.

– Прийміть мою подяку. За добровільну допомогу слідству.

– А я?!

Про рудого здорованя Конрад, власне, встиг забути – і, як з'ясувалося, даремно.

– Слухай, світлосте... А як же я?! Я допомогти хочу! Що як із Агнешчиних ганчірок котрусь поцупили? Я окатий! Ти не мовчи, світлосте, га? Ти ключа давай...

Ображений гомолюпус вийшов на полювання. Тепер не відчепиться. Порившись у кишені, барон знайшов потрібний ключ і кинув його Кошу.

– Біла сторона, шостий номер. Двері не переплутай, окатий!

Наступні п'ять хвилин вони мовчали.

Цей час обер-квізитор витратив, розмірковуючи про листа, схованого за обшлагом рукава. Виходило, що за відсутності барона хтось проник у його покої та залишив там листа. Замки, як Конрад встиг переконатися, у готелі блаженські. Втім, невідомий міг і через віконце влізти. Поінформованість доброзичливця вражала:

«...необачно вступив до горезвісного Ордену Зорі, ставши на шлях трагічної загибелі. Однак Вам, як близькому ро-

дичеві загиблого...»

Таємничий гість знав, що квестори загинули. Не поранені, викрадені, пропали безвісти – загинули. Якщо виключити версію, що листа підкинуто спільником нічних зловмисників, що залишається? Автор листа в курсі вмісту кулі-обсервера. Виходить, маг. «...з кулі знято копію; встановити особу копіювальника доступними мені методами неможливо». Хоча... Він міг отримати закриту інформацію й іншим, прозаїчнішим способом. Від інформованих осіб. Від вігіли або від високих посадових осіб, що проводять дозвілля у термах прокуратора Цимбала.

Невиразна тінь незнайомця постала в уяві. М'яким, котячим кроком пройшлася з кутка в куток, заклавши руки за спину.

Месроп Серкис, голова Тихого Трибуналу?

Тінь спробувала злитися з постаттю голого товстуна, що сидить на парапеті басейну. Вийшло погано, щоб не сказати – ніяк.

Вільгельм Цимбал?

Результат поєднання знову не задовольнив.

Його величність?

Тінь поспішила ретируватися, забившись у запічок свідомості.

Гувальд Мотлох? Рудольф Штернблад? Генрієтта?

Тінь мовчки ховалася в запічку.

Хто ти, доброзичливцю, що вмієш знімати копії з магич-

них куль і зчитувати залишкові еманції аури? Хазяїн готелю? Велелюбна куховарка? Стряпчий? Хтось із сусідів? З родичів, що приїхали? Містрис Марія Форзац? Ні, мати Кристофера приїхала пізніше... Вуличний крисюк Фелікс Шахрай?

Маско, відкрийся!

Ти поруч. За спиною.

Я відчуваю твій подих.

* * *

І раптом, добродії мої, як і годиться в баладах, зчинилася катавасія.

Слово «катавасія» малабрійською означає «сходження». Якщо завгодно, символічне сходження Заходу та Сходу, яким в інших випадках не зійтися ніяк. На вечірніх службах у храмах Вічного Мандрівця так називався приспів, що виконувався двома хорами одночасно. Трубадури на турнірах у свою чергу не хтували катавасією, розгортаючи приспиви в багатоголосся. А оскільки в найкращій компанії один нездара, другий без голосу, третьому дракон на вухо наступив, четвертий п'яний, як чіп, п'ятий задумався про бабів...

Ось і зчинилася катавасія.

Ораторія невлад.

«обитель героїв» був будинком солідним, а Чорна зала – далека від місця подій, що розгорнулися. У сенсі ідеалів

можна сказати: абсолютно далеко. Але голос першого соліста, пронизливий фальцет, вступивши потужним крещендо із другого поверху Білої половини, барон упізнав безпомилково.

– Відчиніть! Негайно відчиніть! Грабіж серед білого дня, стаття... Параграф!..

Стряпчий Терц стояв на посту.

Другий голос, утробний бас, що підхопив вступ Терца, впізнати не вдалося.

– І-е-е-ех! Х-хи-и!

Зате він пролунав у супроводі оркестру: гуркоту і тріску. З аранжування увертюри залишалося припустити, що у фіналі хазяїнові готелю доведеться оплатити ремонт зайвих дверей. До речі, ось і наш друг: стогони Трепчика-молодшого пішли з холу коридорами і сходами хвилюю скорботного вібрато.

Трепчик дав відмашку цілому хору співаків, що тільки й чекали команди:

– Тримай!

– Тримай злодія!

Судячи з нижніх реєстрів, розташовувався хор у протилежній, Білій залі. Яскрава, експресивна секста в мінорній гармонії, зазвучавши одночасно із квінтовым тоном дверей, виламаних разом із одвірками, збурила гострий дисонанс. Так у трагедії «Зоря» відкривається знаменита «фанфаража-ху», контрастно провіщаючи майбутню тему радості.

Пізніше Конрад не раз замислювався: чи дійсно він все це

почув у деталях і подробицях, чи тільки вловив загальну тональність чутливою квізаторською душею? А зараз він просто кинувся геть із Чорної зали, супроводжуваний додатковим дуєтом стариганів, і побіг, помчав...

Гадаєте, на другий поверх? У епіцентр катавасії?!

Невірно гадаєте.

Вилетівши з парадного входу надвір, барон побіг уздовж світлої половини «Притулку», огинаючи будинок, до Четвертого тупика, куди виходили вікна квесторських покоїв. Інтуїція мчала поруч, схвально киваючи. Інтуїція знала: бігти треба не туди, де ламають, а туди, де б'ють.

Вона виявилася всюди права.

– Бий злодюгу! Ти ба, зараза...

– У дихало йому!

– До печінок!

– Н-на!

Трудова артіль майстрів, що ремонтували Білу залу, пострибала у вікно, звівши нанівець зусилля багатьох годин роботи. Тепер вони, скупчившись у тупику, дружно гамселили спійманого лиходія. Мабуть, за час ремонту перейнявшись ідеалами добра, майстри тільки й чекали можливості втілити їх у життя.

Пійманий добродій був одягнений ремісником, дотримуючи заборони на брижі, буфи та пір'я; навіть фартух на ньому був – як і на більшості трудяг. Цей факт лише подвоював жагу відплати:

– Перевертень!

– Чесних людей ганьбити?

– Чесних людей грабувати?

– Н-на!

– Пр-р-рипинити! Всевидющий Приказ! Відставити само-суд!

Важко дихаючи, месники розступилися, даючи баронові пройти до затриманого. Все було зрозуміло. Видавши себе за робітника, злодюга приставив до стіни драбину й тихенько заліз у відчинене вікно. Конрад задер голову: до Германна ліз, скотина! Стяг на підлогу покривало, розкидав речі... «Стратагеми», і ті взяв, спокусився дорогою палітуркою. А як злякали, так і плигнув зі здобиччю через підвіконня. Ба, вчепився у вузол: не віддерти. Мало до смерті не забили, вже годилося молитися про блаженне пристановище! – ні, мовчить і тримає мертвою хваткою...

Книга племінника, що випала з вузла, розтоптана черевиками, остаточно позбавила барона холонокровності.

– Встати! Встати, мерзотнику!

– Не можу, – похмуро буркнув мерзотник. – Ногу зламав. Чорта б два ці серви-задрипанці мене наздогнали, коли б не нога...

Злодій підняв розбите обличчя, і Конрад упізнав негідника.

– Гвоздило?! Він же цей... як тебе? Втікач-нелегал з Бадандена?

– Ім'я забув? – через вибиті зуби злодій шепелявив. – Фартить тобі, хорт... Дарма, дасть Нижня Мамка, поквитаємось...

З вікна пограбованих покоїв висунулася солодка парочка: стряпчий Терц і Кош Малої.

– Світлосте! Звели хазяїнові не сваритися! Ну, за двері...

– Я вас попереджав, ваша світлосте! Не на добро це все!..

– Я злодія ловив! Він замкнувся, а я ловив... Ну й двері, значить...

– Пом'яніть моє слово!

Дивлячись на розчервонілу, сповнену мисливського запалу фізіономію Фернана Терца, барон згадав дурнувату розповідь стряпчого: «...Злодюзі в Бадандені руку привселюдно рубали... А рука візьми й вирости наново, за тиждень». Почуваючи себе останнім йолопом, Конрад уважно подивився на злодія-невдаху. Сонце світило яскраво, тінь втікача-нелегала горбилася біля ніг, намагаючись допомогти, не дати відібрати вузол зі здобиччю...

Овал Небес!

Обер-квізитор вирішив, що зір грає з ним погані жарти.

У тіні злодія було три руки.

* * *

Хмаринка набігла на диск світила. Барон кліпнув і виявив, що тінь перетворилася на безформну пляму. Немов

невідомий доброзичливець, бажаючи врятувати Конрадів здоровий глузд, зім'яв тінь у кулаці, як грудку м'якої глини.

– Пошліть по лікторів, – утома долала, але слід було триматися. – І простежте, щоб злодій не втік. Ні, бити більше не треба... Досить з нього.

Хлопчисько-служба, посланий у лікторат, повернувся швидко. Ліктора-кур'єра він зустрів за чотири квартали від готелю, а вуличний патруль – біля рибної крамниці, де вартові кокетували з гладкою перекупкою коропів та в'юнів. Конрад передав затриманого в чіпкі руки правосуддя, правосуддя поклало злодія на ноші, складені з двох алебард та одного плаща, і віднесло до буцегарні.

Правосуддя не відкидало дивних тіней, і з кількістю рук у нього проблем не виникало.

Тимчасове непорозуміння вийшло з оформленням затримання. Записавши короткі свідчення очевидців, барон раптом виявив, що дійсно не в змозі згадати ім'я злодія. Вилетіло з пам'яті спритним горобчиком. Цвінь-цвірінь... Теофрад... Е-е... Тофіль Сточек, він же Міхель Ловчило... Ні, якось інакше... Цвінь... Цвірінь... Порятунок графа ле Бреттена, битва під ліхтарем – спогади замерехтіли, виявляючи провали, білі плями... Грабіжників було двоє: крисюк і Сика Пайдар... Ні, троє! Звичайно, троє! Ось цей сучий син і є третій співучасник: Трюфель Гніздило, він же...

Це від перевтоми. Буває.

– Вам пакет із канцелярії Приказу, ваша світлосте!

– Давай сюди, – барон ступив до ліктора, заздалегідь знаючи, що криється в принесеному пакеті. Раптово пам'ять оговталася від сплячки, горобчик повернувся, спритно заходився клювати крихту за крихтою. – Прокляття! Теофіль Стомачек, він же Гвоздило, він же Міхаль Ловчик з Бадандена! Згадав!

Ліктор, запобігливо посміхаючись, кивав обер-квізитору. Мовляв, згадали, згадали, а кричите чого?

А Конрад не міг позбутися відчуття, що за рогом, куди потягли Гвоздила, ховається трирука тінь – і крутить, регочучи, цілих шість дуль.

Повернувшись до зали, він схопив келих рому, завчасно принесений хазяїном. Залпом випив міцний «Претіозо», що віддавав ваніллю; упавши в крісло, спробував розслабитися. На щастя барона, увагу товариства утримував Кош Малої: здоровань вихвалявся своєю видатною роллю в затриманні зловмисника. Виламані двері покоїв у його викладі перетворилися на ворота ворожої фортеці, а стряпчий Фернан Терц, котрий першим почув підозрілий шерех, – на сурмача, що підняв сонний гарнізон на битву.

Граф захоплювався, баба Вертенна саркастично гмкала, містрис Форзац мовчала.

– А я!.. Флакони під пахву і гайда воювати! – всоте почав Копі, але спохопився. – Світлосте! Слухай, світлосте! Я знайшов! Знайшов!

Сяючи з гордості, він поставив на столик флакон з перла-

мутровою рідиною.

– Ось! Неродуха!

Ввічливий граф удав, ніби нічого не помітив. Карга хрипко розреготалася. На кам'яній фізіономії пані з'явився слабкий глузливий інтерес.

– Бачу, – зітхнув Конрад. – Ну то й що?

– А те! Якого лисого сестричці цю капость тягати?

– Пані Вертенна або ви, містрис... Чи не будете ви такі люб'язні пояснити панові Малому, навіщо повнолітні гуртівниці тягають із собою певне зілля?

– Ну, ти, світлосте, зовсім мене за щеня тримаєш! – образився Кош. – Знаю, либонь, як баби черево труять, не маленький! Ти мені інше скажи: Агнешці навіщо всяка гидота здалася?!

«Хтива, але без наслідків», – згадав барон характеристику гуртівника Енца Кульгавого.

– Я не хотів би обговорювати чесноти вашої родини, добродію.. Особливо в присутності дам. Але гадаю, ваша сестра, ведучи досить вільний спосіб життя, у такий спосіб... Ви мене розумієте?

– Не-а, світлосте. Не розумію. Агнешка з гомолюпусів, у неї тічка. Раз на рік, узимку. Тече й тхне до двох тижнів, – здоровань нітрохи не бентежився, викладаючи пікантні подробиці, наче йшлося про будову простенької іграшки. – Під час тічки сестриця кобелів на дух не підпускає. Горло порве! Одному, пам'ятаю, штиря відкусила... А в інший час їй не

зачати! Ось і кажу: неродуха Агнещці – як до стіни яйця...
– А хлопець правий, – втрутився Ернест Рівердейл. – Очевидна дивина.

– Дякую, добродію, – з усією щирістю сказав Конрад. – За цінні відомості. Я думав, що знаю про перевертнів достатньо, але виявилось... Без вас, клянуся Добрягою Сусуном, зроду-віку б не здогадався.

Здоровань розплився в ніяковій посмішці.

– Тами шо... Ми завсігди... Знадоблюся, тільки гукніть...

Дивлячись на рудого, барон нагадав собі, що перлина ховається в слизькій плоті молюска. Що урок можна дістати від випадкового перехожого. Що філософи давнини багато в чому праві... У чому саме праві філософи давнини, він розмірковувати не став, цілковито зосередившись на трьох китах сьогодення огляду.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.